

**T.C.
SAKARYA UYGULAMALI BİLİMLER ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ**

**BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ÖĞRETMENLERİNİN ZAMAN
PERSPEKTİFLERİ İLE KARAR VERME STİLLERİ ARASINDAKİ
İLİŞKİNİN İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Berk Hakan YILMAZ

Enstitü Anabilim Dalı : BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR EĞİTİMİ
Tez Danışmanı : Prof. Dr. Gülten HERGÜNER

Haziran 2022

T.C.
SAKARYA UYGULAMALI BİLİMLER ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ÖĞRETMENLERİNİN ZAMAN
PERSPEKTİFLERİ İLE KARAR VERME STİLLERİ ARASINDAKİ
İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Berk Hakan YILMAZ

Enstitü Anabilim Dalı : BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR
EĞİTİMİ

Bu tez 10/06/2022 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından oybirliği ile kabul edilmiştir.

JÜRİ	BAŞARI DURUMU
Jüri Başkanı: Dr. Öğr. Üyesi Murat SARIKABAK	BAŞARILI
Üye: Prof. Dr. Gülten HERGÜNER	BAŞARILI
Üye: Doç. Dr. Zeki TAŞ	BAŞARILI

BEYAN

Tez içindeki tüm verilerin akademik kurallar çerçevesinde tarafımdan elde edildiğini, görsel ve yazılı tüm bilgi ve sonuçların akademik ve etik kurallara uygun şekilde sunulduğunu, kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapılmadığını, başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunulduğunu, tezde yer alan verilerin bu üniversite veya başka bir üniversitede herhangi bir tez çalışmasında kullanılmadığını beyan ederim.

Berk Hakan YILMAZ

10/06/2022

TEŞEKKÜR

Yüksek lisans eğitimim boyunca daima yanımda olan, engin bilgi ve birikimleri doğrultusunda yol gösteren ve bana olan katkılarından dolayı yüksek lisans tez danışmanım Prof. Dr. Gülten HERGÜNER'e çok teşekkür ediyorum.

Lisans ve yüksek lisans eğitimim boyunca beni destekleyen, cesaretlendiren değerli hocalarım Doç. Dr. Zeki TAŞ ve Dr. Öğr. Üyesi Murat SARIKABAK hocalarıma teşekkürlerimi sunarım.

Bu süreçte bilgi ve deneyimleri ile destek olan Doç. Dr. Ayşe Feray ÖZBAL ve Dr. Öğr. Üyesi Arıkan EKTİRİCİ' ye teşekkür ediyorum.

Yüksek lisans sürecimde desteğini esirgemeyen değerli büyüğüm Ahmet DÖNMEZ'e minnettarlığımı iletmek isterim.

Eğitim hayatım boyunca beni destekleyen ve cesaretlendiren değerli hocam Prof. Dr. Ekrem Levent İLHAN' a çok teşekkür ediyorum.

Teşekkürlerin en büyüğünü her zaman yanımda olan aileme, büyük bir minnettarlıkla armağan ediyorum.

İÇİNDEKİLER

TEŞEKKÜR	i
İÇİNDEKİLER	ii
TABLolar LİSTESİ.....	v
KISALTMALAR LİSTESİ.....	vii
ÖZET.....	viii
SUMMARY	ix

BÖLÜM 1.

GİRİŞ	1
1.1. Amaç.....	2
1.2. Problem Cümlesi	3
1.3. Alt Problemler	3
1.4. Önem.....	4
1.5. Varsayımlar.....	5
1.6. Sınırlılıklar.....	5
1.7. Tanımlar.....	6

BÖLÜM 2.

ARAŞTIRMANIN KURAMSAL ÇERÇEVESİ VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR ...	7
2.1. Beden Eğitimi	7
2.2. Spor.....	8
2.3. Öğretmenlik Mesleği	9
2.4. Beden Eğitimi ve Spor Öğretmeni.....	10
2.5. Zaman Kavramı	10
2.6. Zaman Türleri	12
2.6.1. Objektif zaman	13
2.6.2. Subjektif zaman	13
2.6.3. Biyolojik zaman.....	13
2.6.4. Yönetsel zaman.....	13
2.7. Algı	14
2.8. Zaman Algısı	14
2.9. Zaman Perspektifi.....	15
2.10. Zaman Perspektifi Alt Boyutları.....	16
2.10.1. Geçmiş olumlu.....	16

2.10.2. Geçmiş olumsuz	17
2.10.3. Şimdi hazcı	17
2.10.4. Şimdi kaderci	18
2.10.5. Gelecek	18
2.11. Karar Verme	19
2.12. Karar Verme Süreci	20
2.13. Karar Verme Sürecini Etkileyen Etkenler	21
2.13.1. Kişisel faktörler	22
2.13.1.1. Kişilik	22
2.13.1.2. Değer	22
2.13.1.3. Algı	22
2.13.1.4. Riske yönelik tutum	23
2.13.1.5. Yaş	23
2.13.1.6. Cinsiyet	23
2.13.2. Çevresel faktörler	23
2.13.2.1. Genel çevre	24
2.13.3. Sosyal ve kültürel faktörler	25
2.13.3.1. Etkili iletişim	25
2.13.3.2. Zaman	25
2.14. Karar Verme Stilleri	25
2.14.1. Dikkatli karar verme stili	26
2.14.2. Kaçınan karar verme stili	26
2.14.3. Erteleyici karar verme	26
2.14.4. Panik karar verme	27
2.15. İlgili Araştırmalar	27
2.15.1. Zaman perspektifi ile ilgili araştırmalar	27
2.15.2. Karar verme ile ilgili araştırmalar	29

BÖLÜM 3.

YÖNTEM	33
3.1. Araştırma Modeli	33
3.2. Evren ve Örneklem	33
3.3. Veri Toplama Araçları	34
3.3.1. Kişisel bilgi formu	34
3.3.2. Zimbardo zaman perspektifi envanteri	34
3.3.3. Melbourne karar verme ölçeği	35
3.4. Verilerin Toplanması	35
3.5. Verilerin Analizi	36

BÖLÜM 4.

BULGULAR	37
-----------------------	-----------

BÖLÜM 5.

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER	47
5.1. Tartışma	47

5.2. Sonuç	63
5.3. Öneriler	66
KAYNAKLAR	68
EKLER.....	77

TABLolar LİSTESİ

Tablo 3.1: Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin cinsiyete göre dağılımı	33
Tablo 4.1: Araştırmaya yönelik betimsel istatistik tablosu.....	37
Tablo 4.2: Katılımcıların zaman perspektifi puanları ile yaşları arasındaki ilişki sonuçları.	37
Tablo 4.3: Katılımcıların zaman perspektifi puanları ile hizmet yılları arasındaki ilişki sonuçları.	37
Tablo 4.4: Katılımcıların zaman perspektifi puanlarının cinsiyete göre MANOVA sonuçları.	38
Tablo 4.5: Katılımcıların zaman perspektifi puanlarının medeni durum değişkenine göre MANOVA sonuçları.	38
Tablo 4.6: Katılımcıların zaman perspektifi puanlarının görev yeri değişkenine göre MANOVA sonuçları.	39
Tablo 4.7: Katılımcıların zaman perspektifi puanlarının eğitim durumu değişkenine göre MANOVA sonuçları.	39
Tablo 4.8: Katılımcıların zaman perspektifi puanlarının hizmet verdiği eğitim kademesi değişkenine göre MANOVA sonuçları.	40
Tablo 4.9: Katılımcıların zaman perspektifi puanlarının lisanslı olarak spor yapma durumu değişkenine göre MANOVA sonuçları.....	40
Tablo 4.10: Katılımcıların zaman perspektifi puanlarının okul türü değişkenine göre MANOVA sonuçları.	41
Tablo 4.11: Katılımcıların karar verme stilleri puanları ile yaşları arasındaki ilişki sonuçları.	41
Tablo 4.12: Katılımcıların karar verme stilleri puanları ile hizmet yılları arasındaki ilişki sonuçları.	41
Tablo 4.13: Katılımcıların karar verme puanlarının cinsiyete göre MANOVA sonuçları.	42
Tablo 4.14: Katılımcıların karar verme puanlarının medeni durum değişkenine göre MANOVA sonuçları.	42
Tablo 4.15: Katılımcıların karar verme puanlarının görev yeri değişkenine göre MANOVA sonuçları.	43
Tablo 4.16: Katılımcıların karar verme puanlarının eğitim durumu değişkenine göre MANOVA sonuçları.	43
Tablo 4.17: Katılımcıların karar verme puanlarının hizmet verdiği eğitim kademesi değişkenine göre MANOVA sonuçları.	44
Tablo 4.18: Katılımcıların karar verme puanlarının lisanslı olarak spor yapma durumu değişkenine göre MANOVA sonuçları.....	44
Tablo 4.19: Katılımcıların karar verme puanlarının okul türü değişkenine göre MANOVA sonuçları.	45

Tablo 4.20: Katılımcıların zaman perspektifi puanları ile karar verme stilleri arasındaki ilişki sonuçları.....	45
---	----

KISALTMALAR LİSTESİ

MEB	: Millî Eğitim Bakanlığı
MEM	: Milli Eğitim Müdürlüğü
TDK	: Türk Dil Kurumu

BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ÖĞRETMENLERİNİN ZAMAN PERSPEKTİFLERİ İLE KARAR VERME STİLLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

ÖZET

Bu araştırmanın amacı; beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin zaman perspektifleri ile karar verme stilleri arasındaki ilişkiyi incelemektir. Araştırmada ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın evrenini Batı Karadeniz illerinde görev yapan beden eğitimi ve spor öğretmenleri oluşturmaktadır. Örneklemi ise bu evren içerisinde kolayda örnekleme yöntemiyle seçilen 306 (172 erkek 134 kadın) beden eğitimi ve spor öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırmanın verileri “Zimbardo Zaman Perspektifi Envanteri”, Melbourne Karar Verme Ölçeği ve “Kişisel Bilgi Formu” kullanılarak toplanmıştır. Veriler, tek yönlü MANOVA ve Pearson korelasyon analizleri kullanılarak çözümlenmiştir.

Araştırma bulgularına göre; öğretmenlerin zaman perspektifleri ortalama puanları ile yaş ve hizmet yılları arasında anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir ($p<.05$). Cinsiyete göre gelecek zaman alt boyutu, medeni duruma göre şimdi hazcı, yaşanan yere göre geçmiş olumsuz ve olumlu, eğitim durumuna göre şimdi hazcı, hizmet verilen eğitim kademesi değişkenine göre geçmiş olumsuz, lisanslı spor yapma durumuna göre şimdi kadercisi ve hazcı, okul türü değişkenine göre ise şimdi hazcı alt boyutlarının ortalama puanlarının anlamlı farklılaştığı ortaya çıkmıştır ($p<.01$). Karar verme puanları ile yaş ve hizmet yılı arasında ise anlamlı ilişkiler olmadığı tespit edilmiştir ($p>.05$). Cinsiyet, medeni durum, eğitim durumu, hizmet verilen eğitim kademesi, lisanslı spor yapma durumu, okul türü ortalama puanlarının anlamlı farklılık göstermediği tespit edilmiştir ($p>.01$). Ek olarak karar verme stiller ortalama puanlarının görev yeri değişkenine göre anlamlı farklılık gösterdiği ortaya çıkmıştır ($p<.01$).

Araştırmanın ana problemi ile ilgili analiz sonuçları incelendiğinde zaman perspektifi envanteri geçmiş olumsuz, geçmiş olumlu, şimdi kadercisi ve gelecek zaman alt boyutları ile karar verme stillerinin tüm alt boyutları arasında anlamlı derecede ilişkiler tespit edilmiştir ($p<.05$). Şimdi hazcı alt boyutu ile ise dikkatli karar verme ve panik karar verme arasında anlamlı derecede ilişki tespit edilmiştir ($p<.05$).

Sonuç olarak beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin zaman perspektifleri ile karar verme stillerinin alt boyutları arasında istatistiksel açıdan anlamlı düzeyde ilişkiler tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Beden Eğitimi ve Spor Öğretmeni, Zaman Perspektifi, Karar Verme

EXAMINATION OF THE RELATIONSHIP BETWEEN THE TIME PERSPECTIVES AND DECISION-MAKING STYLES OF PHYSICAL EDUCATION AND SPORTS TEACHERS

SUMMARY

The purpose of this research is to examine the relationship between time perspectives and decision-making styles of physical education and sports teachers. Relational screening model was used in the research. The universe of the research consists of physical education and sports teachers working in the Western Black Sea provinces. The data of the research were collected using the “Zimbardo Time Perspective Inventory”, the Melbourne Decision-Making Scale and the “Personal Information Form”. Data were analyzed using one-way MANOVA and Pearson correlation analysis.

According to the research findings; It has been determined that there is a significant relationship between teachers' time perspective average scores and their age and their period of service ($p < .05$). The discrepancy of average scores of future tense sub-dimension by gender, hedonistic now according to marital status, past negative and positive according to place of residence, now hedonistic according to education level, negative past according to the variable of education level served, now fatalistic and hedonistic according to licensed sports status, now hedonistic sub-dimensions according to school type variable has been revealed. It was determined that there was no significant relationship between decision making scores and age and period of service ($p > .01$). It was determined that the average scores of gender, marital status, education level, level of education served, licensed sports status, and school type did not differ ($p > .01$). Furthermore, it was revealed that the mean scores of decision-making styles differed significantly according to the variable of place of duty ($p < .01$).

When the analysis results related to the main problem of the research were examined, significant correlations were found between the sub-dimensions of the time perspective inventory past negative, past positive, present fatalistic and future tense and all sub-dimensions of decision making styles ($p < .05$). A significant correlation was found between the now hedonistic sub-dimension and careful decision making and panic decision making ($p < .05$).

In conclusion, statistically significant relationships were found between the time perspectives of physical education and sports teachers and the sub-dimensions of their decision-making styles.

Keywords: Physical Education and Sports Teacher, Time Perspective, Decision Making

BÖLÜM 1. GİRİŞ

Hayatımız kararlar almak ile ilgilidir. Aldığımız kararların bazıları büyük bazıları küçüktür, bazıları sıradan bazıları ise hayati öneme sahiptir. Önemli kararlar, belirgin eylemleri tetikleyen süreçler haline gelir. Hayatımızın temeli gerçekleştirilen ve gerçekleştirilmeyen eylemler olarak iki tür eyleme indirgenebilir. Bu eylemler gerçekleştirilse de gerçekleştirilmesinde de pozitif ve negatif sonuçlarla, bazı duygularla ve kendine güven hissi ile ilişki içerisinde. İyi olarak sonuçlanan eylemlerimiz bizi keyifli ve onurlu yapar. Gerçekleştirmekten kaçındığımız fakat gerçekleştirmemiz gerektiğini düşündüğümüz eylemlerden sıkıntı ve pişmanlık duyarız. Başkalarının tecrübeleri sonucunda olumsuz sonuçlara neden olduğu bilinen eylemlerden kaçındığımızda tedbirli ve bilgili bir şekilde karar verdiğimizi düşünürüz. Yapmamamız gereken bir davranışı gerçekleştirdiğimizde ise kendimizi suçlu hissederiz (Zimbardo ve Boyd, 2018).

İnsan yaşamının her anı boyunca kendini hissettiren karar kavramı, bir seçme işi gerektirir (Karakaya, 1988, s. 22). Hepimiz, kendimizi iyi hissettirecek sevinç, gurur, bilgelik gibi hisleri yaşayabileceğimiz kararlar vermek isteriz. Üzüntü veya kötü sonuçlara neden olacak kararlar vermek istemeyiz. Bu sebeple temel kararları almadan önce bu kararları etkileyen zihinsel dinamikleri anlamak önem taşımaktadır (Zimbardo ve Boyd, 2018).

Bazıları için dünya, şimdiki zamanda algılanan güçler, biyolojik dürtüler, sosyal çevre ve onlara rehberlik eden insanların çevresi ile sınırlıdır. Bu insanlar genellikle kararlarını mevcut durumlarla sınırlı tutarlar. Bu insanlar şimdiki zaman odaklı insanlardır. Bu kişiler genelde kararlarını sadece mevcut koşullarla sınırlandırır. Bu kişiler şimdi odaklıdır. Aynı koşullarda karar veren insanlar, şimdiyi önemsemezler, geçmişte yaşadıkları olaylara benzeyen durumları göz önünde bulundururlar, geçmişte yaptıklarını ve bu durumların sonucunu hatırlarlar. Bu insanlar geçmiş odaklıdır.

Üçüncü olarak da zihinlerinin tamamını gelecek üzerine düşünerek kuran kişilerdir. Bu bireyler yaptıkları maliyet hesabı sonunda maliyetleri, yarar ve kazançlarından daha fazla çıkarsa ileri adım atmazlar. Bu kişiler sadece kazançlarının maliyetlerinden daha fazla olduğu durumlarda ilerleme gösterirler. Zamansal kararlar belirli bir süre tekrar edildiğinde bir alışkanlık haline dönüşür ve süreklilik göstermeye başlar. Üç temel bölümden oluşan zaman çerçevesi kendi içerisinde de farklı kollara ayrılır. Şimdiki zaman içerisinde bireyler hazzı olabilir, zevk ve risk almayı, duygu arayışında bulunmaya odaklanabilir. Şimdiki zaman içerisinde kaderci olabilir. Birey kendisini hayatın ve kaderinin belirlediği çizgi doğrultusunda ilerlemek zorunda olduğu inancına sahip olursa, kendisi ne yaparsa yapsın hayatında meydana gelen şeyleri kontrol edemeyeceğini düşünebilir. Geçmiş zaman ise ikiye ayrılır; geçmişte yaşanan eski günleri güzel anıları hatırlar ve pozitif şekilde bakar. Hatalardan ve kaçırdıkları fırsatlardan duydukları pişmanlık ise geçmişin negatif bakış açısidir. Geleceğe odaklanmak ise bireyin hedefler için çalışması ve işleri belirlenen zaman içerisinde bitirmeyi hedeflemesi ve hedeflerini gerçekleştirebilmeyi gerektirir (Zimbardo ve Boyd 2018).

Beden eğitimi ve spor öğretmeni, bir ders içerisinde defalarca karar vermektedir. Ayrıca öğretmenler için zaman kavramının oldukça önemli olduğu düşünülmektedir. Bu açıdan düşünüldüğünde beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin zaman perspektifleriyle karar verme stilleri arasındaki ilişkinin ortaya konulması ihtiyacı doğmuştur. Gerek literatürdeki boşluğu doldurmak gerekse sonraki çalışmalara kaynaklık etmek amacıyla beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin zaman perspektifleri ile karar verme stilleri arasındaki ilişkinin ortaya konulmasının literatüre önemli derecede katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

1.1. Amaç

Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin zaman perspektifleri ile karar verme stilleri arasında bir ilişkinin olup olmama durumunun ortaya konması ve demografik değişkenler bakımından incelenmesi amaçlanmıştır.

1.2. Problem Cümlesi

Araştırmanın problem cümlesi; “Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin zaman perspektifleri ile karar verme stilleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?” şeklinde oluşturulmuştur.

1.3. Alt Problemler

- Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin “yaş” değişkenleri ile zaman perspektifleri arasında anlamlı ilişki var mıdır?
- Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin “hizmet yılı” değişkenleri ile zaman perspektifleri arasında anlamlı ilişki var mıdır?
- Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin “cinsiyet” değişkenine göre zaman perspektiflerinde anlamlı farklılık var mıdır?
- Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin “medeni durum” değişkenine göre zaman perspektiflerinde anlamlı farklılık var mıdır?
- Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin “görev yeri” değişkenine göre zaman perspektiflerinde anlamlı farklılık var mıdır?
- Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin “eğitim durumu” değişkenine göre zaman perspektiflerinde anlamlı farklılık var mıdır?
- Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin “hizmet verdikleri öğretim kademesi” değişkenine göre zaman perspektiflerinde anlamlı farklılık var mıdır?
- Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin “lisanslı sporcu olma durumu” değişkenine göre zaman perspektiflerinde anlamlı farklılık var mıdır?
- Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin “görev yaptığı okul türü” değişkenine göre zaman perspektiflerinde anlamlı farklılık var mıdır?
- Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin “yaş” değişkenleri ile karar verme stilleri arasında anlamlı ilişki var mıdır?
- Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin “hizmet yılı” değişkenleri ile karar verme stilleri arasında anlamlı ilişki var mıdır?
- Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin “cinsiyet” değişkenine göre karar verme stillerinde anlamlı farklılık var mıdır?

- Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin “medeni durum” değişkenine göre karar verme stillerinde anlamlı farklılık var mıdır?
- Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin “görev yeri” değişkenine göre karar verme stillerinde anlamlı farklılık var mıdır?
- Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin “eğitim durumu” değişkenine göre karar verme stillerinde anlamlı farklılık var mıdır?
- Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin “hizmet verdikleri öğretim kademesi” değişkenine göre karar verme stillerinde anlamlı farklılık var mıdır?
- Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin “lisanslı sporcu olma durumu” değişkenine göre karar verme stillerinde anlamlı farklılık var mıdır?
- Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin “görev yaptığı okul türü” değişkenine göre karar verme stillerinde anlamlı farklılık var mıdır?

1.4. Önem

Zaman geçmişten günümüze dek insanoğlu için her daim önemli bir kavram olmuştur. Çünkü zamanın etkin ve verimli kullanabilmesi insanların hayatlarını doğrudan etkilemektedir (Özkaptan, 2007). Karar ise tıpkı zaman gibi insan yaşantısının her anında kendisini hissettiren bir kavramdır. Bazen mantıksal düşünce sürecine aykırı, otomatik özellikte eylemler, bazen ise yargıya bağlı eylemler olarak ortaya çıkar. Karar bir seçme işi gerektirir, bu seçme işlemi bilinçli bir süreç oluşturur (Karakaya, 1998, s. 22). Karar, eylemden ayrılma ile beraber, gerçekte, hareketsizlik ve kararsızlık durumundan iş ve hareket durumuna geçişi ifade etmektedir (Kuzgun, 1992, s. 163). Bu kavramlar ele alındığında zaman perspektifi ile karar verme arasında doğrudan bir ilişkinin olabileceği düşüncesi akıllara gelmektedir. Ancak tıp, psikoloji gibi alanlarda zaman, zaman perspektifi, karar verme gibi kavramlara yönelik araştırmalar yapılmasına rağmen beden eğitimi ve spor alanında da önemli olabileceği düşünülen bu kavramlara yönelik sınırlı sayıda araştırma yapıldığı görülmektedir. Nitekim öğretmenlerin toplumların geleceği olduğu bilinen çocukların ve gençlerin birçok yönden sağlıklı yetişmelerinde mihenk taşı niteliğinde oldukları düşünüldüğünde, eğitim alanında yapılacak her türlü araştırmanın ne denli önemli olduğu görülecektir. Özellikle de beden eğitimi ve spor öğretmenlerine yönelik yapılacak araştırmalara gereksinim duyulmaktadır. Bu bağlamda öğretmenin yalnızca özel alan bilgisi, genel

kültür bilgisi ve pedagojik formasyonunun olması yeterli değildir. Bunların yanında kişilik gelişimi ve karakter olgunlaşmasının da eksiksiz olması, zamanı etkin ve verimli kullanabilmesi, planlı programlı olması, karar verme, algılama, problem çözme gibi becerilere de sahip olması gerektiği düşünülmektedir. Bu özelliklere sahip olmayan öğretmen çevresi ve öğrencileri tarafından kabullenilmeyecek ve topluma uyum sağlamakta güçlük çekecektir (Ertuğrul, 2015, ss. 1-14) ve öğretmenlerin tüm bu yeterlilikleri gerçekleştirebilmeleri noktasında karar verme stilleri ve zaman perspektifleri öne çıkmaktadır. Çünkü beden eğitimi ve spor öğretmenleri; MEB'e bağlı olan ilk ve orta dereceli okullarda oyunlar, spor eğitimi ve temel spor eğitimi, halk dansları ve dans eğitimi faaliyetleri ile çeşitli yaş grupları düzeylerinde ve uzmanlaşma şartıyla özel gereksinimli bireyler için beden eğitimi ve spor programları hazırlamak, geliştirmek ve uygulamak ve bu faaliyetleri idame ettirecek bilgi ve beceriye sahip nitelikli kişi olarak tanımlanmaktadır ve bu açıdan oldukça önemli bir misyona sahiptir. Bu kapsamda beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin zaman perspektifleriyle, karar verme stilleri arasındaki ilişkinin incelenmesini amaçlayan araştırma, sonuçlarıyla da mevcut durumun tespit edilmesi, literatüre katkı sağlaması, elde edilen sonuçların ise bir sonraki araştırmalara ışık tutması bakımından önemli olabileceği düşünülmektedir.

1.5. Varsayımlar

Araştırma için belirlenen örneklem grubunun evreni yeterli bir biçimde temsil ettiği varsayılmıştır.

1.6. Sınırlılıklar

Araştırma;

- 2021-2022 eğitim ve öğretim yılı,
- Beden eğitimi ve spor öğretmenleri,
- Araştırma kapsamında faydalanan veri toplama araçlarından elde edilecek veriler,
- Araştırmaya dair ulaşılabilen kaynakların sağlamış olduğu verilerle sınırlıdır.

1.7. Tanımlar

Beden Eğitimi: “Bireyin, bilişsel, duygusal, sosyal ve fiziksel yönden gelişmesini sağlayan etkinlikler toplamıdır” (Heper, 2009, s. 3).

Spor: Hergüner (2015) sporu tanımlarken “*Spor; çeşitli amaçlarla, farklı alanlar kullanılarak, ferdi veya takım halinde, araçlı veya araçsız yapılan, planlı çalışmayı ve kurallara uymayı gerektiren, ağırlık, metre, zaman ölçü birimleri ve sayı ile değerlendirilen, mental ve fiziki rekabete dayalı, performans artırıcı, sosyalleştirici ve eğitici psiko-motor faaliyetlerdir*” ifadelerini kullanmıştır (Hergüner, Bar ve Yaman, 2016, ss. 155-168).

Beden Eğitimi ve Spor Öğretmeni: Almış oldukları formasyon ve eğitim doğrultusunda öğrencilerin spora yönelik bilgi, becerilerini ve yeteneklerini sergilemeleri için yol gösteren kişidir (Özbek, 2008).

Zaman Perspektifi: Zaman perspektifi, bireysel ve toplumsal deneyimlerin devamlı akışlarının parçalandığı veya zaman kategorilerine bölündüğü bir sürecin sonucudur (Zimbardo ve Boyd, 1999, s. 1271).

Karar Verme: Karar verme, dil, düşünme ve akıl yürütmenin sonunda yargı, devamlılık, süreklilik, düzen, uygun tahmin gibi anlamlara gelmektedir. Karar, eylemden ayrılma ile beraber, gerçekte, hareketsizlik ve kararsızlık durumundan iş ve hareket durumuna geçişi ifade etmektedir (Kuzgun, 1992, s. 163).

BÖLÜM 2. ARAŞTIRMANIN KURAMSAL ÇERÇEVESİ VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Beden Eğitimi

Günümüzde sürekli olarak değişiklik gösteren, gelişen olaylar ve teknoloji toplum üzerinde pozitif veya negatif yönde etkiler oluşturmaktadır. Eğitimin bu kısımdaki işlevi toplum üzerinde oluşan bu etkiye yönelik nitelikli ve donanımlı insan gücü yetiştirmektir. Nitelikli insan denildiğinde bireyin; fiziksel, duygusal, zihinsel ve sosyal yönlerden sağlıklı olması gerekmektedir. Bu durum beden eğitimi ve sporun eğitim süreci içerisindeki rolünü ortaya koymaktadır (Heper, 2009, s. 3).

Beden eğitimi; insan vücudu, insanın varoluşunun belirli bir yanı insanın varoluşu için bir ön koşuldur. İnsan bedeni aracılığıyla iç dünyayı ve dış dünyayı algılar. İnsan vücudu açık bir sistemdir. Algısal dünyası da onun değişmesiyle birlikte değişir. Bireyler bedenleri aracılığıyla sosyal çevre ve dış dünya ile iletişim sağlar (Mirzeoğlu, 2014, s. 30).

İnsanların hareket eğitimi fikri, insanın evrendeki varlığı kadar eskidir. Hareket kavramı hayatta olmanın bir işareti ve beden eğitimi için öncelikle ihtiyaç duyulan gerekli bir araçtır. Dolayısıyla canlılar için yaşam belirtisi olan hareket kavramının tarihi, aynı zamanda beden eğitiminin de tarihidir. Bunu incelemek için ilk insanlık tarihinden başlayarak incelemek gerekir (Alpman, 2001, s. 1).

Doğumla başlayan ve hayat boyu devam eden süreç içerisinde insanoğlu sürekli hareket etmek zorundadır. Bu süreç içerisinde ortaya çıkan hareket etme ihtiyacını karşılayabilmek ve bedenin işlevlerini yerine getirebilmek için bazı fiziksel aktivitelere ihtiyaç duyulur. Bu fiziksel aktiviteleri sağlamak beden eğitimi ile mümkün olacaktır (Dönmez, 2018, ss. 7-8).

Solakumur' a (2017, s. 5) göre beden eğitiminin sadece fiziksel bir aktivite olmadığı, aynı zamanda tamamlayıcı bir unsur ve insanın sosyal, kültürel ve ruhsal gelişiminin bir

gerekliliği olduğu anlaşılmaktadır. Bu nedenle eğitim programcılarını yetiştirme sũrecinde istenilen davranışları geliştirmek amacı ile beden eğitimi ve spora y¶nelik etkinlikleri aktif olarak kullanmaktadır.

Bazı araştırmacılar beden eğitiminin tanımını şu şekilde yapmışlardır;

Beden eğitimi, egzersize katılım yoluyla bireysel davranışta fiziksel, duygusal, sosyal ve ruhsal değişiklikler sũrecidir (Tamer ve Pulur, 2001, s. 57).

Beden Eğitimi; "Sosyal ve ekonomik gelişimin temel unsurları olan kişilerin beden ve ruh sağlığını iyileştirmek, kişilik oluşumunu ve karakter ¶zelliklerinin gelişimini sağlamak, dayanışmayı sağlamak i¶in yapılan bedensel faaliyetler, bireyler, toplumlar ve milletler arasında uyum, barış ve kişinin mũcadele gũcũnũ artırmak ama¶larıyla yapılan bedensel aktivitelerin tamamıdır" (Demirci, 2006, s. 4).

Beden Eğitimi; Jimnastik, oyun ve bunların yanı sıra spor gibi tũm eğitici fiziksel aktiviteleri i¶eren genel bir kavramdır; Fiziksel aktiviteler ve fiziksel aktiviteler yoluyla yapılan eğitimdir (A¶ak, 2005, s. 9).

Tũm bu tanımlar incelediğinde beden eğitimi kavramının insanın varoluşu ile başlayan, bilin¶siz olarak başlayıp daha sonralarında ihtiya¶ halinde ortaya ¶ıkararak kişinin beden ve zihnen sağlıklı olmak, sosyalleşmek, sağlıklı bir vũcud sağip olmak adına yaptığı bedensel aktivitelerin tũmũ olarak tanımlanabilir.

2.2. Spor

Hergũner (2015)' e g¶re "*Spor; ¶eşitli ama¶larla, farklı alanlar kullanılarak, ferdi veya takım halinde, ara¶lı veya ara¶sız yapılan, planlı ¶alışmayı ve kurallara uymayı gerektiren, ağırlık, metre, zaman ¶l¶ũ birimleri ve sayı ile değerlendirilen, mental ve fiziki rekabete dayalı, performans arttırıcı, sosyalleştirici ve eğitici psiko-motor faaliyetlerdir*" şeklinde ifade edilmiştir (Hergũner, Bar ve Yaman, 2016, ss. 155-168).

Spor, insanlığın varoluşundan bu yana, bireysel veya gruplar halinde, belirli kurallara dayalı, ara¶lı ya da ara¶sız olarak yapılmıştır. Daha ¶nceleri spor, boş zamanları değerlendirmek adına rekreatif olarak yapılırken gũnũmũzde ise meslek olarak da yapılmaktadır. Spor, siyasi, sosyal, ekonomik ve hukuki kurallar ¶er¶evesinde farklı ama¶lar i¶in kullanılmaktadır. Spor "sosyal birliği geliştiren, ruhsal ve fiziksel y¶nden

geliştiren rekabetçi ve dayanışmacı kültürel bir olgu” şeklinde tanımlanabilir (Erkal, 1982, s. 119).

Boş zaman, sporun oluşumunda ve devamlılığında önemli bir yer tuttuğu bilinmektedir. Çünkü egzersiz yapabilmek için öncelikle boş zamana ihtiyaçları vardır. İnsanların boş zamanı kazanabilmeleri için de kendilerine yeten gelirden daha fazlasına sahip olmaları lazım ki bu elde ettikleri gelir ile kazandıkları zamanı spora harcayabilsinler (Sert, 2002, s. 107).

Bireyin doğa ile mücadelesi sonucunda kazanımını sağladığı temel becerilerini ve geliştirdiği mücadele yöntemlerini, serbest zamanlardaki artışa göre, bireysel veya grup şeklinde barışçıl olarak ve benzetim yolu ile, vakit geçirme, oyun ve eğlenme için kullanımına dayalı estetik, teknik, fiziki, mücadelecî ve sosyal, toplumsal bir süreç olarak da nitelendirilmektedir (Fişek, 2003, s. 38).

Sporun geçmişinin insanlık tarihi kadar eski olabileceği söylenilmektedir. Ancak formal anlamda yapılması ve kurum ve kuruluşlara dahil olması insanların örgütlenmesi sonucunda başladığı bilinmektedir. 20. Yüzyılda profesyonel olarak anlam kazanmıştır. İlk çağlarda spor yapmanın amacı avlanmak, savaşmak ve sağlıklı olmak adına gerekli olan kondisyonun sağlanmasıdır. Spor, benzersiz bir insan eylemi birimidir ve tarih boyunca çeşitli doğal, kültürel, tarihi ve sosyal koşullara gelişmiş ve yayılmıştır (Şentürk, 2012, ss. 16-17).

2.3. Öğretmenlik Mesleği

Öğretmenlik mesleği insanoğlunun varlığından beri oluşan ilk mesleklerden birisidir. Çünkü her faaliyetin temeli öğretmenlik mesleği ile oluşmaktadır.

Dünyada en fazla değer verilen mesleklerden birisi de öğretmenliktir. Tarih incelendiğinde vakitte de öğretmenlik mesleğini ve öğretmenlik mesleğini icra eden kişilerin de yüceltilmiş oldukları görülür. Osmanlı tarihi incelediğinde öğretmene çok büyük değer verildiği görülür. Türk-İslam kültüründe “peygamber mesleği” olarak adlandırılır. Kur’an-ı Kerim ve hadisler, ilmin değeri ve bilmenin yüceliği hakkında teşvik eden öğütler ile doludur. Bilgi sahibi olmanın önemi böylesine artınca öğretmenlik mesleği de değerler merdiveninde en üst sırada yer almaktadır. Türk

toplumunda öğretmen, sadece bir öğretmen değil, bir önder, saygın kişilik ve bir büyük olarak görülmüştür.

Öğretmenlik mesleği günümüzde, sürekli değişen şartlara karşı toplumun ihtiyaçlarını önceden tespit eden, kendisini bu duruma göre hazırlayan, bilgi ve teknolojiyi takip eden ve uygulayan, temel dinamiklere saygılı ve kendisi ile topluma barışık yaşayan bir çalışma gerektirmektedir. Bir öğretmenin sadece özel alan bilgisi, genel kültür bilgisi ve pedagojik formasyonunun olması yeterli değildir. Bunların yanında kişilik gelişimi ve karakter olgunlaşmasının da eksiksiz olması gerekmektedir. Bu özellikleri eksik olan öğretmen çevresi ve öğrencileri tarafından kabullenilmeyecek ve topluma uyum sağlamakta güçlük çekecektir (Ertuğrul, 2015, ss. 1-14).

2.4. Beden Eğitimi ve Spor Öğretmeni

Beden eğitimi ve spor dersine dair tüm programları yürütebilen, mesleki yeterliliklere sahip, genel kültür bilgisine hakim olan, Türk Milli Eğitim ilkelerine bağlı meslek türüdür. Beden eğitimi ve spor öğretmeni aldığı formasyon ve eğitimler doğrultusunda öğrencilerin spora yönelik bilgi, becerilerini ve yeteneklerini sergilemeleri için yol gösterir (Özbek, 2008).

Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin pek çok kişisel ve mesleki yükümlülükleri vardır. Kimi zaman sınıfın kapsamının ötesine geçen ve okul saatleri süresiyle sınırlı olmayan birçok sorumlulukları vardır. Öğrencilerle çalışmaya ek olarak diğer öğretmenler, yöneticiler ve toplumla günlük çalışma, okul çalışmasından daha fazla zaman gerektirir. Bunlara ek olarak okul içinde ve dışında spor faaliyetleri ilgilenmeli, günlük ders planları düzenlemeli ve okulla ilgili olan toplantılara da katılmalıdır (Tamer ve Pulur, 2001, s. 17).

2.5. Zaman Kavramı

İnsanların bilimsel bakış açılarının farklı olması sebebiyle zaman kavramının da farklı tanımları ortaya çıkıyor. Zaman ile ilgili tanımlardan bazıları; zaman olayların geçmişten günümüze kadar süregelen ve insanların müdahalesi dışında geleceğe doğru birbirini takip ettiği süreç olarak tanımlanmaktadır (Smith, 1998, s. 24).

TDK’ de zamanı birçok şekilde tanımlamıştır. Bu tanımları şu şekilde sıralayabiliriz;

- Bir iş ya da bir oluşun içinde geçtiği yada geçeceği veya geçmekte olduğu süre, vakit:
- Bu sürenin belli bir parçası, vakit:
- Belirlenmiş olan an.
- Çağ ya da mevsim
- Bir işe ayrılmış ya da bir işe dair alışılmış saatler, vakit.
- Dönem, devir
- Olayların oluş sırasını ve akış sırasını belirleyen, düzenli ve dönemli gök olaylarını da birim olarak kullanan sanal bir kavram.
- Fiillerin belirttikleri “geçmiş, şimdiki, gelecek ve geniş” zaman kavramı.
- 9. isim, jeoloji Yer kabuğunun geçirdiği gelişimde belirlenen ve fosillere göre dörde ayrılmış geniş evrelerden her biri (TDK, 2021).

Zaman kavramı varoluşun temel unsuru olduğu için tarih boyunca din, felsefe, bilim ve sanatın çeşitli dalları zaman kavramını tartışmış, ancak zaman kavramının belirsizliği tamamen ortadan kaldırılamamıştır. Zaman kavramı ile ilgili literatürü incelendiğinde “zaman” hakkında belirlenmiş ortak bir tanım yoktur. Birkaç yüzyıl önce Saing Augustine bu durumu şöyle ifade etmiştir: “*Zaman nedir?*” “*Kim, bu kavramı kolayca tanımlayabilecektir?*” “*Kim, onu, düşüncede de olmuş olsa kavrayabilmektedir?*” “*Konuşma esnasında, zamandan daha tanıdık ve bilinen bir şeyden bahsedebilmek mümkün müdür?*” “*Zamandan bağımsız olmayan konuşmaları anlıyoruz; ancak, zaman nedir denildiğinde hiçbirimiz bu sorunun cevabını bilmiyoruz.*” (St. Augustinus, 1957 akt: Yazıcı, 2016, s. 9).

Zaman hakkında felsefecilerin görüşlerini iki ekol altında inceleyecek olursak;

Apriorizm’ e göre zaman nesnel olmayan, psikolojik bir gerçekliktir. O, olayların birbiri ardına takip etme durumudur. Zaman kavramı, vakalar arasında aynı anda olmayı, daha evvel bulunmayı, ya da sonra gelmeyi başka bir deyişle bir alakayı, bir bağlılığı ifade eder. Emperyalizme göre zaman nesnel bir gerçekliktir. Sadece insan düşüncesinde değil, aynı zamanda olaylardan ve deneyimlerden kaynaklanan duyguların bir görünümü de olabilir. Mekân, nesnelerin tamamlayıcı bir parçasıdır. Zaman ise olayların algılanma biçimidir. Bu parçaları ve olayları mekân ve zamanın dışında algılayamayız. Zaman olay dünyasının süresidir (Akbaş, 2005, s. 81).

Zaman, insan algısına göre hem değişken hem de değişmez niteliktedir. Değişmez niteliktedir, çünkü başlangıcı ve sonu bilinmeyen bir varlıktır. Değişkendir, çünkü insanlar zamanı “yıl, ay, gün, saat” gibi çeşitli bölümler (takvim) halinde sınıflandırır (Narlı, 2002, s. 92).

Zaman: değer biçilemez, oldukça nazik, kritik, gerekli, önemli ve eşsiz kaynaktır. Zamanı diğer kaynaklardan ayıran, zamanın alınıp satılamaması, para gibi biriktirilememesi, hammadde gibi stoklama yapılamaması, ödünç alınıp verilememesi, zamanın değiştirilememesi, harcanan zamanın yerine yenisinin konulamaması, zamanın üretilip, çoğaltılamaması, yenilenemez ve yeri doldurulamaz kit bir kaynak olmasıdır. Zaman, dünyadaki herkesin eşit ölçüde faydalandığı ancak herkesin farklı sonuçlar elde ettiği tek kaynaktır (Harmancı, 2014, ss. 1-2).

Zaman, yaşanan birbirinden farklı iki an kıyaslandığında meydana gelen algıdır. Zamanın, camdan dışarıya bakıldığında görüş açılarına giren bir araç ile diğer bir aracın görüldüğü vakit arasında hayal edilen bir süre olduğu düşünülür. Bu arada geçen süre ise zaman olarak adlandırılır. Araçlardan biri görüldüğü anda, diğer aracın bilgisi zihinde var olan bir bilgidir; bu bilgi yaşanan an ile kıyaslanır ve bu durumda zaman algısı ortaya çıkar. Eğer bu kıyaslama olayı yapılmazsa zaman diye bir kavramında olması söz konusu değildir (Türker, 2010).

2.6. Zaman Türleri

İnsanın içinde bulunduğu zaman kavramı farklı karakter özellikleri taşımaktadır. Bu sebeple insan bir günü bile biraz önce, birazdan, öğleden önce, öğlen, gündüz, gece, gece yarısı gibi pek çok bölümlere ayırır. Zaman kavramı farklı açılardan incelendiğinde farklı anlamlarda yorumlanıp çeşitlendirilebilir (Değirmenci, 2020, s. 3).

Literatürü incelendiğinde zaman, algılanma durumlarına göre sınıflandırıldığı görülmektedir. Bu sınıflandırmaya göre; zaman türlerini 4 başlık altında inceleyebiliriz;

- Objektif zaman
- Subjektif zaman
- Biyolojik zaman
- Yönetsel zaman

2.6.1. Objektif zaman

Gerçek zaman tanımı ile de bilinir. Objektif zaman dakikaların, saniyelerin, saatin gösterdiği zamandır. Bu zaman türü gözlemlenebilir birtakım değişmelerle ölçülür. Bu değişmeler; yıldızların hareketi, dünyanın dönüşü gibi düzenli şekilde gerçekleşen bazı fiziksel olaylardır. Bir saatin çalışma mekanizması gibi suni şekilde yapılmış bazı düzenli hareketler dikkate alınmaktadır (Sabuncuoğlu ve Tüz, 2001, s. 193).

2.6.2. Subjektif zaman

Psikolojik zaman da denir. Subjektif zaman algılanan zaman olarak bireye, kültüre ve topluma göre farklılık gösterebilmektedir. Zamanın geçiş sürecini anlamlandıramamak ya da zamanın geçmediği düşüncesi ile ilişkilendirilebilecek zaman olarak tanımlanabilir. Zaman içinde kontrollü olarak hareket etmenin ve bilinçli olabilmenin göstergesidir (Oğuzhan 2016, s. 8).

Değirmenci' ye (Değirmenci, 2020, s. 3) göre subjektif zaman hissedilen zamandır. Örneğin; bir asansörde kısa bir zaman diliminde çıkılacak yeri tanımadığımız kişilerle çıkıyorsa bu zaman dilimi bize uzun gelebilir. Sevdiğimiz insanlarla birlikte geçirilen zaman ise çok çabuk geçer. Mutlu zamanlar çabuk geçerken, ıstıraplı geçen birkaç dakika bile insana saatler gibi gelebilir.

2.6.3. Biyolojik zaman

Biyolojik zaman kavramı, gün içerisinde psikolojik ve fizyolojik performansın en minimal veya en fazla olduğu zamanlar olarak bilinen vücudun biyolojik ritmi ile ilişkili zaman tanımıdır (Oğuzhan 2016, s. 7). Bütün canlıların genetik kodlar ile bağlanmış ve vücut ritimlerinin düzenlendiği zaman olarak da tanımlanır (Gürel ve Gürbüz, 2009, s. 368).

2.6.4. Yönetsel zaman

Yönetim yönünden, işçilik ile yönetsel zaman olarak ikiye ayrılabilir. İşçilerin, üretim yapmak için ayırdıkları zaman işçilik zamanı, yöneticilerin yönetme işini yerine getirebilmeleri için kullandıkları zaman kavramı da yönetsel zaman olarak

adlandırılmaktadır. Yöneticilerin düzeyleri fark etmeksizin yönetme işine ayırdıkları zaman olarak bilinmektedir (Türkmen, 1994, s. 2).

2.7. Algı

Algı, insan vücudunun sahip olduğu duyu organları ile iletilen duyu verileri, gruplayıp yorumlama işidir. Algı, insanların çevrelerinde bulunan her türlü uyarıyı anlamlandırma sürecidir (Arkonaç, 1998, s. 65).

Algılar, zihinlerde değerler ve problemler üretmekte ve bu problemlere karşı da çözümler üretmekte ve çözmektedir. Çevreden gelen uyarılar aynı olsalar bile gelen uyarıları yorumlayan kişilerden kaynaklı farklılıklar meydana gelen algıları farklılaştırmaktadır (Kaya, 2018, s. 69).

Algılarımız bir süreçten meydana gelir. Algı süreci çevrede başlar ve eyleme dökmek ile son bulur. Algı süreci çevreden gelen uyarılar ile başlar. Bu aşama da insanlar gözlem yaparlar. Çevreden gelen uyarıların algısında, algılanan nesneye yansıyan ışık önemli bir rol oynar. Çünkü algılama işlemi, işlem sırasında nesnenin yansıyan ışığının göze girmesi ile alakalıdır (Şahin, 2020, s. 2).

Algı kavramı üzerine farklı disiplinler, birbirlerinden farklı tanımlar yapmışlardır. Algı konusu, felsefe, sosyoloji ve psikolojinin yoğun ilgisini çekmiştir. Algı, duyu verileri bir tepki uyandıran enerji olarak tanımlanabilir. Duyusal bilginin, duyu organları ile alınıp yorumlanması ardından düzenlenmesi ve ardından anlamlar çıkartılması ile algı kavramı oluşur. Ortaya çıkan anlamı şekillendiren ise beynimizdir. Algı, nesnelere ve olaylara yönelik duyu organlarımızca edinilen izlenimlerin tanımlanmasıdır. Algı ile organizma çevreye uyum sağlar (Yahyaoglu, 2013, s. 36).

2.8. Zaman Algısı

Zaman, algılardan oluşur ve bu algılar algılayan kişilere göre farklılık göstermektedir. Yani algılayana bağlı olarak izafi bir kavram denilebilir. Rüya zamanın göreceliğinin açıklanmasına yardımcı olur. Birkaç saniye süren rüyalar, saatlerce sürüyormuş gibi zannedilebilir.

Zihinde muhafaza edilen birtakım bilgilerin aralarında kıyas yaparak zaman algısı elde edilir (Türker, 2010).

Farklı psikolojik koşullar ve olaylar altında, zamanın algılanması ve dolaşımı farklı olabilir. İnsanın zoraki yaptığı iş, normalde olduğundan daha fazla süre geçmiş gibi algılanabilir. Einstein bu durumu ifade ederken “*Kızgın bir sobanın üstünde geçen iki dakika ile sevgilinin yanında geçen iki saat aynı değildir*” şeklinde ifade ediyor. Uyanık olma durumuna bağlı, uyku ve anestezi sırasında hissedilen süre daha kısa hissedilir. Uyarı azaldığında olaydaki değişim seviyesi düşük olduğundan, zaman duygusu ve algı bastırılır. Başka bir deyişle, zaman akışı, algı ve hız tamamen kişiseldir (Yahyaoglu, 2013, s. 51).

Zaman algısı, deneyimlerin, duyguların ve deneyimlerin miktarı ve süresinin öznel olarak tahmin edilmesi veya algılanması anlamına gelir (Bahadır, 2013, s. 356).

Zaman algısı, kişinin zaman akışını hızlı veya yavaş olarak algılaması ile alakalıdır. Örneğin; bizim için önemli olan bir buluşmayı beklerken ya da sıkıcı gelen bir konferansın sona ermesini beklerken geçen zamanlarda algısal olarak da farklılıklar vardır (Jonas & Huguet, 2008, s. 355).

2.9. Zaman Perspektifi

Lewin (1951, 75) zaman perspektifini, belli bir zamanda var olan, bireyin geçmiş veya geleceği hakkındaki psikolojik görüşü olarak tanımlanmıştır.

Zaman perspektifi, bireysel ve toplumsal deneyimlerin devamlı akışlarının parçalandığı veya zaman kategorilerine bölündüğü bir sürecin sonucudur (Zimbardo ve Boyd, 1999).

İnsanların belli bir zaman perspektifi oluşturmaları, yaşamsal tecrübeler, eğitim, kültür, sosyal statü, din, coğrafya, iklim gibi faktörlerle öğrenilen yargılara dayandırılmaktadır. Sürekli olarak kullanılan zaman perspektifi belirli bir zamandan sonra alışkanlık haline dönüşür ve ardından kalıcı hale gelir. Bu durumda kişi, zaman perspektiflerinin içinden birini farkında olmadan diğer perspektiflere tercih etmektedir (Zimbardo ve Boyd, 2018).

Zaman perspektifi açısından bakıldığında, geçmiş zaman ve gelecek zaman algıları bireylerin, şimdiki zamana ait, duygularına, düşüncelerine ve davranışlarına etki

edebilmektedir. Bu durum insanların, şimdiki zaman perspektifine ait olmadıklarına dair farkındalık oluşturabilmektedir. Zimbardo ve Boyd (1999) insan ile zaman arasındaki ilişkiyi “Zaman Perspektifi Kuramı” ile açıklamıştır. Kişisel ve sosyal deneyimler ilk olarak anlamlı ve tutarlı olarak zamansal sınıflandırmalara parçalanarak bilinçdışı süreçlerde yer alırlar. Geçmişte yaşanan olaylar ya da geleceğe dair hedefler içeren sınıflandırmalar kişilerin şimdi ya da gelecek zamana yönelik duygularını, düşüncelerini ve davranışlarını belirlemektedir (Yaşın ve Sunal, 2016, s. 80).

Zaman perspektifi, psikolojik zamanı inşa etmenin temel boyutudur ve bireylerin tecrübelerini zamansal olarak sınıflandıran bilişsel süreçten kaynaklanmaktadır. Zaman algısının, insan davranışı üzerinde ki etkisinin önemli olduğu düşünülmektedir. Zimbardo ve Boyd (1999) zaman perspektifini beşe ayırmışlardır. Zaman perspektifi, insanların yaşamlarını algılayış biçimlerini, kararlarını ve beklentilerini şekillendirmektedir (Zimbardo ve Boyd, 1999).

2.10. Zaman Perspektifi Alt Boyutları

2.10.1. Geçmiş olumlu

Geçmişte yaşanmış, olumlu deneyimleri ve yaşanan zor anların olumlu olarak hatırlanmasını kapsar. Şimdiki zaman düşünceleri, davranışları ve duyguları geçmişte yaşanılardan çok, geçmişe yönelik inanç ve tutumlardan etkilenmektedir. Geçmiş olumlu boyutunda yer alan kişiler, geçmişte yaşanmış olumlu olaylardan etkilenirler. Bu kişiler daha duygusal olmaya eğilimlidirler. Geçmiş olumlu boyutu geçmişte yaşanan hoş ve duygusal anılarına duyulan arzuyu ve nostaljik değerlere değer verme eğilimini içerir. Geçmişini olumlu değerlendiren kişiler, geçmişe dair pişmanlık duygusu hissetmez. Aksine geçmişini mutlu bir şekilde hatırlar (Zimbardo ve Boyd, 1999).

Geçmiş olumlu zaman perspektifinin, bir takım pozitif özellikler ile sağlam bir ilişkisi vardır. Geçmiş olumlu perspektifi yüksek olan bireyler mutlu, sağlıklı ve sabırlıdır (Zimbardo ve Boyd, 2018).

2.10.2. Geçmiş olumsuz

Geçmiş olumsuz alt boyutu yıkıcılık potansiyeline sahiptir. Geçmiş olumsuz zaman perspektifine sahip bireyler daha az mutlulardır ve daha az sağlıklıdırlar (Zimbardo ve Boyd, 2018).

Geçmiş hakkında olumsuz düşünme eğilimi yansıtan ve geçmişe yönelik hoş olmayan anılara konsantre olan boyuttur.

Bu boyut, geçmişte gerçekten yaşanan olumsuz deneyimlerden oluştuğu gibi, geçmişte yaşanmış olumlu ya da nötr olayların, olumsuz olarak tekrardan yapılandırılmasıyla da meydana gelebilir.

Geçmişlerini olumsuz değerlendiren bireyler, sürekli olarak geçmişte kaçırdıkları iyi fırsatları düşünürler ve çoğunlukla pişmanlık hissederler. Bireyin yaşadığı olumsuz tutumlar, acı tecrübeler ya da travmatik olaylardan meydana geliyor olabilir. Bireylerin deneyimledikleri olumsuz yaşantılar, karar verme stillerine, duygularına ve davranışlarına etki etmektedir (Zimbardo ve Boyd, 1999).

2.10.3. Şimdi hazcı

Şimdiki zaman hazcı zaman perspektifinde yer alan kişi, anlık olarak hazza odaklandığı ve daha sonrasında elde edebileceği sonuçlarla ilgilenmeyen tutum olarak bilinir. Yeni doğan bir bebek hareket motivasyonu olarak biyolojik dürtülerini kullanır. Prefrontal korteks gelişimini tamamlamadığı için geleceğe dair plan yapılamaz ve anlık haz veren davranışlardan ya da acıdan kaçma durumlarına göre hareket eder. Yani dünyaya doğal olarak “şimdi hazcı” yönelimi ile başlar. Fakat büyüme kavramı ile başlayan zihinsel ve fiziksel gelişimler ile zaman perspektifinin diğer boyutlarını da kullanmayı öğrenir (Zimbardo ve Boyd, 2018).

Geleceğe yönelik amaçları, planları olmayan bu insanların, riskli ve tehlikeli davranışlarda bulunma eğilimleri fazladır (Zimbardo ve Boyd, 2009). Şimdi hazcı boyutunda yer alan bireylerde heyecan arama ve yenilik arama özellikleri görülür (Zimbardo ve Boyd, 2018).

2.10.4. Şimdi kaderci

Şimdi kaderci alt boyutunda yer alan kişiler, hayatlarına karşı umutsuz ve çaresiz tutum sergilerler. Yaşamlarının dış etmenler tarafınca yönetildiğini bu sebeple kendilerinin kontrolleri dışında olduğuna inanırlar. Bu kişilerin karamsar ve kendine zarar verme eğiliminde olma özelliği taşırlar (Zimbardo ve Boyd, 1999).

Şimdi kaderci zaman perspektifi kişinin yaptıkları ile geleceğini yönlendiremeyeceğine ve gelecek zamanın tahmin edilmesinin mümkün olmadığına yönelik bir tutumdur. Kişi, acılara boyun eğen, yaşadığı güzel anlar için kaderin hediyesi ya da şans olarak yorumlayan inanca sahiptir. Bu kişiler depresyon, kaygı gibi durumlarda yüksek puanlara sahiptirler (Zimbardo ve Boyd, 1999).

Şimdi kaderci zaman perspektifi, yoksul bölgelerde, mülteci kamplarında, yoksul olarak yaşamlarını sürdüren insanlar için uygun bir perspektiftir. Yoksul aileler, çocuklarının hayat standartlarının yükselmesi ve gelişmesine yardımcı olması amacıyla kaderciliğe teslim olmaktadır (Boniwell ve Zimbardo, 2004).

2.10.5. Gelecek

Gelecek zaman yönelimli kişiler, geleceğe yönelik planlar yaparken, hedef belirlerken veya karar alacakları zamanlarda bu durumların gelecekte olası etkilerine odaklanma eğilimi gösterirler (Zimbardo ve Boyd, 1999). Zaman perspektifinin bu boyutu ise, hedeflere ulaşabilmeye yönelik çaba gösterme durumu olarak nitelendirilmiştir (Boniwell ve Zimbardo, 2004).

Gelecek zamana ait alt boyutta yer alan kişiler, geleceklerini, inançlar, umutlar ve beklentiler doğrultusunda planlarlar. Bu durumun şimdiki zaman davranışlarını etkilediği söylenebilir (Zimbardo ve Boyd, 2009).

Bireyler, gelecekteki hedeflerine ulaşmak için, pes etmeden, düzenli olarak çalışırlar. Bu boyutta bireyler uzun vadeli ödüllere faydalanabilmek adına, anlık haz veren yaşantılarını erteleme eğilimindedirler. Bu kişiler alacakları kararları, geleceğe yönelik kazanç ve zarar durumlarını hesaplayarak alırlar. Bu durum gelecek için duyulan kaygıyı azaltır (Strathman, Gleicher, Bonnigser, Edwards, 1994).

2.11. Karar Verme

Karar, olasılıkların arasında yapılan bir seçimdir. Karar, doyurulmamış bir ihtiyaca sahip birey tarafından, bu durumun ortadan kaldırılması, isteğin karşılanması ya da ihtiyacın giderilmesi maksadı ile verilir (Can ve Şahin, 2014, s. 366).

Karar verme, dil, düşünme ve akıl yürütmenin sonunda yargı, devamlılık, süreklilik, düzen, uygun tahmin gibi anlamlara gelmektedir. Karar kelimesi İngilizce ve Fransızca’ da “decision”, Latince, kesmek, kesintiye uğratmak gibi anlamlara gelen “decidere” teriminden gelmiştir. Karar, eylemden ayrılma ile beraber, gerçekte, hareketsizlik ve kararsızlık durumundan iş ve hareket durumuna geçişi ifade etmektedir (Kuzgun, 1992, s. 163).

İnsanın en önemli yaşam becerilerinden biri, zihinsel süreçten oluşan karar verme eylemidir. Karar verme, zekâ, düşünce, bilinç ve iradeye sahip olan insana özgüdür. İnsanların sergiledikleri tüm eylem ve davranışlar, istemli veya istemsiz olarak gerçekleştirilen bir karar verme işlemidir. Bireyin doğru ve uygun şekilde verdiği kararlar, yaşamında olumlu yönde değişimlere, gelişimlere sebep olur. Bireyin verdiği yanlış kararlar ise yaşamını olumsuz olarak etkileyebilmektedir. İnsanlar karar verme durumu ile sıkça karşılaştığı için, hayata etkisi az olduğunu düşündüğü kararları gelişigüzel olarak çok üzerinde durmadan verebilmektedir. Fakat insan yaşamını önemli düzeyde etkileyebilecek kararları vermeden önce bunun üzerinde detaylı bir düşünmeyi gerektirmektedir. Teknoloji, ekonomi ve siyasi gelişmelerin neticesinde karmaşık hale gelen sosyal yaşantılar ve çevre, karar verme konusunda seçenekleri artırmakta ve bununla birlikte karmaşık hale getirmektedir. Bu durum insanların karar verme durumlarını güçleştirmekte ve daha fazla düşünmelerine sebebiyet vermektedir (Çoban, Hamamcı, 2006, s. 395).

İnsan davranışı ve eylemleri birer karar ile başlar. Yani daha evvel planlanmış bir dizi düşünce eylemine dayanır. Bu düşünsel eylem, çaba, düşünme, ölçme, gibi çeşitli seçeneklerin ve olasılıkların karşılaştırılması şeklinde gerçekleşir. Bu zorlu düşünsel çabanın ardından birey, en iyi alternatif olduğuna inandığı olanağı seçer. Birey kendisi için en iyi alternatifi seçebilmek için, düşünsel ürünün kaliteli ve pozitif olması önemlidir. Çünkü kararı veren kişinin başarısı kararın doğruluğuna ve iyiliğine bağlıdır. Kişisel hayatta ve iş hayatında bireyler her zaman karar verme durumu ile karşılaşır.

Verilen her karar, tıpkı kuantum oluşumu gibi bireyi ve etrafındakileri etkileyecektir. Tüm bu durumlardan dolayı, karar verme eylemi herkes için önemli bir düşünsel eylemdir denilebilir (Öneren ve Çiftçi, 2013, ss. 305-306).

Karar, insanlar için yaşamın her anında kendisini hissettiren bir kavramdır. Bazen mantıksal düşünce sürecine aykırı, otomatik özellikte eylemler, bazen ise yargıya bağlı eylemler olarak ortaya çıkar. Karar bir seçme işi gerektirir, bu seçme işlemi bilinçli bir süreç oluşturur. Kararlar, amaca yöneliktir (Karakaya, 1998, s. 22).

Karar, seçenekler arasından rastgele seçim yapmak gibi basit bir olay değildir. Karar verme, hedefe ulaşmak için yapılacak eylemlerle alakalı seçeneklerin araştırılması, temin edilmesi, zamanında ve doğru yerde kullanılmak üzere seçilmesi ile alakalı bir süreçtir. Bir işin eyleme dönüşmesi için karar vermek gerekir (Kıral, 2015, s. 75).

2.12. Karar Verme Süreci

Karar, birtakım faaliyetler sonucunda ortaya çıkan davranıştır. Karar verme süreci, sorunun meydana gelmesinden, kararın şekillenmesi işlemine kadar gerçekleştirilen faaliyetlerin tümü olarak tanımlanabilir (Karakaya, 1998, s. 24).

Karar sonucu temsil ettiği için tek bir olay olarak kabul edilir. Bu durum ise bireyleri yanıltabilmektedir. Oysa kararı veren, kararını açıkladığında, sadece sürecin sonucunu temsil eder. Bundan dolayı, karardan çok, karar verme aşamasına kadar geçen sürece odaklanıp, geçen süreci iyi analiz etmek gerekir (Kıral, 2015, s. 75).

Karar verme eyleminin gerçekleştirilebilmesi için zamana ihtiyaç vardır. Zaman kavramının etkisi karar verme eyleminin zamanında verilip verilmediği konusunda ortaya çıkar. Zamanında ve yerinde verilmeyen kararlar, karmaşık sorunlara sebebiyet verebilir (Yılmaz, 2002, s. 57).

Karar süreci, birbirini izleyen süreçten oluşur. Karar verme süreci belli aşamalardan oluşur (Koçel, 2020, s. 139),

- Amaçları belirlemek ve sorunu tanımlamak,
- Amaçları, sorunları inceleme, öncelik belirlemek
- Çözümler için seçeneklerin belirlenmesi
- Bulunan çözüm seçeneklerinin incelenmesi,

- Seçim kriterlerini tespit etmek ve seçim yapmak

Karar verme, iki yaklaşım altında incelenecek olursa, bunlardan ilki, bilimsel yöntemlerin sonucunda ortaya çıkan karar vermedir. Bu yaklaşımda, seçenekler araştırılır ve incelenir, bunlara yönelik çözüm yollarına yönelik tahminlerde bulunulur. Bu durumda karar, elde olan seçeneklerin sonuçlarına yönelik tahminlere dayanan bir kavramdır. Diğer yaklaşım ise, sonucu tahmin ederek karar vermek yerine, herhangi bir seçeneğin rastgele seçilmesi durumudur. Bu yaklaşıma göre sonucu bekleyip görmek gerekir. Seçim sonuç verici olursa bir problem ortaya çıkmaz, fakat seçimin sonuç vermeme olasılığı da oldukça güçlüdür. Bu durumda kalan seçenekler arasından yeniden bir seçim yapılması düşünülür (Batçioğlu, 1994, s. 16).

2.13. Karar Verme Sürecini Etkileyen Etkenler

Karar verme, genellikle zor bir iştir. Karar veren, vereceği karar ile sorun çözmeyi hedeflediğini unutmamalıdır. Bu sebeple, gerçekleştirme amacına göre daha fazla bilgiyi elde etmesi gerekir ve böylelikle karar veren kişinin işi kolaylaşmaktadır. Fakat karar veren kişi bazen amaçların yeterince anlaşılabilmesi, sorunlar ile ilgili yeterince bilgi edememesi gibi sorunlar ile karşılaşabilirler. Bunlara ek olarak, seçenekleri değerlendirmek için gerekli olan ölçütlerin belirlenmemesi ya da yanlışlık yapılması, kişisel seçimlerin öne çıkması gibi öngörülemeyen sonuçlar meydana gelmektedir. Bu durumlar karar verme süreci ile ilgili olumsuzluklara neden olmaktadır (Batçioğlu, 1994, s. 23).

Birey, problemi hisseder, mevcut problemin çözüm yolları için bilinen seçenekleri dikkate alır. Bu işlemi gerçekleştirirken kendi bilgi ve birikimine, değerlerine ve ihtiyaç durumunda başka kaynakların bilgilerine başvurur. Ancak yine de seçimi kendisi yapar. Verilen karar, bireysel karar gibi gözükse de sonuç olarak kişinin bağımsız kişiliğinin bir ürünü değildir. Toplumsal etkenler kişinin kararında etkili olmaktadır. Sonuç olarak karar, bireyin değerleri, toplum ve kişiliğin ortak bir noktada kesişmesi sonucunda ortaya çıkar (Burhanoğlu, 2016).

Karar verme sürecini etkileyen etmenler olumlu ya da olumsuz olabilmektedir. Bu faktörleri; toplumsal, ekonomik, psikolojik, sosyal, matematiksel ve istatistikî faktörler

olarak sıralayabiliriz. Bunlar iki ana başlık altında incelenebilir; kişisel faktörler ve çevresel faktörlerdir (Yılmaz, 2002, s. 67).

2.13.1. Kişisel faktörler

Kişisel faktörler karar veren kişinin kültürel ve zihinsel durumu ile ilgilidir. Bu faktörler verilen kararı etkilemektedir. Bu sebeple amaç ve hedeflere ulaşma sürecine son derece etki etmektedir (Yılmaz, 2002, s. 68).

2.13.1.1. Kişilik

Karar veren kişi, süreci etkileyen en önemli faktördür. Bir yöneticiyi farklı çözümlere yönlendiren, diğerlerinden ayıran faktör, karar verenin kişiliğidir. Kararı veren yöneticilerin aile yapıları, eğitim durumları, bilgi ve birikimleri karar sürecinde birey faktörünün alt başlıkları olarak ele alınır. Bu faktörler benzerlik gösterse de yöneticiler arasında farklılıklar gözükmemektedir. Kişilik bu farklılığı açıklayan kavramdır (Kurt, 2003, s. 2 akt: Demirci, 2015, s. 97).

2.13.1.2. Değer

Kişilik ve değer arasında etkili bir bağ vardır. Değer kişiliğin parçasıdır. Kişilik çeşitli seçeneklerle karşılaştığında değerler devreye girerek yönlendirir. Benzer sorunlar karşısında bireysel veya grup olarak ulaşılan sonuçların farklı olmasının sebebi sadece değerler değildir. Bilgi ve zihinsel beceri kaynaklı değişiklikler değerlerin değişmesine neden olabilmektedir. Karar veren kişinin değerleri veya örgütsel değerler karar vermeyi etkileyebilmektedir. Değerler, doğru olanı yapmayı sağlayan düzen olarak tanımlanabilir (Harrison,1987, s. 207; Koçoğlu, 2010, s. 70).

2.13.1.3. Algı

Algı kişilik özelliklerinden biridir. Karar verme işleminden önce yapılacak seçimi, karar verme sürecinde ise seçilecek biçimi ve bu sebepten karar vermeyle ilgili tutumları dolaylı olarak etkilemektedir (Koçel, 2003).

Kararların meydana gelmesi için gerekli olan bilgileri algılar sağlar. Ancak algılamada meydana gelebilecek eksiklikler ya da yanlış algılama durumu verilecek kararları olumsuz olarak etkileyebilmektedir (Batçioğlu Genç, 1994).

2.13.1.4. Riske yönelik tutum

Bütün kararlar görsel olarak belirli miktarda risk taşırlar. Karar veren kişilerin riski algılama ve değerlendirme durumları karar verme davranışlarına etki etmektedir. Karar veren bazı kişiler yüksek kazanç hedefleyerek büyük kayıplar vermeyi göze alarak seçenekler arasından riski yüksel olana yönelirler. Bu kişiler riski severler. Bazıları ise gerçekleşme ihtimaline bakmaksızın büyük oranda kaybetmeyi göze almazlar ve az ile yetinerek risk oranı ve getirisi düşük olan seçeneklere yönelirler (Koçoğlu, 2010, s. 71).

2.13.1.5. Yaş

Yaş, karar vermeyi etkileyen faktörlerin başında yer almaktadır. Kişilerin bilgi birikimleri ve deneyimleri yaş ile arttığı bilinmektedir. Bu sebeple kişiler daha mantıklı ve planlı hareket etmektedir. Ayrıca karar verme sıklığının artması insanları daha erken olgunlaştırabilir (Ergönül, 2018, ss. 21-22).

2.13.1.6. Cinsiyet

Karar vermede cinsiyetin etkileri incelendiğinde yapılan araştırmalara göre çıkan sonuçlar birbirleri ile çatışmaktadır. Bazı araştırmalar kadınların tercihlerde daha içtepişel kararlar verdiklerine ulaşmışken bazı araştırmalar da erkeklerin daha içtepişel kararlar verdikleri sonuçlarını ortaya çıkarmıştır (Ergönül, 2018, s. 26).

2.13.2. Çevresel faktörler

Çevresel faktörler, toplumsal, ekonomik, matematiksel ve istatistiki, teknolojik etmenler gibi örgütsel ve fiziki çevrenin sebep olduğu ve bu çevrenin, karar verme stiline ve niteliğine etki ettiği etmenlerdir (Yılmaz, 2002, s. 72).

Örgütler çevrede ile sürekli etkileşim halindedir. Hem çevreyi etkilerler hem de çevreden etkilenirler. Bu sebeple çevre, örgütün alabileceği kararları

etkileyebilmektedir. Örgütler, karşılaştıkları problem karşısında bilgi toplama basamağına geldiğinde örgütte bulunan bilgi toplama ile görevli kişiler çevrenin hangi bölümünden bilgi topluyorlarsa, verilen kararlar bireylerin bilgi topladıkları çevrelerin yönlerini yansıtacaktır. Buna ek olarak örgütler, verilen kararların hedeflenen sonuçları karşılayıp karşılamadığına dair bilgilendirmeleri de yine çevreden almaktadırlar. Buna göre çevre ile karar verenlerin arasında daima etkileşim olduğunu söyleyebiliriz. Karar vericiler, kişilik özellikleri, bireyler arası etkileşim ve örgüt yapısından kaynaklanan değişkenlere bağlı olarak çevredeki kendilerine has gördükleri öğeleri ayıracaklar, çevre de bu kararlar sonucunda onlara geri dönüt vererek davranışları etkileyecektir (Batçioğlu Genç, 1994; Koçoğlu, 2010, s. 76; Çetinyol, 2019, s. 76).

Bireyler sistemler aracılığı ile sürekli olarak çevreleri ile iletişim içerisindeyler. Bu sistemler, iş, okul, aile ve sosyal sistemler olarak tanımlanabilir. Sosyal çalışma alanları örgüt olarak öngörüldüğü için çevresel etmenleri sosyal çalışmacılara genellemek olağandır. Örgütsel karar verilmesinde örgüt içi ve dışı birçok etmenin karşılıklı olarak etkileşimleri dikkate alınarak verilmesi gerektiği söylenmiştir. Yöneticilerin örgüt içi ve dışı faktörlerin aralarındaki ilişkileri dikkate alarak sonuca ulaşmaları gerektiği vurgulanmıştır. Örgüt içinde yer alan faktörler, amaç, içerisindeki insanlar, teknoloji, örgütün yapısı ve ilişkiler, planlar ve stratejilerden meydana gelmektedir. Toplum, devletin, ulusun ve dünyanın, toplumsal, siyasi ve ekonomik olayları ise örgütün dış faktörlerini oluşturmaktadır. Bireylerin, çevresel faktörleri göz önüne alarak, örgütün amaçlarıyla uyuşan kararlar vermeleri gerekmektedir (Dinçer, 2013; Sağır, 2006; Ergönül, 2018, s. 29).

2.13.2.1. Genel çevre

Bireyler, çalışma ortamı, okul, aile, arkadaşlar, akrabalar ve çevresindeki diğer herkes ile sürekli etkileşim halindedir. Bireyler, ailelerine, arkadaşlarına, yakın hissettiği bireylere yönelik sorumluluk duyarlar. Bu sorumluluk bireylerin karar vermelerini etkileyebilmektedir (Can, 2009; Ergönül, 2018; Günel, 2019, s. 27).

2.13.3. Sosyal ve kültürel faktörler

Bu etmenlerin oluşumunda bireylerin değer yargıları, tutumları, davranış şekilleri, kültürel alışkanlıkları, olaylara karşı bakış açıları ve tüm bunları etkileyen etmenler rol oynamaktadır. Bu etmenler, bireylerin ihtiyaçlarına, kişisel alışkanlıklarına ve bireylerin taleplerine etki etmektedir (Kütah necioğlu, 2009, s. 79).

2.13.3.1. Etkili iletişim

Verilen kararlar, kararı uygulayacak bireye hemen iletilmelidir. Kararın doğru ve etkili uygulanabilmesi için, kararı uygulayacak kişilere doğru aktarmak gerekir. Yanlış anlaşılmalara sebebiyet vermemek için kararın iletim metodu ve kullanılacak olan dil özenle seçilmelidir (Can, 2009; Ergönül, 2018; Günel, 2019, s. 27).

2.13.3.2. Zaman

Kararların nasıl ve ne kadar sürede iletildiği de önemli bir faktördür. Kararın doğru ve etkili verilmesi için kişinin yeterince zamana sahip olması gerekir. Kararlar aceleci olarak alınmamalıdır. Yeterli vakit olmadığı zamanlarda alınması gereken kararın sağlıklı bir karar olabilme ihtimali oldukça düşüktür (Kütah necioğlu, 2009, s. 29; Koçoğlu, 2010, s. 76).

Çevrenin örgütlere yönelik etkileri istendik ve direkt olabileceği gibi aynı zamanda örgütlerin de çevreye yönelik duyarlılığından oluşabilir. Yerel yönetimlerde halk sürekli karar verme süreçlerine katılamaz lakin yerel yönetimlerde bulunan karar vericiler karar verirken halkın duyarlılıklarını göz önünde bulundurmak zorundadırlar. Bireyler yaşadıkları, doğup büyüdükları toplumun ve kültürün, kuralları, değer yargıları, olaylara bakış açıları ve tutumları gibi kültürel etmenler de bireylerin karar vermelerine etki etmektedirler (Kocakaya, 2017; Demirci, 2015, s. 112; Ergönül, 2018, s. 29).

2.14. Karar Verme Stilleri

Karar verme sürecinde bireyin problem durumuna yönelik tutumu, karar verme şekli, stili veya tarzı olarak adlandırılır. Karar verme yöntemlerinin bireysel kullanımına uygun davranışsal yöntemlerin geliştirilmesine ve karar verme sırasında alınan yöntem

ve eylemlere karar verme stratejileri denir. Bu tanımdan karar verme stiline karar verme stratejilerini içeren bir yapıya sahip olduğu anlaşılabılır (Kuzgun, 2006, ss. 148-149).

Karar verme çeşitli özelliklere göre sınıflandırılabilir. Karar veren kişilere, kararın ne için verileceğine, karar aşamalarına, kararın ne kadar sürede verildiğine, verilen kararın kapladığı alana, kararı veren mevki vb. Özelliklere göre kararları sınıflandırabiliriz (Karakaya, 1998, s. 28).

Karar verme süreci içerisinde bilgi toplanırken, bireyler bu bilgileri özümseyebilmek, kavram ve bilgileri ayrıştırabilmek amacı ile daha önceden kazanılmış bilişsel yöntemlere güvenirlir. Karar sürecinde edinilen bilgiler ve dikkate alınan alternatif durumlar karar verme stillerini oluştururlar (Scott ve Bruce, 1995, ss. 818-819).

Deniz (2004)' e göre karar verme stilleri dörde ayrılır. Bunlar;

- Dikkatli karar verme,
- Kaçınan karar verme,
- Erteleyici karar verme,
- Panik karar verme

2.14.1. Dikkatli karar verme stili

Bu stilde yer alan bireyler karar verme işleminden önce seçenekleri özenle, titizlikle inceleyerek alternatifleri dikkatli bir şekilde olası sonuçları ile değerlendirdikten sonra seçim yaparak karar vermesi durumudur.

2.14.2. Kaçınan karar verme stili

Bu stildeki bireyler karar verme ve olası sonuçları ile ilgili sorumluluktan kaçınarak bu sorumluluğu başkalarının üzerine yükleme ve karar verme eyleminden kaçınma eğilimi gösterirlir.

2.14.3. Erteleyici karar verme

Bu stilde yer alan bireyler herhangi bir neden olmaksızın karar verme sürecini olabildiğince erteleme eğilimi taşırlar.

2.14.4. Panik karar verme

Bu stilde bulunanlar karar verme süreci sırasında zaman baskısı hissederler. Bu sebeple karar verme sürecinde sağlıklı düşünemeyip aceleci bir tavırla çözüme ulaşma eğilimi taşırlar (Deniz, 2004, ss. 23-35).

2.15. İlgili Araştırmalar

Bu başlık kapsamında zaman perspektifi ve karar verme stilleri üzerine çalışılmış bazı araştırmalara değinilmiştir.

2.15.1. Zaman perspektifi ile ilgili araştırmalar

Nurmi (1987) yaptığı çalışmada “yaş, cinsiyet, sosyal statü ve aile” etkileşimlerinin, ergenlerin gelecek zaman yönelimi üzerine bir araştırma gerçekleştirmiştir. Araştırmada, yüksek statüden katılan ergenlerin, geleceğe yönelik kendilerini daha çok yansıtabildikleri ortaya çıkmıştır. Yapılan çalışma sonucunda gelecek zaman yönelimini etkileyen faktörlerin sadece sosyal değişkenler ile sınırlı olmadığını bunun yanında çevresel faktörlerinde önemli olduğunu ortaya koymuştur.

Zaman perspektifi alanında çalışmalar yapan, bu kuramın önemini savunan Lewin bu alandaki çalışmaların öncüsü olmuştur. Lewin, yaptığı araştırmalarda, zaman perspektifinin geçmiş ve gelecek zaman boyutları üzerine yoğunlaşmıştır. Lewin’in 1942 yılında yaptığı “Time Perspective and Morale” adlı çalışma, araştırmacılar için zaman perspektifi konusunda bir referans olarak kabul görmüştür (Lewin, 1942).

Zimbardo ve Boyd (1999) konu ile alakalı yaptıkları araştırma kapsamında “Time Perspective Inventory” (Zaman Perspektifi Envanteri) ‘ni geliştirmişlerdir. Bu çalışma ile zaman perspektifi konusunda oldukça önemli bir yer elde etmişlerdir.

İmamoğlu ve Güler, 2007 yılında gelecek zaman yönelimiyle ilgili yapmış oldukları araştırmada, kadınların erkeklere oranla daha fazla gelecek odaklı olduklarını tespit etmiştir (İmamoğlu ve Güler, 2007).

Şahin ve Yangil (2019) tarafından gerçekleştirilen katılımcıların zaman perspektifleriyle “cinsiyet ve medeni durum” arasındaki farkın incelendiği çalışmada katılımcıların

zaman perspektifleri ile cinsiyet arasında farklılık tespit edilirken, medeni durumları arasında bir farklılığın olmadığını tespit edilmiştir.

Yazıcı (2016), gerçekleştirmiş olduğu çalışmasında katılımcıların zaman perspektifleri ile bazı demografik değişkenler arasındaki ilişki üzerine incelemeler yapmıştır. Yapılan araştırma kapsamında sınıf düzeyi ile, geçmiş olumlu dışındaki alt boyutları ve eğitim alınan üniversite ile de geçmiş olumsuz dışındaki alt boyutlar arasında anlamlı farklılık tespit etmiştir.

Özer (2015), yapmış olduğu çalışmasında depresyon hastaları ile sağlıklı hastaların zaman perspektiflerini karşılaştırmıştır. Çalışmanın sonuçlarına göre katılımcıların cinsiyet değişkeni ile zaman perspektifleri arasında anlamlı bir farklılığın olmadığını tespit etmiştir.

Cihandide (2013), “Kanser hastaları ile gerçekleştirmiş olduğu çalışmasında katılımcıların sosyo-demografik değişkenler eşliğinde zaman perspektiflerini ve sosyal destek algılarını incelemiştir. Yapılan çalışmada katılımcıların zaman perspektifleriyle cinsiyet değişkeni arasında herhangi bir ilişkinin olmadığını tespit edilmiştir.

Toker (2020), Adana ilindeki sanayi bölgesinde üretim yapmakta olan işletme personellerin zaman perspektiflerini incelediği çalışmasının sonuçlarına göre zaman perspektifinin olumsuz geçmiş alt boyutunda, eğitim, cinsiyet, departman ve unvanlarına göre farklılaşmanın olduğunu; şimdi hazcı alt boyutunda eğitim ve cinsiyete göre farklılaşmanın olduğunu; olumsuz gelecek alt boyutunda eğitim seviyesine, unvanlarına ve departmanlarına göre ve olumlu gelecek alt boyutunda yaşa göre bir farklılaşma tespit etmiştir.

Yüksel (2018), Biyoloji dersi almış öğrenciler ile gerçekleştirdiği gelecek zaman perspektifiyle “cinsiyet, okul türü ve sınıf düzeyi” arasındaki farklılıkları incelediği çalışmasında cinsiyete göre farklılık tespit edilmediği ortaya çıkmıştır. Aynı zamanda da okul türü ile sınıf düzeyinde gruplar arasında anlamlı bir farklılık saptanmıştır.

Arabacı (2020), yapmış olduğu çalışmasında bireylerin zaman perspektifi ve cinsiyet arasında anlamlı bir farklılığın olduğu sonucu tespit etmiştir. Erkeklerin olumlu geçmiş puanlarının daha yüksek olduğu, kadınların ise gelecek zaman puanlarının da daha yüksek düzeyde olduğu tespit edilmiştir.

Durgun (2020), zaman perspektiflerinin, motivasyon kaynakları üzerine gerçekleştirdiği çalışmada katılımcıların eğitim düzeyleriyle zaman perspektifleri arasındaki farkı incelemiştir. İnceleme sonucunda eğitim düzeyleriyle zaman perspektifleri arasında anlamlı bir farklılığın olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Üstün, Gümüşgöl, Işık, Demirel ve Harmandar Demirel (2016) Besyo öğrencilerinin gelecek zaman algılarını bazı demografik değişenler açısından incelemek için yaptıkları çalışmada örneklem grubunun gelecek zaman algılarının bazı değişenlere göre farklılaştığını tespit etmişlerdir.

Walker ve Tracey (2012), “Kariyer karar vermede gelecek zaman perspektifinin rolü” başlıklı üniversite öğrencileri üzerine yaptıkları çalışmada gelecek zaman perspektifinin kariyer kararı vermede etkisinin olduğunu tespit etmişlerdir.

Kvaskova ve Almenara (2021) çalışmalarında zaman perspektifiyle kariyer karar verme öz-yeterliği arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Gelecek zaman ve şimdi hazcı zaman perspektifleri ile kariyer karar verme öz-yeterliği arasında ilişki olduğunu tespit etmişlerdir.

2.15.2. Karar verme ile ilgili araştırmalar

Dinçer (2013) spor yöneticileri üzerine gerçekleştirdiği araştırmada spor genel müdürlüğü merkez ve ilçe teşkilatı ile bağımsız spor federasyonlarında çalışan spor yöneticilerinin, problem çözme ile karar verme stilleri arasındaki ilişkiyi demografik özellikler bağlamında incelemiş, araştırma sonucunda; spor yöneticilerinin kariyerlerinin ilk senesinde kaçınan karar verdiklerini, eğitim düzeyi daha düşük olan spor yöneticilerinin ise kaçınan karar verdiklerini, bunun yanı sıra yöneticilerin daha dikkatli karar verdiklerini tespit etmiştir.

Mert (2019) spor yöneticileri üzerine gerçekleştirdiği araştırma doğrultusunda katılımcıların karar verme stillerini “cinsiyet, yaş, eğitim durumu, spor yapma durumu “ gibi değişkenleri perspektifinden incelemiş, araştırma sonucunda spor yapanların daha dikkatli karar verdiklerini tespit etmiştir.

Atılgan (2018) yapmış olduğu araştırma kapsamında spor yöneticilerinin karar verme stilleriyle yaş değışkenleri arasında anlamlı bir farklılığın olmadığını bunun yanı sıra eğitim durumuna göre anlamlı farklılığın olduğunu tespit etmiştir.

Demircan (2018) beden eğitimi öğretmenleri ile gerçekleştirdiğı araştırma kapsamında araştırmaya katılan öğretmenlerin karar verme stillerini “yaş, cinsiyet, medeni durum, görev yapılan eğitim kademesi, hizmet yılı ve eğitim durumu” değışkenleri perspektifinden incelediğı araştırma sonucunda yaş, hizmet yılı, görev yaptıkları eğitim kurumu değışkenlerinde gruplar arasında anlamlı farklılıklar tespit edildiğı ortaya çıkmıştır.

Acar (2020) Milli Eğitim Bakanlığına bağılı merkez teşkilatı üst düzey yöneticilerinin, il/ilçe milli eğitim müdürlüğü yöneticileri ve okul müdürlerinin eğitim yöneticilerinin karar verme stillerini “cinsiyet, kıdem, yaş, eğitim durumu, medeni durum” değışkenleri perspektifinden incelediğı araştırma sonucunda cinsiyet değışkeninde anlamlı farklılık tespit edildiğı ortaya çıkmıştır.

Kırtepe ve Çetinkaya (2018) hakemler üzerine yaptıkları araştırmada hakemlik branşı, karar verme stilleriyle yaşları arasında anlamlı bir farklılık olmadığını, karar verme stilleriyle hakemlikte geçirilen yıl değışkeni arasında anlamlı farklılığın olduğunu belirlemiştir.

Kurban (2015), yapmış olduğu çalışmasında okul yöneticilerinin karar verme stillerini demografik değışkenlere göre incelemiştir. Yaptığı analizler sonucunda karar verme stilleriyle, demografik değışkenlerin arasında herhangi bir ilişki olmadığını tespit etmiştir.

Dik (2020) beden eğitimi ve spor öğretmeni adayları üzerine yapmış olduğu araştırmada “düzenli spor yapma durumu” değışkeni bakımından herhangi bir anlamlı farklılığın olmadığı sonucuna ulaşmıştır.

Işık ve Cengiz (2018) dağ kulübü üyeleri ile yapmış oldukları araştırma sonucuna göre; serbest zaman yönetimleriyle, karar verme stilleri arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığını belirlemiştir.

Çorapçı (2015) sınıf öğretmenlerinin karar verme stilleri ile iş doyum düzeylerini tespit etmek amacı ile yaptığı araştırma kapsamında; öğretmenlerin karar verme stilleri ile

bazı demografik değişenler arasında anlamlı ilişkiler olduğunu, bazı değişkenlere göre ise ilişki olmadığını tespit etmişlerdir.

Temel (2015) beden eğitimi öğretmenlerinin, “karar verme stili- problem çözme becerisi- öfke tarzlarının” farklı demografik değişkenlere göre farklılaşıp farklılaşmadığını tespit edebilmek ve “karar verme stili- öfke tarzları- problem çözme becerisi” arasında ilişkiyi belirlemek için yaptığı çalışmasında, katılımcıların karar verme stilleri, problem çözme ve sürekli öfkeleri arasında bir ilişkinin olduğu tespit etmiştir. Demografik değişkenlerin bazılarına göre hem problem çözme becerisi hem karar verme hem de öfke tarzı arasında anlamlı bir farklılık tespit eder iken bazı değişkenlere göre ise herhangi bir anlamlı farklılık tespit etmemiştir.

Deli (2019) beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin duygusal zekâ ve karar verme stillerini incelediği çalışmada karar verme stilleri ile bazı demografik değişkenler arasında anlamlı farklılaşmalar olduğunu ek olarak karar vermeyle duygusal zekâ alt boyutu arasındaki farklılaşmaların anlamlı derecede olduğunu tespit etmiştir.

Ölçüm (2015) yapmış olduğu çalışmasında okul yöneticilerinin, karar verme stillerinin görev yapan öğretmenlerin iş doyumları üzerine etkisini incelemiştir. Çalışmanın sonucunda katılımcı yöneticilerin karar verme stilleri ile branşları ve eğitim durumları arasında herhangi bir farklılığın olmadığını tespit ederken “cinsiyet, kıdem, görev, medeni durum, yaş ve çocuk sahibi olma” gibi demografik değişkenlere göre ise anlamlı bir farklılığın olduğu sonucunu ortaya çıkarmıştır.

Kartal (2021) beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin karar verme stilleriyle yaş ve hizmet yılı değişkeni arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığını tespit etmiştir. Aynı zamanda araştırma kapsamında cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılık olmadığı sonucu elde edilmiştir. Katılımcıların medeni durum değişkenine göre karar verme stillerinin de farklılık gösterdiği yapılan araştırma sonucunda ortaya çıkmıştır.

Gacar (2011) yapmış olduğu çalışmasında spor alanında görev yapmakta olan öğretim elemanları üzerinde karar verme stilleri ile atılganlık seviyelerinin bazı demografik değişler açısından incelenmesi amaçlamıştır. Çalışmanın sonucunda karar vermede öz saygının alt boyutunda ve karar verme stillerinde “yaş, boy, kilo, akademik unvan, akademik hizmet süresi ve görev yaptığı bölüm” değişkenleri arasında bir farklılık tespit etmiştir.

Filiz (2020) alışmasında ğretmen adaylarının teknoloji bağımlılık seviyelerinin problem çözme ile karar verme becerileri ile ilişkisinin olup olmadığını incelemiştir. Çalışma sonucunda karar verme stilleriyle “cinsiyet ve yaş” değişkeni arasında bir fark bulunmadığı sonucu ortaya çıkmıştır.

Kural (2013) dağcılar üzerinde stresle başa çıkma tutumlarıyla karar verme stilleri arasındaki ilişkinin incelenmesini amaçladığı çalışmasının sonucunda katılımcıların karar vermede özsaygı alt boyutunda “yaş ile medeni” durum değişkenleri bakımından anlamlı fark tespit etmiştir.

Uzunoğlu (2018) yapmış olduğu çalışmasında futbol hakemlerinin karar verme stillerini, farklı değişkenler açısından incelemiştir. Yapmış olduğu çalışmanın sonucunda ise, futbol hakemlerin yaşlarıyla, kaçınan karar verme alt boyutlarında, meslek grupları değişkeni ve gelir düzeyi değişkenleriyle özsaygı, dikkatli ve kaçınan karar verme alt boyutlarında; öğrenim durumlarıyla kaçınan alt boyutunda; bulundukları klasmanla kaçınan karar verme ve erteleyici karar verme alt boyutunda; medeni durumlarıyla kaçınan karar verme alt boyutunda; taraftar baskısı değişkeniyle kaçınan ve panik karar verme alt boyutları arasında farklılık tespit etmiştir.

BÖLÜM 3. YÖNTEM

3.1. Araştırma Modeli

Araştırma nicel yöntemden faydalanılarak tasarlanmıştır. Araştırma betimsel araştırma olup ilişkisel tarama modelindedir. İlişkisel tarama modeli “*iki ve daha çok sayıdaki değişken arasında birlikte değişimin varlığını ve/veya derecesini belirlemeyi amaçlayan araştırma modelleri*” şeklinde tanımlanmıştır (Karasar, 2018, s. 114). Bu bağlamda araştırma kapsamında beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin zaman perspektifleriyle karar verme stilleri arasındaki ilişki istatistiksel yöntemler ile belirlenmiştir

3.2. Evren ve Örneklem

2021-2022 eğitim-öğretim yılında görev yapan beden eğitimi ve spor öğretmenleri oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklem grubunu ise kolayda örnekleme alma yolu ile seçilen 134 kadın 172 erkek olmak üzere toplamda 306 beden eğitimi ve spor öğretmeni oluşturmuştur.

Tablo 3.1: Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin cinsiyete göre dağılımı.

		n	%
Cinsiyet	Kadın	134	43,8
	Erkek	172	56,2
	Toplam	306	100,0

Tablo 3.1’ e göre araştırmaya katılan öğretmenlerin %43,8’inin (n=134) kadın; %56,2’sinin ise (n=172) erkek olduğu belirlenmiştir.

3.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmanın veri toplama aracı olarak; kişisel bilgi formu, Zimbardo Zaman Perspektifi Envanteri ve Melbourne Karar Verme Ölçeğinden faydalanılmıştır.

3.3.1. Kişisel bilgi formu

Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin bireysel özellikleri hakkında bilgi toplayabilmek maksadı ile 9 sorudan meydana gelen kişisel bilgi formundan faydalanılmıştır. Form “yaş, cinsiyet, hizmet yılı, görev yeri, eğitim durumu, okul türü, öğretim kademesi, medeni durum, lisanslı sporcu olma durumu” sorularından oluşmaktadır.

3.3.2. Zimbardo zaman perspektifi envanteri

Beden eğitimi ve spor öğretmenlerini zaman perspektiflerini ölçebilmek için Zimbardo Zaman Perspektifi Envanterinden faydalanılmıştır. Zimbardo ve Boyd’ un (1999) geliştirilmiş olduğu envanter 56 soru ve beş alt boyuttan oluşmaktadır; “geçmiş olumlu değerlendirme” 9 madde ile, “geçmiş olumsuz değerlendirme” 10 madde ile, “şimdide hazcı” 15 madde ile “şimdide kaderci” 9 madde ile, “gelecek odaklı” 13 madde ile ölçmektedir. Ölçek 5’li likert tipindedir. Geçmiş olumsuz (4,5,16,22,27,33,34,36,50,54) 10 madde ile, geçmiş olumlu (2,7,11,15,20,25,29,41,49) 9 madde ile, şimdiki kaderci (3,14,35,37,38,39,47,52,53) 9 madde ile, şimdiki zaman hazcı (1,8,12,17,19,23,26,28,31,32,42,44,46,48,55) 15 madde ile, gelecek zaman (6,9,10,13,18,21,24,30,40,43,45,51,56) 13 madde ile ifade edilmiştir.

Türkiye’deki geçerlilik güvenirlik çalışması Akırmak (2019) tarafından yapılan envanterin Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayıları; “geçmiş olumsuz için .84, geçmiş olumlu için .74, şimdi hazcı için .78, şimdi kaderci için .68, gelecek için ise .75” dir (Akırmak, 2019). Mevcut araştırmadaki Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayılarının ise; geçmiş olumsuz için .81, geçmiş olumlu için .78, şimdi hazcı için .77, şimdi kaderci için .68, gelecek için ise .78 olduğu tespit edilmiştir.

3.3.3. Melbourne karar verme ölçeği

Ölçme aracı Mann ve diğerleri tarafından (1998) geliştirilmiş, Deniz (2004) tarafından Türkçe'ye uyarlanmıştır. Ölçek toplamda iki bölümden oluşmaktadır. İlk bölüm 3 maddesi ters, üç maddesi düz olarak puanlanan 6 maddeden oluşur ve karar vermede özsaygının etkisini belirlemeyi hedefler, ölçeğin ikinci bölümü de (Dikkatli Karar Verme, Kaçınan Karar Verme, Erteleyici Karar Verme ve Panik Karar Verme Stilleri) 4 alt boyuttan ve 22 maddeden oluşmaktadır. Ölçek üçlü likert tipinde derecelendirilmiştir ve karar verme stillerini ölçebilmek için “1=Doğru (2 puan), 2=Bazen doğru (1 puan) ve 3=Doğru değil (0 puan)” şeklinde derecelendirilmiştir. Deniz (2004) tarafından yapılan güvenirlik analizi sonucunda iç tutarlılık katsayıları; ölçeğin birinci yönü olan “Karar vermede özsaygı” için .72; ölçeğin ikinci yönünün alt boyutları olan “Dikkatli Karar Verme Stili”, “Kaçınan Karar Verme Stili”, “Erteleyici Karar Verme Stili” ve “Panik Karar Verme Stili”nde sırasıyla .80, .78, .65 ve .71 olarak hesaplanmıştır. Deniz (2004) tarafından yapılan geçerlik çalışmaları ile ise; kapsam geçerliği ile benzer ölçekler geçerliği yönteminden faydalanılarak gerçekleştirilmiş olduğu ve kapsam geçerliğinde, uzman görüşlerine başvurduğunu ifade edilmiştir. Mevcut araştırmadaki Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısı karar vermede özsaygı için .74, dikkatli karar verme için .78, kaçınan karar verme için .71, erteleyici karar verme için .73, panik karar verme için ise .68 olarak hesaplanmıştır.

3.4. Verilerin Toplanması

Araştırma sınırları içerisinde kullanılacak olan veriler toplanmadan önce Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi'nden etik kurul izni ve Millî Eğitim Bakanlığından araştırmanın verilerinin toplanabilmesi için gerekli izinler alınmıştır. Araştırmacı tarafından Batı Karadeniz illerinde görevini yapan beden eğitimi ve spor öğretmenlerine bilgilendirme amaçlı açıklamalar yapılarak, gönüllülük esası ile “Google Formlar” aracılığı ile uygulanan kişisel bilgi formu, zaman perspektifi envanteri ve karar verme ölçeği aracılığı ile veriler toplanmıştır.

3.5. Verilerin Analizi

Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinden elde edilen veriler kontrol edilip SPSS programına aktarılmıştır. Öncelikle tanımlayıcı istatistikler uygulanan veriler normallik sınavına tabi tutulmuştur. Normallik testinde verilerin çarpıklık (skewness) ile basıklık (kurtosis) değerlerine bakılmıştır. Elde edilen değerlerin $-2....+2$ aralığında olması nedeniyle verilerin normal dağılıma uygun olduğu kabul edilmiştir (George ve Mallery, 2001, 86-87). Veriler araştırmanın amacı kapsamında Tek Yönlü MANOVA analizi ile çözümlenmiştir. MANOVA analizi ise “Tip 1 hata riskini” azaltmak amacı ile tercih edilmiştir. Çoklu testlerde Tip 1 hata riskinin kontrol edebilmenin farklı bir yolu da Bonferroni uygulamasıdır. Bunu yapabilmenin bir yolu ise .05 değerinin bağımlı değişken sayısına bölünmesi ve çıkan yeni sonucun anlamlılık için yeni bir olasılık değeri olarak kabul edilmesidir (Pallant, 2017). Bu nedenle araştırmada .05 değeri her ölçekte de 5 bağımlı değişkene bölünerek elde edilen .01 değeri kesme noktası olarak alınmıştır. Bu değer altındaki skorlar ise gruplar arasındaki farkların anlamlı olarak kabul edilebilmesi için yeni bir olasılık değeri olarak kabul edilmiştir. Bunların yanı sıra bağımlı değişkenler arasındaki ilişkinin belirlenmesi için Pearson korelasyon analizinden faydalanılmış ve anlamlılık değeri .05 olarak alınmıştır.

BÖLÜM 4. BULGULAR

Tablo 4.1: Araştırmaya yönelik betimsel istatistik tablosu.

	n	$\bar{X}$	ss
Karar Vermede Özsaygı	306	20,27	3,84
Dikkatli Karar Verme	306	9,95	2,19
Kaçıngan Karar Verme	306	3,16	2,43
Erteleyici Karar Verme	306	3,20	2,40
Panik Karar Verme	306	3,27	2,32
Geçmiş Olumlu	306	3,81	,60
Geçmiş Olumsuz	306	3,05	,71
Şimdi Kaderci	306	2,72	,59
Şimdi Hazcı	306	3,33	,53
Gelecek	306	3,77	,52

Tablo 4.1 incelendiğinde Melbourne karar verme ölçeği “Karar Vermede Özsaygı” alt boyutu $20,27 \pm 3,82$, “Dikkatli Karar Verme” alt boyutu $9,95 \pm 2,19$, “Kaçıngan Karar Verme” alt boyutu $3,16 \pm 2,43$, “Erteleyici Karar Verme” alt boyutu $3,20 \pm 2,40357$, “Panik Karar Verme” alt boyutu $3,27 \pm 2,32$, zaman perspektifi ölçeği “Geçmiş Olumlu” alt boyutu $3,81 \pm 0,60$, “Geçmiş Olumsuz” alt boyutu $3,05 \pm 0,71$, “Şimdi Kaderci” alt boyutu $2,72 \pm 0,59$, “Şimdi Hazcı” alt boyutu $3,33 \pm 0,53$ ve “Gelecek” alt boyutu ise $3,77 \pm 0,52$ olarak tespit edilmiştir.

Tablo 4.2: Katılımcıların zaman perspektifi puanları ile yaşları arasındaki ilişki sonuçları.

		Geçmiş Olumsuz	Geçmiş Olumlu	Şimdi Kaderci	Şimdi Hazcı	Gelecek
Yaş	r	-.056	.043	.015	-.242	.021
	p	.332	.455	.788	.000**	.721

Tablo 4.2’deki analiz sonuçları incelendiğinde katılımcıların zaman perspektifi puanları ile yaşları arasında şimdi hazcı alt boyutunda negatif yönde ve düşük düzeyde anlamlı bir ilişkinin olduğu tespit edilmiştir ($p < .05$).

Tablo 4.3: Katılımcıların zaman perspektifi puanları ile hizmet yılları arasındaki ilişki sonuçları.

		Geçmiş Olumsuz	Geçmiş Olumlu	Şimdi Kaderci	Şimdi Hazcı	Gelecek
Hizmet	r	-.054	.057	.027	-.215	.033
Yılı	p	.350	.320	.638	.000**	.560

Tablo 4.3'deki analiz sonuçları incelendiğinde katılımcıların zaman perspektifi puanları ile hizmet yılları arasında şimdi hazcı alt boyutunda negatif yönde ve düşük düzeyde anlamlı bir ilişkinin olduğu tespit edilmiştir ($p<.05$).

Tablo 4.4: Katılımcıların zaman perspektifi puanlarının cinsiyete göre MANOVA sonuçları.

Zaman Perspektifi	Cinsiyet	n	$\bar{X}$	ss	sd	F	p
Geçmiş Olumsuz	Kadın	134	3,12	,63	1-304	,306	,580
	Erkek	172	3,08	,70			
Geçmiş Olumlu	Kadın	134	3,92	,62	1-304	6,151	,014
	Erkek	172	3,75	,57			
Şimdi Kaderci	Kadın	134	2,70	,58	1-304	,412	,521
	Erkek	172	2,74	,60			
Şimdi Hazcı	Kadın	134	3,38	,57	1-304	1,824	,178
	Erkek	172	3,30	,50			
Gelecek	Kadın	134	3,89	,48	1-304	8,451	,004*
	Erkek	172	3,72	,50			

Tablo 4.4'deki tek yönlü MANOVA sonucunda elde edilen (Wilks' Lambda=.953; $F=2.955$; $p=.013$, $\eta^2=.047$) değerler katılımcıların cinsiyetlerine göre; zaman perspektifi boyutlarından gelecek zaman ortalama puanlar arasında anlamlı bir farklılığın olduğunu göstermektedir.

Tablo 4.5: Katılımcıların zaman perspektifi puanlarının medeni durum değişkenine göre MANOVA sonuçları.

Zaman Perspektifi	Medeni Durum	n	$\bar{X}$	ss	sd	F	p
Geçmiş Olumsuz	Evli	205	3,07	,66	1-304	,711	,400
	Bekar	101	3,14	,67			
Geçmiş Olumlu	Evli	205	3,85	,58	1-304	1,779	,183
	Bekar	101	3,75	,61			
Şimdi Kaderci	Evli	205	2,70	,56	1-304	,623	,431
	Bekar	101	2,76	,64			
Şimdi Hazcı	Evli	205	3,25	,53	1-304	13,464	,000*
	Bekar	101	3,49	,50			
Gelecek	Evli	205	3,83	,48	1-304	3,868	,050
	Bekar	101	3,71	,52			

Tablo 4.5'deki tek yönlü MANOVA sonucunda elde edilen (Wilks' Lambda=.949; $F=3.200$; $p=.008$, $\eta^2=.051$) değerler katılımcıların medeni durumlarına göre; zaman perspektifi boyutlarından şimdi hazcı ortalama puanları arasında istatistiki olarak anlamlı farklılık olduğunu göstermektedir.

Tablo 4.6: Katılımcıların zaman perspektifi puanlarının görev yeri değişkenine göre MANOVA sonuçları.

Zaman Perspektifi	Görev Yeri	n	$\bar{X}$	ss	sd	F	p	Fark
Geçmiş Olumsuz	Köy ^a	45	3,30	,73	2-303	4,799	,009*	a>c
	İlçe ^b	81	3,19	,65				
	İl ^c	180	3,00	,64				
Geçmiş Olumlu	Köy ^a	45	3,52	,84	2-303	7,128	,001*	c>a
	İlçe ^b	81	3,92	,50				
	İl ^c	180	3,85	,53				
Şimdi Kaderci	Köy ^a	45	2,82	,58	2-303	,910	,404	
	İlçe ^b	81	2,72	,61				
	İl ^c	180	2,69	,57				
Şimdi Hazcı	Köy ^a	45	3,37	,61	2-303	,706	,495	
	İlçe ^b	81	3,38	,50				
	İl ^c	180	3,30	,52				
Gelecek	Köy ^a	45	3,63	,64	2-303	3,671	,027	
	İlçe ^b	81	3,76	,42				
	İl ^c	180	3,85	,48				

Tablo 4.6'daki tek yönlü MANOVA sonucunda elde edilen (Wilks' Lambda=,902; F=3,180; p=,001, η^2 =,050) değerler katılımcıların görev yeri değişkenine göre; zaman perspektifi boyutlarından geçmiş olumsuz ve geçmiş olumlu ortalama puanları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılığın olduğunu göstermektedir.

Tablo 4.7: Katılımcıların zaman perspektifi puanlarının eğitim durumu değişkenine göre MANOVA sonuçları.

Zaman Perspektifi	Eğitim Durumu	n	$\bar{X}$	ss	sd	F	p
Geçmiş Olumsuz	Lisans	246	3,07	,66	1-304	2,006	,158
	Lisansüstü	60	3,21	,68			
Geçmiş Olumlu	Lisans	246	3,84	,57	1-304	1,753	,186
	Lisansüstü	60	3,73	,68			
Şimdi Kaderci	Lisans	246	2,71	,59	1-304	,452	,502
	Lisansüstü	60	2,77	,57			
Şimdi Hazcı	Lisans	246	3,28	,51	1-304	12,707	,000*
	Lisansüstü	60	3,55	,54			
Gelecek	Lisans	246	3,79	,48	1-304	,006	,937
	Lisansüstü	60	3,79	,57			

Tablo 4.7'deki tek yönlü MANOVA sonucunda elde edilen (Wilks' Lambda=,945; F=3,485; p=,004, η^2 =,055) değerler katılımcıların eğitim durumlarına göre; zaman perspektifi boyutlarından şimdi hazcı ortalama puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farkın olduğunu göstermektedir.

Tablo 4.8: Katılımcıların zaman perspektifi puanlarının hizmet verdiği eğitim kademesi değişkenine göre MANOVA sonuçları.

Zaman Perspektifi	Hizmet Verdiği Eğitim Kademesi	n	$\bar{X}$	ss	sd	F	p
Geçmiş Olumsuz	Ortaokul	168	3,00	,63	1-304	7,166	,008*
	Lise	138	3,21	,69			
Geçmiş Olumlu	Ortaokul	168	3,82	,57	1-304	,033	,856
	Lise	138	3,81	,61			
Şimdi Kaderci	Ortaokul	168	2,66	,59	1-304	3,762	,053
	Lise	138	2,79	,58			
Şimdi Hazcı	Ortaokul	168	3,31	,54	1-304	,388	,534
	Lise	138	3,35	,52			
Gelecek	Ortaokul	168	3,79	,51	1-304	,014	,907
	Lise	138	3,79	,48			

Tablo 4.8'deki tek yönlü MANOVA sonucunda elde edilen (Wilks' Lambda=,972; F=1,738; p=,126, η^2 =,028) değerler katılımcıların hizmet verdiği eğitim kademesi değişkenine göre; zaman perspektifi boyutlarından geçmiş olumsuz ortalama puanları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılığın olduğunu göstermektedir.

Tablo 4.9: Katılımcıların zaman perspektifi puanlarının lisanslı olarak spor yapma durumu değişkenine göre MANOVA sonuçları.

Zaman Perspektifi	Lisanslı Olarak Spor Yapma Durumu	n	$\bar{X}$	ss	sd	F	p
Geçmiş Olumsuz	Evet	222	3,01	,66	1-304	14,365	,000*
	Hayır	84	3,33	,63			
Geçmiş Olumlu	Evet	222	3,82	,55	1-304	,125	,724
	Hayır	84	3,80	,70			
Şimdi Kaderci	Evet	222	2,67	,54	1-304	6,827	,009*
	Hayır	84	2,86	,67			
Şimdi Hazcı	Evet	222	3,38	,49	1-304	8,624	,004*
	Hayır	84	3,19	,60			
Gelecek	Evet	222	3,79	,48	1-304	,020	,888
	Hayır	84	3,80	,52			

Tablo 4.9'daki tek yönlü MANOVA neticesinde elde edilen (Wilks' Lambda=,904; F=6,355; p=,000, η^2 =,096) değerler katılımcıların lisanslı olarak spor yapma durumlarına göre; zaman perspektifi boyutlarından geçmiş olumsuz, şimdi kaderci, şimdi hazcı ortalama puanlarının arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılığın olduğunu göstermektedir.

Tablo 4.10: Katılımcıların zaman perspektifi puanlarının okul türü değişkenine göre MANOVA sonuçları.

Zaman Perspektifi	Okul Türü	n	$\bar{X}$	ss	sd	F	p
Geçmiş Olumsuz	Devlet	272	3,09	,66	1-304	,071	,791
	Özel	34	3,12	,70			
Geçmiş Olumlu	Devlet	272	3,82	,58	1-304	,003	,955
	Özel	34	3,81	,66			
Şimdi Kaderci	Devlet	272	2,71	,59	1-304	,178	,674
	Özel	34	2,76	,56			
Şimdi Hazcı	Devlet	272	3,30	,52	1-304	9,648	,002*
	Özel	34	3,59	,52			
Gelecek	Devlet	272	3,79	,49	1-304	,004	,948
	Özel	34	3,80	,57			

Tablo 4.10'daki tek yönlü MANOVA sonucunda elde edilen (Wilks' Lambda=,966; F=2,103; p=,065, η^2 =,034) değerler katılımcıların okul türü değişkenine göre; zaman perspektifi boyutlarından şimdi hazcı ortalama puanları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılığın olduğunu göstermektedir.

Tablo 4.11: Katılımcıların karar verme stilleri puanları ile yaşları arasındaki ilişki sonuçları.

	Öz Saygı	Dikkatli Verme	Karar	Kaçıngan Verme	Karar	Erteleyici Verme	Karar	Panik Verme	Karar
Yaş	r	-,056	,012	,040		-,034		-,056	
	p	,333	,830	,489		,548		,333	

Tablo 4.11'deki analizi sonuçları katılımcıların karar verme puanlarıyla yaşları arasında bir ilişkinin olmadığını göstermektedir (p>.05).

Tablo 4.12: Katılımcıların karar verme stilleri puanları ile hizmet yılları arasındaki ilişki sonuçları.

	Öz Saygı	Dikkatli Verme	Karar	Kaçıngan Verme	Karar	Erteleyici Verme	Karar	Panik Verme	Karar
Hizmet Yılı	r	-,014	,009	,047		-,011		-,045	
	p	,814	,878	,415		,854		,429	

Tablo 4.12'deki analiz sonuçları katılımcıların karar verme puanlarıyla hizmet yılları arasında bir ilişkinin olmadığını göstermektedir (p>.05).

Tablo 4.13: Katılımcıların karar verme puanlarının cinsiyete göre MANOVA sonuçları.

Karar Verme	Cinsiyet	n	$\bar{X}$	ss	sd	F	p
Öz Saygı	Kadın	134	10,29	2,17	1-304	,875	,350
	Erkek	172	10,06	1,94			
Dikkatli Karar Verme	Kadın	134	10,25	1,92	1-304	4,599	,033
	Erkek	172	9,71	2,35			
Kaçınan Karar Verme	Kadın	134	3,00	2,41	1-304	1,157	,283
	Erkek	172	3,30	2,45			
Erteleyici Karar Verme	Kadın	134	3,08	2,45	1-304	,558	,456
	Erkek	172	3,29	2,36			
Panik Karar Verme	Kadın	134	3,49	2,27	1-304	2,101	,148
	Erkek	172	3,10	2,35			

Tablo 4.13'deki tek yönlü MANOVA sonucunda elde edilen (Wilks' Lambda=,951; F=3,094; p=.010, η^2 =,049) değerler katılımcıların cinsiyet değişkenine göre; karar verme alt boyutlarında istatistiki açıdan anlamlı bir farklılığın olmadığını göstermektedir.

Tablo 4.14: Katılımcıların karar verme puanlarının medeni durum değişkenine göre MANOVA sonuçları.

Karar Verme	Medeni Durum	n	$\bar{X}$	ss	sd	F	p
Öz Saygı	Evli	205	10,16	1,95	1-304	,000	,992
	Bekar	101	10,16	2,24			
Dikkatli Karar Verme	Evli	205	10,09	2,12	1-304	2,792	,096
	Bekar	101	9,65	2,30			
Kaçınan Karar Verme	Evli	205	3,17	2,34	1-304	,000	,994
	Bekar	101	3,16	2,63			
Erteleyici Karar Verme	Evli	205	3,13	2,28	1-304	,591	,443
	Bekar	101	3,35	2,62			
Panik Karar Verme	Evli	205	3,11	2,27	1-304	2,861	,092
	Bekar	101	3,59	2,40			

Tablo 4.14'deki tek yönlü MANOVA neticesinde elde edilen (Wilks' Lambda=,977; F=1,399; p=,225, η^2 =,023) değerleri katılımcıların medeni durum değişkenine göre; karar verme alt boyutlarında istatistiki açıdan anlamlı bir farklılığın olmadığını göstermektedir.

Tablo 4.15: Katılımcıların karar verme puanlarının görev yeri değişkenine göre MANOVA sonuçları.

Karar Verme	Görev Yeri	n	$\bar{X}$	ss	sd	F	p	Fark
Öz Saygı	Köy ^a	45	9,64	2,24	2-303	2,257	,106	
	İlçe ^b	81	10,06	1,96				
	İl ^c	180	10,34	2,02				
Dikkatli Karar Verme	Köy ^a	45	8,91	2,35	2-303	6,825	,001*	c,b>a
	İlçe ^b	81	9,90	2,35				
	İl ^c	180	10,23	1,99				
Kaçınan Karar Verme	Köy ^a	45	3,62	2,84	2-303	,907	,405	
	İlçe ^b	81	3,09	2,59				
	İl ^c	180	3,08	2,25				
Erteleyici Karar Verme	Köy ^a	45	4,04	2,36	2-303	3,489	,032	
	İlçe ^b	81	2,91	2,58				
	İl ^c	180	3,12	2,29				
Panik Karar Verme	Köy ^a	45	3,97	2,40	2-303	2,466	,087	
	İlçe ^b	81	3,09	2,33				
	İl ^c	180	3,17	2,28				

Tablo 4.15'deki tek yönlü MANOVA neticesinde elde edilen (Wilks' Lambda=,935; F=2,043; p=.027, η^2 =,033) değerler katılımcıların görev yeri demografik değişkenine göre; karar verme alt boyutlarından dikkatli karar verme alt boyutunun ortalama puanları arasında istatistiki açıdan anlamlı bir farklılığın olduğunu göstermektedir.

Tablo 4.16: Katılımcıların karar verme puanlarının eğitim durumu değişkenine göre MANOVA sonuçları.

Karar Verme	Eğitim Durumu	n	$\bar{X}$	ss	sd	F	p
Öz Saygı	Lisans	246	10,04	2,09	1-304	4,183	,042
	Lisansüstü	60	10,65	1,81			
Dikkatli Karar Verme	Lisans	246	9,92	2,17	1-304	,207	,649
	Lisansüstü	60	10,06	2,27			
Kaçınan Karar Verme	Lisans	246	3,08	2,43	1-304	1,368	,243
	Lisansüstü	60	3,50	2,43			
Erteleyici Karar Verme	Lisans	246	3,17	2,38	1-304	,268	,605
	Lisansüstü	60	3,35	2,49			
Panik Karar Verme	Lisans	246	3,21	2,32	1-304	,700	,403
	Lisansüstü	60	3,50	2,32			

Tablo 4.16'daki tek yönlü MANOVA neticesinde elde edilen (Wilks' Lambda=,945; F=3,475; p=,005, η^2 =,055) değerleri katılımcıların eğitim durumu değişkenine göre; karar verme alt boyutlarında istatistiki açıdan anlamlı bir farklılığın olmadığını göstermektedir.

Tablo 4.17: Katılımcıların karar verme puanlarının hizmet verdiği eğitim kademesi değişkenine göre MANOVA sonuçları.

Karar Verme	Hizmet Verdiği Eğitim Kademesi	n	$\bar{X}$	ss	sd	F	p
Öz Saygı	Ortaokul	168	10,06	2,22	1-304	,905	,342
	Lise	138	10,28	1,81			
Dikkatli Karar Verme	Ortaokul	168	10,07	2,12	1-304	1,125	,290
	Lise	138	9,80	2,26			
Kaçınan Karar Verme	Ortaokul	168	3,07	2,47	1-304	,607	,437
	Lise	138	3,28	2,40			
Erteleyici Karar Verme	Ortaokul	168	3,29	2,44	1-304	,542	,462
	Lise	138	3,09	2,36			
Panik Karar Verme	Ortaokul	168	3,16	2,27	1-304	,800	,372
	Lise	138	3,40	2,39			

Tablo 4.17'deki tek yönlü MANOVA neticesinde elde edilen (Wilks' Lambda=,966; F=2,115; p=,064, η^2 =,034) değerler katılımcıların hizmet verdiği eğitim kademesi değişkenine göre; karar verme alt boyutlarında istatistiki açıdan anlamlı bir farklılığın olmadığını göstermektedir.

Tablo 4.18: Katılımcıların karar verme puanlarının lisanslı olarak spor yapma durumu değişkenine göre MANOVA sonuçları.

Karar Verme	Lisanslı Olarak Spor Yapma Durumu	n	$\bar{X}$	ss	sd	F	p
Öz Saygı	Evet	222	10,26	1,95	1-304	1,722	,190
	Hayır	84	9,91	2,28			
Dikkatli Karar Verme	Evet	222	9,97	2,19	1-304	,081	,776
	Hayır	84	9,89	2,19			
Kaçınan Karar Verme	Evet	222	3,01	2,39	1-304	3,158	,077
	Hayır	84	3,57	2,53			
Erteleyici Karar Verme	Evet	222	3,09	2,29	1-304	1,882	,171
	Hayır	84	3,51	2,65			
Panik Karar Verme	Evet	222	3,11	2,29	1-304	3,954	,048
	Hayır	84	3,70	2,37			

Tablo 4.18'deki tek yönlü MANOVA neticesinde elde edilen (Wilks' Lambda=,983; F=1,011; p=,411, η^2 =,017) değerler katılımcıların lisanslı spor yapma değişkenine göre; karar verme alt boyutlarında istatistiki açıdan anlamlı bir farklılığın olmadığını göstermektedir.

Tablo 4.19: Katılımcıların karar verme puanlarının okul türü değişkenine göre MANOVA sonuçları.

	Okul Türü	n	$\bar{X}$	ss	sd	F	p
Öz Saygı	Devlet	272	10,12	2,02	1-304	1,009	,316
	Özel	34	10,50	2,24			
Dikkatli Karar Verme	Devlet	272	9,94	2,19	1-304	,003	,956
	Özel	34	9,97	2,18			
Kaçınan Karar Verme	Devlet	272	3,19	2,48	1-304	,255	,614
	Özel	34	2,97	2,06			
Erteleyici Karar Verme	Devlet	272	3,24	2,37	1-304	,572	,450
	Özel	34	2,91	2,60			
Panik Karar Verme	Devlet	272	3,30	2,34	1-304	,532	,466
	Özel	34	3,00	2,16			

Tablo 4.19'daki tek yönlü MANOVA sonucunda elde edilen (Wilks' Lambda=,956; F=2,115; p=,064, η^2 =,034) değerler katılımcıların okul türü değişkenine göre; karar verme alt boyutlarında istatistiki açıdan anlamlı bir farklılığın olmadığını göstermektedir.

Tablo 4.20: Katılımcıların zaman perspektifi puanları ile karar verme stilleri arasındaki ilişki sonuçları.

		Öz Saygı	Dikkatli Karar Verme	Kaçınan Karar Verme	Erteleyici Karar Verme	Panik Karar Verme
Geçmiş Olumsuz	r	-.286	-.167	.320	.240	.414
	p	.000**	.003**	.000**	.000**	.000**
Geçmiş Olumlu	r	.355	.313	-.295	-.368	-.351
	p	.000**	.000**	.000**	.000**	.000**
Şimdi Kaderci	r	-.328	-.302	.489	.357	.397
	p	.000**	.000**	.000**	.000**	.000**
Şimdi Hazcı	r	-.061	-.185**	.081	.086	.148**
	p	.284	.001**	.157	.132	.009**
Gelecek	r	.353	.500	-.359	-.339	-.275
	p	.000**	.000**	.000**	.000**	.000**

Tablo 4.20'deki analiz sonuçlarına göre öğretmenlerin zaman perspektifi puanları ile karar verme stilleri arasında geçmiş olumsuz alt boyutuyla, karar vermede öz saygı ve dikkatli karar vermede negatif yönde düşük düzeyde, erteleyici karar vermede pozitif yönde ve düşük düzeyde, kaçınan karar verme ve panik karar vermedeyse, pozitif yönde ve orta düzeyde anlamlı derecede ilişkiler tespit edilmiştir. Geçmiş olumlu alt boyutu ile karar vermede öz saygı ve dikkatli karar verme ile pozitif yönde orta düzeyde, kaçınan karar vermede negatif yönde düşük düzeyde, erteleyici karar verme ve panik karar vermedeyse negatif yönde ve orta düzeyde anlamlı ilişkiler tespit edilmiştir. Şimdi kaderci alt boyutu ile karar vermede öz saygı ve dikkatli karar vermede negatif yönde orta düzeyde, kaçınan karar verme, erteleyici karar verme ve panik karar vermede pozitif yönde orta düzeyde anlamlı ilişkiler tespit edilmiştir. Şimdi

hazcı alt boyutu ile dikkatli karar vermede negatif yönde düşük düzeyde, panik karar vermede pozitif yönde ve düşük düzeyde anlamlı ilişkiler tespit edilmiştir. Gelecek alt boyutu ile karar vermede öz saygı arasında pozitif yönde orta düzeyde, dikkatli karar vermede yüksek düzeyde, kaçınan karar verme, erteleyici karar vermedeyse negatif yönde orta düzeyde, panik karar vermedeyse negatif yönde ve düşük düzeyde ilişkiler tespit edilmiştir ($p<.05$).

BÖLÜM 5. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu araştırmanın temel amacı Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin zaman perspektifleri ile karar verme stilleri arasındaki ilişkiyi incelemektir. Araştırmanın bulgularından elde edilen sonuçlar literatür eşliğinde bu bölümde tartışılarak aşağıda verilmiştir.

5.1. Tartışma

- Araştırmanın birinci alt problemine dair tartışma

Araştırmaya katılan öğretmenlerin zaman perspektifleri puanları ile yaşları arasında şimdi hazcı alt boyutunda anlamlı ilişki tespit edilmiştir. Elde edilen analizler sonucunda tespit edilen ilişkinin negatif ve düzeyinin düşük olduğu ortaya çıkmıştır. Öğretmenlerin yaşları arttıkça daha az şimdi hazcı zaman perspektifine sahip oldukları söylenebilir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin yaşları arttıkça değişen öncelikleri, yaşantıları, planları bu durumda etkin rol oynuyor olabilir. Şimdi hazcı zaman perspektifine sahip bireyler günlük hayatlarını haz almak üzerine inşa ederler. Yaşın artması ile birlikte öğretmenlerin tahammül seviyeleri, doygunluk gibi durumlar şimdi hazcı zaman perspektiflerinin zamanla azalmasına ya da yerini başka zaman perspektiflerine bırakması ile sonuçlanabileceği şeklinde yorumlanabilir. Yaş ile şimdi hazcı arasında negatif yönde korelasyon Zimbardo'nun (2018), her bebeğin hazcı olarak dünyaya geldiği ve zamanla büyüdükçe hazzı ertelemeyi öğrendiklerini söylemesi ile benzerlik göstermektedir (Zimbardo, 2018). Literatürde yer alan araştırmalar incelendiğinde araştırmanın sonuçlarıyla benzerlik gösteren farklı çalışmalara rastlanmaktadır (Arabacı, 2020; Zimbardo ve Boyd, 1999).

- Araştırmanın ikinci alt problemine dair tartışma

Araştırmaya katılan öğretmenlerin zaman perspektifleri puanları ile hizmet yılları arasında şimdi hazcı alt boyutunda ilişki olduğu ortaya çıkmıştır. Yapılan analizler

sonucunda tespit edilen ilişkinin negatif yönde olduğu ve düşük düzeyde olduğu saptanmıştır. Literatürde yer alan araştırmalar incelendiğinde konuyla ilgili az sayıda çalışma olduğu tespit edilmiştir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin hizmet yılları arttıkça daha az şimdi hazcı zaman perspektifine sahip oldukları söylenebilir. Meslekte yeni bir öğretmen ile meslekte uzun yıllar görev yapmış bir beden eğitimi ve spor öğretmenin haz durumları zaman içerisinde çeşitli deneyimlerden kaynaklı olarak değiştiği söylenebilir. Bu deneyimlerden dolayı zaman perspektiflerinin diğer boyutlarına kayılabileceği düşünülebilir. Zimbardo (2018) bireylerin zamanla hazı ertelediklerini söylemektedir. Hizmet yılları ile birlikte yaşın da artmasından kaynaklı olarak beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin zaman perspektiflerinin geçmiş olumlu ya da olumsuz deneyimler ve yaşantılardan kaynaklı olduğu düşünülebilir. Geçmişte olumsuz durumlardan kaynaklı edinilen deneyimler mesleğin ilerleyen yıllarında bireylerin davranışlarında olumlu etkilere neden olabileceği varsayılabilir. Bu varsayımdan da yola çıkarak meslekte hizmet yılının artması faktörü ile daha az şimdi hazcı olma arasında bir doğru orantı olduğu varsayılabilir. Ayrıca araştırmaya katılan öğretmenlerin hizmet yılları arttıkça daha az şimdi hazcı zaman perspektiflerine sahip olmaları aile yaşantıları ve sorumluluk bilincinin artmasıyla da ilişkilendirilebilir. Günlük hayatın getirdiği anlık hazlardan ziyade daha kalıcı kazanımlar edinmek mesleğin ilerleyen yıllarında bireyler için önemli olabilmektedir.

- Araştırmanın üçüncü alt problemine dair tartışma

Araştırmaya katılan öğretmenlerin zaman perspektifi ortalama puanlarının cinsiyet değişkenine göre gelecek zaman alt boyutunda anlamlı bir farklılık gösterdiği belirlenmiştir. Yapılan araştırmaya katılan kadın öğretmenlerin gelecek zaman alt boyutundan elde ettikleri ortalama puanlarının daha fazla olduğu görülmüştür. Yapılan analiz sonucuna göre zaman perspektifi envanterinin diğer alt boyutlarında cinsiyet değişkenine göre bir farklılığın olmadığı bulunmuştur. Araştırmada tespit edilen sonuçlardan hareketle kadın beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin zamanı planlamada erkek öğretmenlerden daha iyi oldukları söylenebilir. Gelecek zaman perspektifli bireyler kararları gelecekte getirecekleri yarar ve zararları göz önünde bulundurarak verirler (Zimbardo ve Boyd, 1999). Buradan yola çıkarak araştırmaya katılım sağlayan kadın öğretmenlerin erkek öğretmenlere göre daha temkinli olduklarını araştırma

sonucuna bakarak söylemek mümkündür. Araştırma sonucunda kadın katılımcıların puan ortalamasının yüksek olduğu sonucu bazı araştırmalar ile benzerlik göstermektedir (Zimbardo ve Boyd, 1999; Üstün ve diğerleri, 2016). Zimbardo ve Boyd (1999) yaptıkları araştırmada kadınların gelecek zaman perspektifleri puanlarının erkeklerden daha yüksek olduğu sonucu tespit etmişlerdir. Üstün ve diğerleri (2016) Besyo öğrencileri ile yaptıkları araştırmada kadınların gelecek zaman algısı ortalama puanlarının daha yüksek olduğunu bulmuşlardır. Yapılan diğer bazı araştırmalarda da gelecek zaman perspektifleri puanlarının kadın katılımcıların ortalama puanlarının erkek katılımcılardan daha yüksek olduğu belirlenmiştir (Arabacı, 2020; İmamoğlu ve Güler, 2007). Araştırma sonucundan farklı olarak bazı araştırmalarda ise cinsiyet değişkenine göre zaman perspektifi alt boyutlarında anlamlı farklılık tespit edilmemiştir (Cihandide, 2013; Özer, 2015; Yazıcı, 2016; Yüksel, 2018). Literatür incelendiğinde bazı çalışmalarda ise cinsiyet ile zaman perspektifi envanterinin diğer alt boyutları arasında farklılıkların tespit edildiği araştırmalar da mevcuttur. Yaşın ve Sunal (2016), çalışmasında şimdi kaderci alt boyutunda farklılığın kadınlar lehine olduğunu tespit etmiştir. Toker (2020), yaptığı çalışmada erkeklerin geçmiş olumsuz alt boyutu puanlarının daha yüksek olduğunu tespit etmiştir. Arabacı (2020), erkeklerin geçmiş olumlu alt boyutu ortalama puanlarının daha fazla olduğu sonucuna varmıştır.

- Araştırmanın dördüncü alt problemine dair tartışma

Araştırmaya katılan öğretmenlerin zaman perspektifi ortalama puanlarının medeni durumlarına göre şimdi hazcı alt boyutunda anlamlı farklılık gösterdiği ortaya çıkmıştır. Analiz sonuçlarına göre bekar öğretmenlerin ortalama puanlarının daha fazla olduğu görülmektedir. Bekar beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin şimdi hazcı alt boyutundan elde ettikleri ortalama puanlarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Angelova ve Trancheva (2017) yaptıkları çalışmalarında mevcut araştırmayı destekler nitelikte geçmiş olumsuz, şimdi hazcı ve şimdi kaderci alt boyutlarında farklılık tespit etmişlerdir. Araştırma sonuçlarını destekleyen nitelikte şimdi hazcı alt boyutunda bekarların ortalama puanlarının evlilerin ortalama puanlarından daha yüksek olduğunu tespit etmişlerdir. Literatür incelendiğinde yapılan bazı çalışmalarda medeni durum değişkeni ile zaman perspektifi alt boyutları puanları arasında araştırma sonuçlarının aksine istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilemeyen çalışmalar da mevcuttur (Cihandide, 2013, Şahin ve Yangil, 2019). Araştırma sonuçlarına göre şimdi hazcı alt

boyutunda bekar beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin ortalama puanlarının evlilerden yüksek çıkmasının sebebi, bekar öğretmenlerin, evli öğretmenlere göre nispeten daha az sorumluluk yüklenmesi durumu ile yorumlanabilir. Evli beden eğitimi ve spor öğretmenleri sadece kendilerinden değil aynı zamanda ailelerinden de sorumludurlar. Bu durumda bekarların ortalama puanlarının daha yüksek çıkması olası bir sonuçtur. Zimbardo ve Boyd (2008) şimdi hazcı alt boyutunu tanımlarken yaşama dair kararlar alırken zevk, heyecan verici yeni aktivitelere ve ilişkilere göre verdiklerini söylüyorlar. Bu kişiler keyif vermeyen kişilerden, yüksek efor gerektiren çabalardan, düzenli ya da sıkıcı durumlardan kaçınırlar. Araştırmada tespit edilen bekarlar lehine olan fark, tüm durumlar göz önünde bulundurulduğunda olası bir sonuç olarak düşünülebilmektedir.

- Araştırmanın beşinci alt problemine dair tartışma

Araştırmanın bu alt probleminde öğretmenlerin zaman perspektifi ortalama puanlarının görev yeri değişkenine göre geçmiş olumsuz ve geçmiş olumlu alt boyutlarında anlamlı bir farklılığın olduğu bulunmuştur. Yapılan analiz neticesinde geçmiş olumsuz alt boyutunda görev yeri köy olan öğretmenlerin ortalama puanlarının, geçmiş olumlu alt boyutunda ise ilçede görev yapan öğretmenlerin ortalama puanlarının daha yüksek olduğu sonucu tespit edilmiştir. Senyk (2013), farklı ülkelerden gelen insanların zaman perspektiflerini incelediği çalışmada çocukluğunu köyde geçirmiş olan bireylerin kasaba ya da şehirde yaşayan bireylere göre geçmiş zaman alt boyutu ortalama puanlarının daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Bunların yanı sıra köy ve kasaba benzeri yerleşim yerlerinde yaşayan bireylerin geçmiş olumsuz alt boyutu ortalama puanlarının kasaba ve oblast merkezlerinin sakinlerinden daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bu sonuç araştırmayı destekler niteliktedir. Senyk (2013) geçmiş pozitif alt boyutunda da köy ve kasaba benzeri yerleşim yerlerinde yaşayanların ortalama puanlarının daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Karşılaşılan bu sonuç araştırmanın sonuçları ile zıtlık göstermektedir. Araştırmada geçmiş olumlu alt boyutunda ilçede yaşayanların ortalama puanlarının da daha yüksek olduğu görülmüştür. Arabacı (2020), ise yaptığı çalışmada şehirde hayatını geçiren katılımcıların büyükşehirde yaşamış olan katılımcılara göre şimdi hazcı alt boyutu ortalama puanlarının daha yüksek olduğu görülmektedir. Zimbardo ve Boyd, bireylerin zaman perspektiflerinin yaşadıkları ülkenin coğrafi durumu ile yakından ilişkili olduğunu öne sürmektedir. Büyük yerleşim alanlarında yaşayan bireyler başarı, kariyer, eğitim, para kazanma gibi yönelimlere sahip oldukları

için gelecek zaman perspektiflerine sahiptirler. Bu doğrultuda bireylerin yaşam yerlerinin zaman perspektiflerini etkiledikleri söylenebilir (Zimbardo ve Boyd 1999).

- Araştırmanın altıncı alt problemine dair tartışma

Araştırmada araştırmaya katılan öğretmenlerin zaman perspektifi ortalama puanlarının eğitim durumu değişkenine göre şimdi hazır alt boyutunda anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Lisansüstü eğitim almış beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin şimdi hazır alt boyutundan elde ettikleri ortalama puanlarının daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Durgun (2020) yaptığı çalışmada araştırma sonuçlarına zıtlık gösterecek sonuçlar elde etmiştir. Yapılan araştırmada ortaya çıkan sonuçlara göre şimdiki zaman hazır alt boyutu ortalama puanları eğitim seviyesi arttıkça yükselmiştir. Fakat Durgun (2020)' a göre eğitim seviyesi azaldıkça şimdi hazır zaman perspektifi eğilimli olma ihtimalleri daha yüksektir. Cihandide (2013) katılımcıların zaman perspektifleriyle eğitim durumu arasında bir ilişki tespit edememiştir. Arabacı (2020) eğitim düzeyi değişkenini incelediğinde, lise ve altında eğitim düzeyine sahip olan bireylerin geçmiş olumsuz alt boyutu ortalama puanlarının yüksek lisans düzeyine oranla daha yüksek puanlara sahip olduğunu söylemektedir. Araştırmadan elde edilen sonuca göre eğitim seviyesi arttıkça bireylerin daha çok şimdiki zamana odaklandıkları söylenebilir. Eğitim seviyesi artan bireyler yaşamlarını daha çok şimdiki zaman üzerinde kurdukları söylenebilir.

- Araştırmanın yedinci alt problemine dair tartışma

Bu alt problemde öğretmenlerin zaman perspektifi puanlarının hizmet verdikleri eğitim kademesi değişkenine göre geçmiş olumsuz alt boyutunda anlamlı bir farklılık görülmektedir. Lisede görev yapan öğretmenlerin geçmiş olumsuz alt boyutundan elde ettikleri ortalama puanları ortaokulda görevli öğretmenlere oranla daha yüksek olduğu görülmektedir. Lisede görevli beden eğitimi ve spor öğretmenleri ergenlik dönemindeki öğrenciler ile çalıştığı için bu durum öğretmenlerin zaman perspektiflerini etkileyebilir. Ortaokulda görev yapan öğretmenler daha çok çocukluk dönemindeki bireylerle çalıştıkları için gün içerisinde daha çok oyunlar, çocukların öğrenme düzeylerine göre daha basit ve somut konular işlediği için lisedeki öğretmenlere göre nispeten daha somut kavramlar işledikleri düşünülebilir. Lisede çalışan öğretmenler ise öğrencilerinin ergenlik döneminde olmalarından kaynaklı daha asi, saldırgan bireyler olduğu düşünüldüğünde ortaokuldaki öğrencilere göre daha fazla olumsuz davranışların

hatırlanacağı hareketlerde bulunabilirler. Yapılan bir araştırma sonucunda ortaokulda görevli öğretmenlerin okul mutluluk düzeylerinin lisede görevli öğretmenlere oranla daha yüksek olduğu görülmektedir (Özgenel ve Bozkurt, 2020). Araştırma neticesinde lisede görevli beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin ortaokulda görevli öğretmenlere oranla geçmişi olumsuz değerlendikleri söylenebilmektedir.

- Araştırmanın sekizinci alt problemine dair tartışma

Araştırmada öğretmenlerin zaman perspektifi ortalama puanları lisanslı olarak spor yapma durumları değişkenine göre geçmiş olumsuz, şimdi kaderci ve şimdi hazcı alt boyutlarında anlamlı farklılık göstermektedir. Yapılan analiz sonuçlarına göre farklılığın geçmiş olumsuz ve şimdi kaderci alt boyutlarında lisanslı olarak spor yapmayan öğretmenler lehine olduğu, şimdi hazcı boyutunda ise lisanslı olarak spor yapmış öğretmenlerin lehine olduğu tespit edilmiştir. Lisanslı spor yapmayan öğretmenlerin geçmiş olumsuz, şimdi kaderci alt boyutundan elde ettikleri puanın lisanslı olarak spor yapan öğretmenlerden daha yüksek olduğu, şimdi hazcı alt boyutunda ise bu farklılığın lisanslı olarak spor yapan öğretmenler lehine olduğu bulunmuştur. Lisanslı olarak spor yapmamış olan öğretmenler, geçmişi olumsuz olarak hatırlamalarında kaçırdıkları fırsatlar, pişmanlıklar, hatalar gibi faktörler yer aldığı söylenebilir. Bu kişiler aynı zamanda birçok durumu kader kavramı ile açıklama eğilimlerindedirler. Geçmiş olumsuz ve şimdi kaderci alt boyutlarında ortalama puanlarının yüksek çıkan beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin, geçmişe dair hatırladıkları olumsuzlukları şimdiki zaman diliminde kader olarak yorumladıklarını varsayılabilir. Fakat lisanslı olarak spor yapmış beden eğitimi ve spor öğretmenleri spor kültürünü daha derin yaşayan, eline geçen fırsatları haz ve keyif almak amacı ile değerlendiren, başarının kaderden ziyade çalışma ile gerçekleşeceğini bilen, aynı zamanda sporu haz ve keyif almak için yapan öğretmenlerin şimdi hazcı alt boyutunda bulundukları tespit edilmiştir. Araştırma neticesinde lisanslı olarak spor yapan öğretmenler yapmayanlara göre daha yüksek şimdi hazcı zaman perspektifine sahipken, lisanslı olarak spor yapmayan öğretmenlerin ise geçmiş olumsuz ve şimdi kaderci zaman perspektifi eğilimlerine daha fazla yatkın oldukları belirlenmiştir.

- Araştırmanın dokuzuncu alt problemine dair tartışma

Araştırmada öğretmenlerin zaman perspektifi ortalama puanlarının okul türlerine göre şimdi hazır alt boyutunda anlamlı farklılık gösterdiği bulunmuştur. Özel okuldaki öğretmenlerin şimdi hazır alt boyutu puan ortalamalarının daha fazla olduğu sonucuna varılmıştır. Araştırma neticesinde zaman perspektifi envanterinin diğer alt boyutlarında okul türü değişkenine göre anlamlı bir fark olmadığı bulunmuştur. Özel okullardaki öğretmenlerin ortalama puanlarının fazla çıkmasının sebepleri arasında; özel okullarda genellikle daha fazla spor malzemeleri, salonlar, sahalar, gerekli materyaller, vb. imkanlar ve dolayısıyla daha fazla spor branşı ile ilgilenebilme imkânı olması ve özel okulda görevli öğretmenlerin mesleklerinden daha fazla haz ve keyif almaları ile ilişkili olduğu düşünülebilir.

- Araştırmanın onuncu alt problemine dair tartışma

Araştırmada yer alan öğretmenlerin karar verme stilleriyle yaş değişkeni arasında ilişki tespit edilememiştir. Öğretmenlerin yaşları arttıkça ya da azaldıkça karar verme stillerinde anlamlı derecede bir değişiklik olmadığı saptanmıştır. Yaş değişkeni tek başına ele alındığı zaman karar verme stillerine doğrudan etki etmediği söylenebilir. Ancak yaş ile birlikte bireylerin yaşamları, yaşantıları, tecrübeleri ile birlikte ele alınması gerekir. Araştırma sonuçları kapsamında, araştırmaya katılan öğretmenlerin karar vermeleri ile yaşları arasında ilişki olmadığı söylenebilmektedir. Bu durum, bireyin ergenlik sonrasında kimlik kazanımı ile birlikte bazı kişisel özelliklerinin oturması ile yorumlanabilir. Bireyler karar verme stillerini oluştururlar ve zamanla bu durumu benimserler. Dolayısıyla yaşlarının artmasını karar verme stillerini doğrudan etkileyen bir unsur olmadığını söyleyebiliriz. Literatür incelendiğinde araştırmadan elde edilen sonuçlara benzerlik gösteren çalışmalara rastlamak mümkündür. Kartal (2021), yapmış olduğu araştırma neticesinde yaş değişkeniyle karar verme arasında ilişki olmadığı sonucunu ortaya çıkarmıştır. Kırtepe ve Çetinkaya (2018) hakemler üzerine yaptıkları araştırma kapsamında yaş değişkeniyle karar verme arasında bir farklılığın tespit edilmediği sonucuna ulaşmışlardır. Çorapçı (2015) sınıf öğretmenlerinin karar verme stillerinin yaşa göre farklılaşmadığını ortaya koymuştur. Temel (2015) beden eğitimi ve spor öğretmenleri üzerine yapmış olduğu araştırma neticesinde karar verme stilleriyle yaş arasında farklılık tespit edilemediğini ortaya koymuştur. Ek olarak bu

araştırmalar dışında araştırma sonuçları ile benzerlik gösteren farklı çalışmalar da mevcuttur (Kurban, 2015; Filiz, 2020; Gen, Clha, Kuş, 2021). Literatür incelendiğinde bazı araştırmalarda yaş ve karar verme arasında bir ilişki ya da farklılaşma olan çalışmalara rastlanmıştır. Işık ve Cengiz, (2018) araştırmalarında karar vermede özsaygı, dikkatli, kaçıngan ve panik karar verme alt boyutlarında yaş değişkenine göre anlamlı farklılıklar tespit etmişlerdir. Güvendi ve arkadaşları araştırmalarında yaş ile dikkatli karar verme alt boyutu dışındaki bütün alt boyutlar arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark tespit etmişlerdir (Güvendi, Can ve Işım, 2020). Gacar (2011), spor bilimleri alanındaki ğretim elemanları üzerine yaptığı araştırmada yaş değişkeni ile panik karar verme alt boyutunda istatistiksel açıdan anlamlı bir farkın tespit edildiğini ifade etmişlerdir. Deli, (2019) yapmış olduğu araştırma sonucuna göre öğretmenlerin yaşları ile karar vermeleri arasında anlamlı farklılık olduğu sonucunu tespit etmiştir. Ayrıca bu çalışmalar dışında yapılan bazı araştırmalarda da yaş ile karar verme stilleri arasında anlamlı bir farklılık tespit etmiş pek çok çalışma mevcuttur. (Mutlu, 2019; Demircan, 2018; Adsız, 2016; lm, 2015; Dinçer, 2013).

- Araştırmanın on birinci alt problemine dair tartışma

Araştırmada ğretmenlerin karar verme stilleri puanlarıyla hizmet yılları arasında bir ilişkinin bulunamadığı ortaya çıkmıştır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin hizmet yılları arttıkça ya da azaldıkça karar verme stillerinde anlamlı derecede bir değişiklik olmadığı saptanmıştır. Bu durum çeşitli nedenlerle açıklanabilir. Beden eğitimi ve spor ğretmenlerinin mesleğe yeni başlamaları ya da uzun yıllar beden eğitimi ve spor ğretmenliği yapmaları karar verme stillerini etkilemediği söylenebilir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin bu değişken ile ilişkisi incelendiğinde benzer kararlar verdikleri söylenebilir. Literatür incelendiğinde konu ile ilgili araştırma sonuçlarını destekleyen bazı araştırmalara rastlanmıştır. Kurban (2015), okul yöneticilerinin karar verme stilleriyle hizmet yılı arasında bir ilişki tespit edilemediği sonucunu ortaya koymuştur. Yöneticiler üzerinde yapılan farklı bir çalışmada da karar verme stilleri ile hizmet yılları arasında ilişki tespit edilemediği ortaya çıkmıştır (Adsız, 2016). Çorapçı (2015) yılında gerçekleştirdiği araştırma sonucuna göre öğretmenlerin karar verme stilleriyle hizmet yılı arasında anlamlı derecede farklılık olmadığı sonucunu ortaya koymuştur. Ek olarak bu çalışmalara ilaveten literatürde araştırma sonuçları ile benzerlik gösteren başka

alışmalar da mevcuttur (Temel, 2015; Izgar ve Yılmaz, 2007). Yapılan araştırmalar incelendiğinde görev yaptıkları sürenin karar vermede etkili olmadığı sonuçlarına ulaştıkları belirlenmiştir. Mevcut bulgular araştırmada elde edilen sonuçlarla benzerlik göstermektedir. Fakat literatürde konu ile ilgili ilişki, farklılık tespit edilen çalışmalara da rastlanmaktadır. Kırtepe ve etinkaya (2018) hakemlerin görev yılları ile karar verme stilleri arasında kaçıngan alt boyutunda ve panik alt boyutları arasında anlamlı bir farklılığın olduğu sonucunu tespit etmişlerdir. Beden eğitimi ve spor öğretmenleriyle gerçekleştirilen bir araştırmada karar verme stilleri ile mesleki kıdem yılları arasında anlamlı farklılık olduğu sonucu tespit edilmiştir (Deli, 2019). Dinçer (2013) spor yöneticilerinin karar verme stilleriyle hizmet değişkenleri arasında erteleyici karar verme alt boyutunun dışındaki bütün alt boyutlarda anlamlı farklılık olduğunu tespit etmiştir. Literatürde karar verme stilleri ile görev yılı değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki, farklılaşmaların olduğu farklı çalışmalar da mevcuttur (Demircan, 2018; lm, 2015). İlgili araştırmalar incelendiğinde hizmet yıllarıyla karar verme stilleri arasında anlamlı bir ilişki, fark tespit edildiği belirtilmiştir.

- Araştırmanın on ikinci alt problemine dair tartışma

Araştırmada yer alan öğretmenlerin karar verme stilleri ortalama puanlarının cinsiyete göre farklılık göstermediği bulunmuştur. Yapılan araştırma sonuçlarına göre cinsiyet değişkeninin öğretmenlerin karar verme stillerinde farklılık göstermediği tespit edilmiştir. Erkek ve kadın ğretmenlerinin karar verme stilleri birbirlerine benzerlik göstermektedir. Beden eğitimi ve spor ğretmenlerinin gün içerisinde özellikle de derslerde vermiş oldukları onlarca karar cinsiyet değişkenine göre farklılık göstermemektedir. Araştırmadan elde edilen sonuçlar literatür incelendiğinde bazı araştırma sonuçları ile benzerlik göstermektedir. Literatür incelendiğinde cinsiyet değişkeniyle karar verme stili arasında anlamlı bir fark tespit edilmeyen çalışmalar da mevcuttur. Yapılan araştırmalar incelendiğinde, mevcut araştırma sonuçlarına benzerlik gösteren çalışmalara da rastlanmıştır. Gacar, (2011) spor bilimleri alanında ğretim elemanları üzerine yaptėı bir araştırma kapsamında cinsiyet değişkeni ve karar verme arasında anlamlı bir fark tespit edememiştir. Filiz (2020) ğretmen adayları üzerine yaptėı araştırmada karar verme stilleriyle cinsiyet değişkeni arasında istatistiksel açıdan bir farklılık tespit edilemediğini ortaya koymuştur. Kurban (2015), okul idarecilerinin karar verme stillerinin cinsiyet değişkenine göre göre farklılařmadėı sonucuna

ulaşmıştır. Bu araştırmalar dışında mevcut araştırma sonuçları ile benzerlik gösteren farklı çalışmalar da vardır (Taşdelen, 2002; Dinçer, 2013; Adsız, 2016). Farklı çalışmalarda cinsiyet değişkeniyle karar verme stili arasında istatistiksel açıdan anlamlı derecede farklılıklar olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Demircan, 2018; Deli 2019; Kartal, 2021).

- Araştırmanın on üçüncü alt problemine dair tartışma

Araştırmanın bu alt problemde öğretmenlerin karar verme stilleri ortalama puanlarının medeni durum değişkenine göre bir farklılık göstermediği belirlenmiştir. Yapılan analizler neticesinde medeni durumlarına göre öğretmenlerin karar verme stillerinde farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Diğer bir söyleyiş ile araştırmaya katılan öğretmenlerin bekar ya da evli olmaları karar verme stillerini belirleme noktasında etken rol oynamamaktadır. Literatürde araştırma sonucunu destekler nitelikte çalışmaların olduğu görülmektedir. Demircan'ın (2018) çalışmasında, öğretmenlerin medeni durumlarına göre karar verme stillerinin farklılık göstermediği belirlenmiştir. Çorapçı'nın (2015) yapmış olduğu araştırma neticesine göre karar vermede özsaygı ile karar verme stili alt boyutlarının tümünde medeni durum değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Gacar'ın (2011) yaptığı çalışmada, Türkiye'deki beden eğitimi ve spor bilimlerinde görev yapan öğretim elemanlarının medeni durumlarına göre karar verme stilleri ölçeğinin alt boyutları puanlarına ilişkin analizi sonuçlarına bakıldığında, karar verme stillerinde medeni durumları açısından anlamlı bir fark tespit edilmemiştir. Kural (2013) dağcılar ile yaptığı çalışmada, dağcılarının medeni durumlarına ilişkin, karar verme stilleri alt boyutlarının tümünde anlamlı düzeyde bir farklılaşma saptanamamıştır ancak bekâr olan dağcılar ile evli olan dağcılarının karar vermede özsaygı arasında anlamlı farklılık olduğu, ayrıca evli dağcılarının bekâr dağcılara göre karar vermede özsaygı puan ortalamalarının daha yüksek düzeyde olduğu belirlenmiştir. Deli (2019) duygusal zekâ ve karar verme stillerini incelemek amacıyla beden eğitimi ve spor öğretmenleri ile yaptığı çalışmada karar vermede özsaygı, erteleyici ve kaçınan alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığa rastlamazken; dikkatli alt boyutunda ve panik alt boyutunda evli öğretmenler lehine istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar tespit etmiştir. Temel (2015) beden eğitimi ve spor öğretmenleri üzerinde yaptığı çalışmada, öğretmenlerin medeni durumlarına göre evli öğretmenlerin karar verme ölçek toplam puan ortalamaları ile kaçınan karar

verme düzeyleri bekar öğretmenlere oranla daha yüksek düzeyde olduğu belirlenmiştir. Uzunoğlu'nun (2008) Türkiye'de görev yapan futbol hakemlerinin karar verme stillerinin bazı değişkenlere ve klasmanlarına göre incelediği çalışmasında futbol hakemlerinin medeni durum değişkeni ile kaçınan alt boyutu puan ortalamaları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farkın olduğu belirlenmiştir. Karşılaştırma incelendiğinde, evli Türk futbol hakemlerin puan ortalamalarının, bekar Türk futbol hakemlerin puan ortalamasından düşük olduğu sonucuna varılmaktadır.

- Araştırmanın on dördüncü alt problemine dair tartışma

Araştırmada yer alan öğretmenlerin karar verme stilleri ortalama puanlarının görev yeri değişkenine göre ölçek alt boyutlarından olan dikkatli karar vermede anlamlı bir fark bulunmuştur. Yapılan analiz neticesinde ilde görevlerini sürdüren öğretmenlerin ortalama puanlarının daha yüksek olduğu görülmektedir. İlde görevlerini yapmakta olan öğretmenlerin dikkatli karar verme alt boyutundan elde etmiş oldukları ortalama puanlarının görevini ilçede yapan öğretmenlerle köydeki öğretmenlerden daha yüksek düzeyde olduğu belirlenmiştir. Yapılan araştırma neticesinde ilde görev yapmakta olan öğretmenlerin dikkatli karar verme alt boyutundan elde etmiş oldukları ortalama puanlarının yüksek çıkmasının sebebi illerin köy ve ilçeye oranla daha büyük, gelişmiş ve karmaşık olması olarak yorumlanabilir. Nitekim karar verme davranışı genel anlamıyla bir hedefe dair gereken bilginin toplanması için amaçları belirleme, mevcut bir bilginin dikkate alınarak ve değerlendirilerek seçeneklerin oluşturulması ve bu seçeneklerden amaca en uygun olanının seçilmesinin içermektedir (Güçray, 2001) ve bağlamda da çevresel pek çok faktör doğrudan karar verme stilini ve niteliğini etkilemektedir (Yılmaz 2002). Dikkatli karar verme stili ise beden eğitimi ve spor dersi öğretmenlerinin karar verme işleminden önce seçenekleri özenle incelemesini ve alternatifleri olası sonuçları ile değerlendirmesi sonrasında seçim yaparak karar vermesini kapsadığından görevini ilde yapan öğretmenlerin alternatiflerinin görevini köy ve ilçede yapan öğretmenlere oranla daha yüksek olduğu ve bunun dikkatli karar vermeyi etkilediği söylenebilir. Araştırma ile benzer şekilde Deli (2019) beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin duygusal zekâ ve karar verme stillerini incelediği çalışmada öğretmenlerin görev yaptığı yere ilişkin t testi sonuçlarında araştırma ile benzer şekilde özsaygı, kaçınan ve erteleyici alt boyutlarında anlamlı fark tespit etmezken dikkatli alt boyutunda il ve ilçe merkezinde görevli öğretmenlerin lehine anlamlı fark tespit

etmiştir. Araştırmadan farklı şekilde Demircan (2018) beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin yerleşim yeri değişkenine göre dikkatli karar verme ve bunun yanı sıra kaçınan karar verme de anlamlı fark tespit etmiştir. Temel (2015) beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin hayatlarının büyük bir bölümünü geçirdikleri yer değişkenine göre karar verme stilleri ölçeği alt boyutlarından olan erteleyici karar vermede anlamlı bir fark bulunmuştur.

- Araştırmanın on beşinci alt problemine dair tartışma

Araştırmada yer alan öğretmenlerin karar verme stilleri ortalama puanlarının eğitim durumlarına göre karar verme stilleri ölçek alt boyutlarının tümünde anlamlı farklılık göstermediği tespit edilmiştir. Fakat lisansüstü eğitimi almış olan öğretmenlerin ölçek ortalama puanları lisans eğitimi olan öğretmenlerden daha yüksek düzeyde olduğu belirlenmiştir. Araştırmanın neticesinde göre eğitim durumu değişkeninin öğretmenlerin karar verme stillerinde fark olmadığı görülmüştür. Lisans ve lisansüstü eğitim durumuna sahip öğretmenlerin karar verme stilleri birbirlerine benzerlik göstermektedir. Bu durum lisans ve lisansüstü eğitim kademesinde alınan derslerin birbirleri ile benzerlik göstermesi, tamamlayıcı olması ile bağlantılı olabilir. Araştırma sonuçlarına göre eğitim durumunun öğretmenlerin karar verme stillerini belirlemede tek başına yeterli bir değişken olmadığını söyleyebiliriz. Literatürde yer alan araştırmalar incelendiğinde mevcut araştırmaların araştırmamızın sonuçları ile benzerlik gösterdiği görülmektedir. Filiz, (2020) öğretmen adayları üzerine yaptığı araştırmasında katılımcıların karar verme stilleri ile eğitim gördükleri sınıf düzeyine göre farklılık tespit edilmediği sonucuna ulaşmıştır. Demircan (2018) beden eğitimi ve spor öğretmenleri ile yapmış olduğu araştırma kapsamında karar verme stillerinde eğitim durumu değişkenine göre istatistiksel anlamda farklılaşma olmadığını saptamıştır. Yine benzer bir araştırmada Deli (2019) beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin karar verme stillerinin eğitim durumlarına göre farklılık olmadığını tespit etmiştir. Ek olarak literatürde yer alan araştırmalar incelendiğinde araştırmamızın sonuçları ile benzerlik gösteren farklı çalışmaların da var olduğu görülmektedir (Temel, 2015; Kurban, 2015; Ölçüm, 2015; Işık ve Cengiz, 2018). Literatürde eğitim düzeyiyle karar verme stilleri ölçek alt boyutlarının arasında istatistiksel açıdan anlamlı düzeyde farklılık gösteren çalışmalar da tespit edilmiştir (Kıloğlu, 2017; Dinçer, 2013)

- Araştırmanın on altıncı alt problemine dair tartışma

Araştırmada yer alan öğretmenlerin karar verme stilleri ortalama puanlarının hizmet verdiği eğitim kademesine göre karar verme stilleri alt boyutların tümünde anlamlı farklılık göstermediği saptanmıştır. Yapılan analizler sonucunda hizmet verdiği eğitim kademesi değişkeninin öğretmenlerin karar verme stillerinde farklılık göstermediği bulunmuştur. Diğer bir söyleyişle araştırmaya katılan öğretmenlerin ortaokul ya da lisede hizmet vermeleri karar verme stillerini belirlemelerinde etkili değildir. Beden eğitimi ve spor öğretmenlerin ortaokul ya da lisede hizmet vermelerinin karar verme stillerini etkilemediği ifade edilebilir. Bu durum şöyle yorumlanabilmektedir yine öğretmenlerin ortaokul düzeyinde ya da lise düzeyinde hizmet vermeleri yani hitap ettikleri hedef kitlenin değişmesi karar verme süreçleri üzerinde etkili değildir bu durumu kendi inisiyatifleri kapsamında yönetmektedirler. Mevcut araştırma ile benzer şekilde Şahin (2013) yaptığı araştırmada karar verme stratejilerinin okul türü değişkenine göre farklılık göstermediğini ortaokulda ya da lisede görev yapan yöneticilerin karar verme stratejilerinin bu süreçten etkilenmediğini tespit etmiştir. Kurban (2015) yöneticilerin ortaokul ya da lisede görev yapma durumlarına göre karar verme stillerinin değişmediğini karar verme stillerinin alt boyutlarının tümünde anlamlı bir farkın oluşmadığını tespit etmiştir. Mevcut araştırmadan farklı olarak Demircan (2018) görev yaptıkları eğitim kurumu değişkenine göre ortaokul ya da lisede görev yapmakta olan öğretmenlerin karar verme stilleri arasında anlamlı farklılaşmanın olduğunu tespit etmiştir. Bu farklılığın sebebini ise lise düzeyinde görev yapan beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin ortaokul düzeyinde görev yapanlara göre aceleci ve kaçınan yaklaşım sergilemeleri olarak ifade etmiştir. Lisede görev yapan öğretmenlerin okulda karşılaştıkları bir problemin büyümemesi için daha aceleci davrandıklarını ve hızla karar verdiklerini bunun sebebini ise ergen grubuna hitap etmeleri olduğunu ifade etmiştir. Temel (2015) yaptığı araştırmada, lisede görevli beden eğitimi ve spor öğretmenlerin görevini ortaokulda yapanlara göre karar verme stilleri ortalama puanlarının yüksek olduğunu tespit etmiştir.

- Araştırmanın on yedinci alt problemine dair tartışma

Araştırmada yer alan öğretmenlerin karar verme stilleri ortalama puanlarının lisanslı spor yapma durumu değişkenine göre karar verme stilleri alt boyutlarında anlamlı

farklılaşma olmadığı saptanmıştır. Yapılan analizler neticesinde lisanslı spor yapma değişkenine göre öğretmenlerin karar verme stillerinde fark göstermediği belirlenmiştir. Bir diğer ifade ile öğretmenlerin lisanslı olarak spor yapmaları ya da yapmamaları karar verme stillerini belirlemede yeterince etkili değildir. Beden eğitimi ve spor öğretmenlerin profesyonel spor yapmaları ile amatör olarak spor içerisinde olmaları karar verme stillerini etkilemediği ifade edilebilir. Mert (2019) spor yapan bireylerin Konu hakkındaki farklı araştırmaların bulguları araştırmamızın sonuçlarıyla benzerlik göstermektedir. Çetin'in (2009) yapmış olduğu araştırma kapsamında beden eğitimi ve spor yüksekokulunda öğrenim gören öğrencilerin spor yapma seviyeleri (elit sporcu olanlar ve elit sporcu olmayanlar) ile karar vermede özsaygı alt boyutunda ve karar verme stilleri alt boyutlarının tümünde anlamlı bir farkın olmadığı saptanmamıştır. Farklı araştırmalarda karar verme stilleri alt boyutlarının spor yapıp yapmama değişkenine göre farklılaşmadığı tespit etmiştir (Eren ve ark. 2020; Temel 2015; Eraslan 2015; Pepe 2016; Yerebatan 2019; Kıratlı 2015; Çetin 2009 ve Taşgıt 2012).

- Araştırmanın on sekizinci alt problemine dair tartışma

Araştırmada yer alan öğretmenlerin karar verme stilleri ortalama puanlarının okul türü durumlarına göre karar verme stilleri alt boyutlarının tümünde anlamlı farklılık göstermediği saptanmıştır. Yapılan analizler sonucunda okul türü değişkeninin beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin karar verme stillerinde farklılık göstermediği bulunmuştur. Diğer bir söylemle öğretmenlerin özel veya devlet okulunda görev yapmaları karar verme stillerini belirlemede etkili olmamaktadır. Beden eğitimi ve spor öğretmenlerin özel okulda ya da devlet okulunda görev yapmalarının karar verme stillerini etkilemediği ifade edilebilir. Bu durum ise şöyle yorumlanabilmektedir beden eğitimi ve spor öğretmenleri özel okulda ya da devlet okulunda da görev yapıyor olsa da karar verme süreçlerini bu durumdan etkilenmemektedir ve karar verme süreçleri özel okulda ya da devlet okulunda görev yapıp yapmama durumlarına göre değil kendi inisiyatifleri ile yönettikleri bir süreçtir. Konu hakkındaki farklı araştırma bulguları araştırma sonuçları ile farklılık göstermektedir ve bu araştırma da okul türü değişkeni katılımcıların karar verme durumları üzerinde etkilidir. Demir (2007) okul yöneticilerinin karar verme stratejilerini incelediği araştırma kapsamında okul türü değişkenine göre özel veya devlet okulu yöneticilerinin karar verme stratejileri arasında

istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık tespit olmuş araştırma sonucunda okul türünün okul yöneticilerinin karar verme stratejileri üzerine etki ettiğini tespit etmiştir.

- Araştırmanın ana problemine dair tartışma

Bu araştırmaya katılan öğretmenlerin zaman perspektifleri puanları ile karar verme stilleri puanları arasında geçmiş olumsuz alt boyutuyla karar vermede bütün alt boyutlar arasında anlamlı derecede bir ilişki tespit edilmiştir. Elde edilen analizler sonucunda zaman perspektifi envanteri geçmiş olumsuz alt boyutu ile karar vermede özsaygı ile dikkatli karar verme alt boyutunda negatif yönde ve düşük düzeyde, erteleyici karar vermede pozitif yönde ve düşük düzeyde, ölçek alt boyutlarından kaçınan karar verme ve panik karar vermede ise pozitif yönde ve orta düzeyde istatistiksel olarak anlamlı derecede ilişkiler tespit edilmiştir. Geçmiş olumsuz alt boyutuna sahip olan öğretmenlerin karar vermede özsaygıları daha düşük olduğu tespit edilmiştir. Verilen kararlar, yaşantılar, geçmişte yaşanmış olumsuzluklar sebebiyle geçmiş olumsuz zaman perspektifine sahip olan bireylerin kararlarını yanlış verdikleri düşüncesi ile durum açıklanabilir. Aynı zamanda geçmiş olumsuz zaman perspektifindeki bireylerin daha az dikkatli karar verdikleri tespit edilmiştir. Diğer bir deyişle daha dikkatsiz karar veren ve karar vermede özsaygıları daha düşük olan bireylerin geçmiş olumsuz alt boyutuna sahip oldukları tespit edilmiştir. Geçmiş olumsuz alt boyutuna sahip bireylerin karar vermeleri geciktirmeleri, panik karar vermeleri ya da kaçınan karar vermeleri, geçmişteki tecrübeleri ile ilgili olduğu yorumlanabilir. Bu kişiler geçmiş yaşantılarını göz önünde bulundurdıklarında karar verme sürecinde kaçınan erteleyici ya da panik şekilde karar verdikleri söylenebilir.

Geçmiş olumlu alt boyutu ile karar vermede bütün alt boyutlar arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır. Elde edilen analizler sonucunda zaman perspektifi envanteri geçmiş olumlu alt boyutu ile karar vermede öz saygı ve dikkatli karar verme alt boyutları arasında pozitif yönde ve orta düzeyde, kaçınan, erteleyici ve panik karar verme alt boyutlarıyla ise negatif yönde orta düzeyde istatistiksel olarak anlamlı derecede ilişkiler tespit edilmiştir.

Geçmiş olumlu zaman perspektifine sahip bireylerin karar vermede öz saygıları ile dikkatli karar verme puanlarının yüksek olduğu bulunmuştur. Çünkü geçmişi olumlu hatırlayan bireyler daha olumlu duygulara sahip oldukları varsayılabilir dolayısıyla bu

durum karar vermede öz saygı ile dikkatli karar verme stillerine de katkı sağladığı varsayılabilir. Çünkü bu bireyler geçmişlerini olumsuz hatırlatacak davranışlarda bulunmak istemeyebilirler. Bu durumda daha dikkatli karar vermeleri gerekebilir. Aynı zamanda bu bireylerin karar vermede kaçınmaktan, kararlarını ertelemekten ve panik karar vermek gibi davranışlarda bulunmadıkları söylenebilir. Geçmiş olumlu zaman perspektifine sahip bireylerin karar vermede öz saygıları ve dikkatli karar verme puanlarının daha yüksek olduğu göz önünde bulundurulduğunda daha az kaçınan, erteleyici ve panik karar verdiklerini söyleyebiliriz.

Şimdi kaderci alt boyutu ile karar vermede öz saygı, dikkatli, kaçınan, erteleyici ile panik karar verme alt boyutları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişkinin olduğu saptanmıştır. Yapılan analizler sonucunda zaman perspektifi envanteri şimdi kaderci alt boyutuyla, karar vermede öz saygı, dikkatli karar verme arasında negatif yönde ve orta düzeyde ilişkinin olduğu tespit edilmiştir. Kaçınan, erteleyici ve panik karar verme alt boyutları ile pozitif yönde orta düzeyde istatistiksel açıdan anlamlı ilişkinin olduğu tespit edilmiştir. Şimdi kaderci zaman perspektifine sahip bireylerin karar vermede öz saygılarının daha düşük düzeyde olduğu daha az dikkatli karar verdikleri söylenebilir. Bu bireyler karar verirken kaçınma, erteleyici ve panik gibi durumlar sergileyebilirler. Yaşantılarını şimdi kaderci zaman perspektifine göre yaşayan bireylerin kararlarını kendilerinin dışında ilahi bir güç tarafından verdikleri düşünülebilir. Bu durum negatif yönde ilişki çıkmasının sebebi olarak yorumlanabilir. Aynı zamanda bu bireyler yaşantılarının 3. bir güç tarafından kontrol edildiğini düşündükleri için kaçınan, erteleyici ve panik karar verme gibi davranışlarda bulundukları düşünülebilir.

Şimdi hazcı alt boyutuyla dikkatli ve panik karar verme alt boyutları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki belirlenmiştir. Yapılan analizler sonucunda dikkatli karar verme alt boyutu ile negatif yönde düşük düzeyde bir ilişki tespit edilmiştir. Panik karar verme alt boyutuyla ise pozitif yönde ve düşük düzeyde anlamlı derece bir ilişki tespit edilmiştir. Başka bir deyişle şimdi hazcı zaman perspektifine sahip bireylerin daha az dikkatli karar verdikleri, karar verirken daha panik oldukları şeklinde yorumlanabilir. Bu bireyler yaşamlarını haz alma üzerine kurdukları için daha az dikkatli karar verme durumunda kalabilirler. Ancak bu bireylerin panik karar verdikleri de söylenebilir.

Gelecek alt boyutuyla karar vermede öz saygı, dikkatli, kaçınan, erteleyici ve panik karar verme alt boyutları arasında istatistiksel açıdan anlamlı derecede ilişki saptanmıştır. Karar vermede öz saygıyla, dikkatli karar verme alt boyutları arasındaki ilişkinin orta düzeyde ve pozitif yönde olduğu ortaya çıkmıştır. Erteleyici ve kaçınan karar verme alt boyutlarıyla ise tespit edilen ilişkinin orta düzeyde ve negatif yönde olduğu tespit edilmiştir. Panik karar verme ile negatif yönde düşük düzeyde anlamlı derecede bir ilişki olduğu ortaya çıkmıştır. Gelecek zaman perspektifine sahip bireylerin karar vermede öz saygılarının yüksek olduğu ve daha dikkatli karar verdikleri söylenebilir. Ancak bu bireyler erteleyici, panik ve kaçınan karar verme davranışlarında bulunabilirler. Çünkü gelecek zaman perspektifine sahip bireylerin kâr-zarar dengesi kurup kendilerine yarar getirebilecek davranışlarda bulundukları söylenebilir. Bu durumda bireylerin daha dikkatli karar verebilmeleri ve karar vermede öz saygılarının daha yüksek olması beklenebilir. Bu sebeple bu bireyler panik, kaçınan veya erteleyici karar verme davranışlarında da bulunabilirler. Çünkü kendilerine güzel bir gelecek kurma isteklerinin olduğu düşünülebilir.

5.2. Sonuç

Beden Eğitimi ve spor öğretmenlerinin zaman perspektifleriyle karar verme stilleri arasındaki ilişkiyi inceleyen bu araştırma sonucunda elde edilen sonuçlar aşağıda verilmiştir.

Zaman perspektifi ile ilgili sonuçlar;

- Gelecek zaman alt boyutunda cinsiyete göre anlamlı bir farklılığın olduğu sonucuna varılmıştır. Kadınlar erkek öğretmenlere oranla gelecek zamanı daha fazla düşünme eğilimindedirler.
- Şimdi hazcı alt boyutunda medeni durumlarına göre anlamlı bir farklılık olduğu sonucuna varılmıştır. Bekar öğretmenler evli öğretmenlere oranla şimdiki zamanı daha hazcı yaşamaktadırlar.
- Geçmiş olumsuz ve geçmiş olumlu alt boyutlarında görev yapılan yere göre anlamlı bir fark saptanmıştır. Köyde görev yapan öğretmenler geçmişe olumsuz bir perspektif ile bakarlarken, ilçede görev yapan öğretmenler ise geçmişe olumlu bir perspektif ile bakmaktadırlar.

- Şimdi hazcı alt boyutunda eğitim durumlarına göre anlamlı bir farklılık olduğu sonucuna varılmıştır. Lisansüstü eğitim almış öğretmenler, lisans eğitim durumuna sahip öğretmenlere oranla şimdiki zamanı daha fazla haz alarak yaşamaktadırlar.
- Geçmiş olumsuz alt boyutunda hizmet verdikleri eğitim kademesine göre anlamlı farklılık bulunmuştur. Lisede görev yapan öğretmenler geçmişe daha olumsuz bir perspektif ile bakmaktadırlar.
- Geçmiş olumsuz, şimdi kaderci ve şimdi hazcı alt boyutlarında lisanslı k spor yapma durumlarına göre anlamlı bir farklılığın olduğu tespit edilmiştir. Lisanslı spor yapmayan öğretmenler geçmiş olumsuz değerlendirir ve şimdiki zamanı ise kaderci perspektifte değerlendirirken, lisanslı spor yapan öğretmenler ise şimdiki zamanı haz alarak yaşamaktadırlar.
- Şimdi hazcı alt boyutunda okul türü değişkenine göre anlamlı bir farklılığın olduğu tespit edilmiştir. Özel okulda görev yapan öğretmenler şimdiki zamanı daha fazla haz alarak yaşamaktadırlar.
- Zaman perspektifi alt boyutlarıyla yaş değişkeni ve hizmet yılı değişkeni arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu ortaya çıkmıştır. Öğretmenlerin yaş ve hizmet yılları arttıkça şimdiki zamandan haz alma eğilimleri düşmektedir.

Karar verme stilleri ile ilgili sonuçlar;

- Karar verme stilleri alt boyutları arasında cinsiyet değişkenine göre farklılık olmadığı ortaya çıkmıştır. Cinsiyet değişkeni karar vermede belirleyici bir rol oynamamaktadır.
- Karar verme stilleri alt boyutlarında medeni durum değişkenine göre bir farklılığın olmadığı tespit edilmiştir. Öğretmenlerin evli ya da bekar olma durumlarının karar verme stillerini etkilemediği sonucuna ulaşılabilir.
- Dikkatli karar verme alt boyutunda görev yerine göre anlamlı bir farklılık olduğu sonucuna varılmıştır. İlde görev yapan öğretmenler daha dikkatli karar vermektedirler.
- Karar verme stilleri alt boyutlarında eğitim durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılığın olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Lisans veya lisansüstü eğitim alan öğretmenlerin karar verme stillerinin benzerlik gösterdiği sonucuna varılmıştır.

- Karar verme stilleri alt boyutlarında hizmet verilen eğitim kademesi değişkenine göre anlamlı bir farkın olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmada yer alan öğretmenlerin ortaokul ya da lisede görev yapmaları karar verme stillerini belirlemede etkin bir rol oynamadığı söylenebilir. Ayrıca ortaokul veya lisede görev yapan öğretmenlerin birbirlerine yakın karar verdikleri sonucuna ulaşılabilir.
- Karar verme stilleri alt boyutlarında lisanslı spor yapıp yapmama durumuna göre anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir. Öğretmenlerin lisanslı olarak spor yapmaları ya da yapmamaları karar verme stillerini belirleme noktasında etken bir rolünün olmadığı söylenebilir.
- Karar verme stilleri alt boyutlarında okul türü değişkenine göre anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir. Öğretmenlerin devlet ya da özel okullarda görev yapmalarının karar vermelerini belirlemede etkin bir rol oynamadığı sonucuna ulaşılabilir.
- Karar vermeyle yaş ve hizmet yılı değişkeni arasında anlamlı derecede ilişki olmadığı saptanmıştır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin yaş ve hizmet yılları ile karar verme stilleri arasında anlamlı derecede ilişki olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Zaman perspektifi ile karar verme stilleri arasındaki sonuçlar;

- Geçmiş olumsuz alt boyutu ile karar vermede özsaygı, dikkatli, kaçınan, erteleyici ile panik karar verme alt boyutları arasında anlamlı derecede ilişki tespit edilmiştir. Geçmiş olumsuz ortalama puanları artış gösterdikçe karar vermede özsaygı ve dikkatli karar verme puanlarının azaldığı, geçmiş olumsuz puanları yükseldikçe, daha kaçınan, erteleyici ve panik kararlar verildiği sonucuna ulaşılmıştır.
- Geçmiş olumlu alt boyutu ile karar vermede özsaygı, dikkatli, kaçınan, erteleyici ve panik karar verme arasında anlamlı derecede ilişki tespit edilmiştir. Geçmiş olumlu puanları artan beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin karar vermede özsaygı düzeylerinin daha yüksek olduğu ve daha dikkatli karar verme eğiliminde oldukları, aynı zamanda geçmiş olumlu puanları artış gösterdikçe kaçınan, erteleyici ve panik karar verme durumlarının azaldığı sonucuna ulaşılmıştır.

- Şimdi kaderci alt boyutu ile karar vermede özsaygı, dikkatli, kaçınan, erteleyici ve panik karar verme arasında anlamlı derecede ilişki tespit edilmiştir. Şimdi kaderci alt boyutuyla karar vermede özsaygı ve dikkatli karar verme arasındaki ilişkinin negatif yönde olduğu, kaçınan, erteleyici ve panik karar verme arasındaki ilişkinin ise pozitif yönde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Şimdi kaderci puanları artan öğretmenlerin karar vermede özsaygılarının daha düşük olduğu, daha az dikkatli karar verdikleri sonucuna ulaşılmıştır. Şimdi kaderci zaman perspektifine öğretmenlerin kaçınan, erteleyici ve panik karar verme davranışlarında da bulundukları sonucuna ulaşılmıştır.
- Şimdi hazcı alt boyutuyla dikkatli, panik karar verme arasında anlamlı derecede ilişki tespit edilmiştir. Şimdi hazcı zaman perspektifine sahip olan öğretmenlerin dikkatli karar verme puanlarının düştüğü, panik karar verme puanlarının yükseldiği dolayısıyla daha çok panik karar verme eğilimi gösterdikleri sonucuna ulaşılabilir.
- Gelecek zaman alt boyutuyla karar vermede özsaygı, dikkatli, kaçınan, erteleyici, panik karar vermeye anlamlı derecede ilişki tespit edilmiştir. Gelecek zaman perspektifine sahip öğretmenlerinin karar vermede özsaygılarının daha fazla olduğu ve daha dikkatli karar verme eğiliminde oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Aynı zamanda gelecek zaman perspektifine sahip öğretmenlerin kaçınan, erteleyici ve panik karar verme eğilimlerinin de azaldığı sonucuna ulaşılmıştır.

5.3. Öneriler

Araştırma sonuçlarına dair öneriler;

- Araştırmada beden eğitimi ve spor öğretmenlerin zaman perspektiflerinin, meslek hayatlarında önemli olan karar verme stilleri ile ilişki içinde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu bağlamda öğretmenlerin zaman perspektifleri ve karar verme stillerinin geliştirilmesine dayalı hizmet içi eğitim ve deneysel çalışmalar yapılabilir.
- Bu araştırmada öğretmenlerin zaman perspektifleri ve karar verme stillerinin “cinsiyet, yaş, medeni durum, eğitim durumu, hizmet verilen eğitim kademesi, lisanslı olarak spor yapma durumu, okul türü, hizmet yılı” değişkenine göre fark

ve ilişkisi incelenmiştir. Buradan yola çıkılarak zaman perspektifleri ve karar verme stillerinin farklı demografik değişkenlere (yaşadıkları bölge, anne ve baba eğitim durumu, meslekleri) göre inceleneceği çalışmalar da yapılabilir.

Sonraki araştırmalara dair öneriler;

- Bu araştırma kapsamında beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin zaman perspektifleri ve karar verme stilleri incelenmiştir. Aynı çalışmaya diğer branş öğretmenlerinin de dahil edilmesi bu konudaki çalışmalara daha geniş açıdan bakılmasını sağlayacağından ilgili konuda çalışma yapılması önerilebilir.
- Araştırmada yer alan öğretmenlerin mezun olduğu üniversitelere göre zaman perspektifleri ve karar verme stilleri incelenebilir. Örneğin, sportif etkinlikler için zaman, mekân ve imkanların yeterli olduğu bir üniversiteden alınan eğitim ile sportif etkinlikler için zaman, mekân ve imkanların yeterli olmadığı üniversitelerden alınan eğitim bir olmayacaktır. Dolayısıyla bu durum öğretmenlerin de zaman perspektifleri ve karar verme stillerinde etkili olacaktır.
- Öğretmenlerin görev yaptıkları diğer bölgelere göre sınıflandırılarak zaman perspektifleri ve karar verme stilleri hakkında araştırma yapılabilir.

KAYNAKLAR

- Acar, U. (2020). *Eğitim yöneticilerinin karar verme stillerinin erteleme davranışı ile ilişkisi*. (Doktora Tezi). Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Açak, M. (2005). *Beden eğitimi öğretmeninin el kitabı*. İstanbul: Yayıncılık Matbaası.
- Adsız, E. (2016). *Yöneticilerin duygusal zekâ düzeylerinin karar verme stillerine etkisini belirlemeye yönelik bir araştırma*. (Yüksek Lisans Tezi). Hitit Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çorum.
- Akbaş, M. (2005). Salih zeki ve ‘zaman’ başlıklı konferansı. *Osmanlı Bilimi Araştırmaları*, 7: 79-96. s.81.
- Akırmak, U. (2019). The validity and reliability of the Zimbardo time perspective inventory in a Turkish sample. *Current Psychology*, 1-14.
- Alpman, C. (2001). *Eğitim bütünlüğü içinde beden eğitimi ve çağlar boyunca gelişimi*. Ankara: Can Reklamevi Basın Yayın Ofset Matbaacılık. s.1.
- Angelova, N., & Trencheva, M. (2017) The marital status as predictor of differences in time perspective and optimistic-pessimistic attitudes among women. *Problems of psychology in the 21st century*, 11(1)
- Arabacı-Akkoç, L. N. (2020). *Zaman perspektifi ve psikolojik iyi oluş ilişkisindeki psikolojik esnekliğin rolü*. (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Medipol Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Arkonaç, S.A. (1998). *Psikoloji: Zihin süreçleri bilimi*. (2. Baskı). İstanbul: Alfa Yayınları. s.65.
- Atılğan, D. (2018). *Spor yönetiminde görev alan yöneticilerde kriz yönetimi, karar verme ve özgüven beceri düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Doktora Tezi). Selçuk Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Bahadırılı, N. B., Tutuğ, C., Ceviz, H., & Çalıyurt, O. (2013). Zaman algısı ve psikiyatrik bozukluklar. *Psikiyatriye Güncel Yaklaşımlar*. 5 (3): 355-377
- Batçioğlu-Genç, G. (1994). *Karar verme sürecinin analizi*. (Yüksek Lisans Tezi). İnönü Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya. s.16-23.

- Boniwell, I., & Zimbardo, P. G. (2004). *Balancing one's time perspective in pursuit of optimal functioning*. Linley A.P. ve Joseph, S. (Eds.), *Positive psychology in practice*. John Wiley & Sons Inc., s.165-178.
- Burhanoglu, S. (2016) <https://www.sabriburhanoglu.com/karar-verme-sureci> Erişim Tarihi: 04.05.2021
- Can, H. C., Güvendi, B., & Türksoy Işım, A. (2020). Beden eğitimi öğretmenlerine göre öğretim yöntemleri. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 22 (3), 33-43.
- Can, Ö. (2009). *Üniversite öğrencilerinin akılcı olmayan inançları ve karar verme stillerinin incelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Cihandide, G. (2013). *Kanser hastalarında zaman perspektifi ve sosyal destek algısının sosyo-demografik değişkenler eşliğinde incelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Bilim Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Çetin, M. Ç. (2009). *Beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin karar verme stilleri, sosyal beceri düzeyleri ve stresle başa çıkma biçimlerinin bazı değişkenler açısından karşılaştırmalı olarak incelenmesi*. (Doktora Tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Çetinyol, Ö. (2019). *Özel okul yöneticilerinin psikolojik dayanıklılık düzeyleri ile karar verme stillerinin incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Bahçeşehir Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, s:76.
- Çoban, A., & Hamamcı, Z. (2006). Kontrol odakları farklı ergenlerin karar stratejileri açısından incelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 14(2), s.395.
- Çorapçı, A. (2015). *Sınıf Öğretmenlerinin karar verme stilleri ve iş doyum düzeylerinin tespiti* (Yüksek Lisans Tezi). Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Karaman.
- Değirmenci, Y. (2020). *Zaman yolcusuna söylenecekler*. İstanbul: Gül Mat. Matbaacılık Yayıncılık San. Tic. A.Ş. s.3.
- Deli, Ş.C. (2019). *Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin duygusal zekâ ve karar verme stillerinin incelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Hatay.
- Demir, M. (2007). *Resmi ve özel ortaöğretim kurumu yöneticilerinin karar verme süreçlerinin etik değerler ve ilkeler açısından incelenmesi : (İstanbul İli örneği)*. (Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Üniversitesi, İstanbul.
- Demircan, Y. (2018). *Beden eğitimi öğretmenlerinin problem çözme becerileri karar verme stilleri ve örgütsel bağlılık düzeyleri*. (Yüksek Lisans Tezi). Karadeniz Teknik Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.

- Demirci, A. (2006). *İlköğretimde beden eğitimi uygulamaları*. İstanbul: Değişim Yayınları. s.9
- Demirci, M. (2015). *Türkiye'de yerel yönetimlerde karar verme süreci*. (Yüksek Lisans Tezi). Dumlupınar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kütahya, s:97-112.
- Deniz, M. E. (2004). Üniversite öğrencilerinin karar vermede öz saygı karar verme stilleri ve problem çözme becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi üzerine bir araştırma. *Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 4 (15), s.23-35.
- Dik, E., (2020). *Beden eğitimi öğretmen adaylarının olumsuz davranışlar algı düzeylerinin karar verme üzerine etkisi*. (Yüksek Lisans Tezi). Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Burdur.
- Dinçer, N. (2013). *Spor yöneticilerinin karar verme stilleri ile problem çözme becerileri üzerine bir araştırma*. (Doktora Tezi). Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Dinçer, N. (2013). *Spor yöneticilerinin karar verme stilleri ile problem çözme becerileri üzerine bir araştırma*. (Doktora Tezi). Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Dönmez, A. (2018). *Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin kullandıkları öğretim yöntemleri ve kişilik özelliklerinin belirlenmesi (Sakarya il örneği)*. (Yüksek Lisans Tezi). Sakarya Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya.
- Durgun, S. (2020) *İşgörenlerin zaman perspektifleri ile temel motivasyon kaynakları arasındaki ilişkinin incelenmesi: Otel işletmelerinde bir araştırma*. (Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Eraslan, M. (2015). Üniversite spor bölümü öğrencilerinin atılmanlık ve karar verme stillerinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4(1), 214-223
- Eren, E., Kusan, M., Çavuşoğlu, G. & Yılmaz, A. K. (2020). Spor bilimleri fakültesi ve diğer fakülte öğrencilerinin karar verme stillerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Herkes için Spor ve Rekreasyon Dergisi*, 2 (1), 62-68
- Ergönül, İ. (2018). *Karar verme yetisinin belirleyicileri*. (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Üniversitesi, Adli Tıp Enstitüsü, İstanbul, s.21-29.
- Erkal, M. (1982). *Sosyolojik açıdan spor*. İstanbul: Filiz Kitabevi. s.119.
- Ertuğrul, H. (2015). *Öğretmenin başarı kılavuzu*. İstanbul: Nesil Basım Yayın Gıda Tic. ve San. A.Ş. s: 1-15.
- Filiz, N., (2020). *Öğretmen adaylarının teknoloji bağımlılığının, problem çözme ve karar verme becerisi ile ilişkisinin incelenmesi: Kastamonu örneği*. (Yüksek Lisans Tezi). Kastamonu Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Kastamonu.

- Fişek, K. (2003). *Devlet politikası ve toplumsal yapıyla ilişkileri açısından spor yönetimi: Dünyada-Türkiye’de*. İstanbul: YGS Yayınları. s.38.
- Gacar A. (2011). *Türkiye’deki beden eğitimi ve spor öğretim elemanlarının karar verme ve atılabilirlik düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi*. (Doktora Tezi). Fırat Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Elazığ.
- Göçen, A., Cülha, A. & Kuş, E. (2021). Öğretmenlerin anlamlı iş algıları ile karar verme stilleri arasındaki ilişki. *Gaziantep Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 5 (1), 54-65.
- Güçray, S. S. (2001). Ergenlerde karar verme davranışlarının öz saygı ve problem çözme becerileri algısı ile ilişkisi. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(8).
- Günel, B. (2019). *Benlik saygısı ile karar verme stilleri arasındaki ilişkinin incelenmesi (sivil toplum kuruluşu üyesi kadınlar üzerine bir araştırma)*. (Yüksek lisans tezi). Çag Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin. s.27.
- Gürel, E. ve Gürbüz, D. (2009). *Yönetim ve organizasyon*. Ankara: Nobel Yayınları. s.368.
- George, D., & Mallery, P. (2001). *SPSS for windows step by step: A simple guide and reference 10.0 update*. (3. Baskı). Boston: Allyn and Bacon.
- Harmancı, M. (2014). *Zaman bilinci 25. saat etkinliği*. İstanbul: Nesil Basım Yayın Gıda Tic. ve San. A.Ş. s.1-2.
- Hergüner, G., Bar, M. ve Yaman, M.S. (2016) Beden eğitimi ve spor etkinliklerine katılan ortaokul öğrencilerinin aile, okul yöneticileri ve öğretmenlerden beklentilerinin belirlenmesi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, Cilt 13, Sayı 1, s. 155-168.
- Heper, E. (2009). *Spor bilimleri ile ilgili kavramlar*. Spor Bilimlerine Giriş. Yılmaz, İ. (Ed). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Web Ofset.
- Heper, E. (2012). *Spor bilimleri ile ilgili kavramlar ve sporun tarihsel gelişimi*. Spor Bilimlerine Giriş. Ertan, H. (Ed). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Web Ofset.
- Işık, U., & Cengiz, R. (2018). Doğa kulüplerine üye bireylerin zaman yönetimi ve karar verme stillerinin incelenmesi. *SPORMETRE Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 16 (2), 25-35.
- Izgar, H., & Yılmaz, E. (2007). Pio ve Yibo’nda görev yapan okul yöneticilerinin karar vermede özsaygı ve karar verme stilleri arasındaki ilişki. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (17), 341-351.
- İmamoğlu, E. O., & Güler, A. (2007). Geleceğe ilişkin yönelimlerde benlik tipine bağlı farklılıklar. *Türk Psikoloji Dergisi*, 22(60), s.115-132.

- Jonas, K. K., & Huguet, P. (2008). *What day is today? A social-psychological investigation into the process of time orientation*. Personality and Social Psychology Bulletin, 34, s.353-365.
- Karakaya, G. (1998). *Yönetici eğitiminde karar verme becerilerinin geliştirilmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya. s.22-28.
- Karasar, N. (2018). Bilimsel araştırma yöntemleri: Kavramlar, ilkeler ve teknikler. (32. Baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kartal, E. (2021). *Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinde duyguların karar verme ve öz yeterlik üzerine etkisi*. (Yüksek Lisans Tezi). Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Sakarya.
- Kaya, Y. (2018). *Özel hastanelerde çalışan hemşirelerin mesleki gelişimlerine ilişkin algı ve beklentileri üzerine bir alan araştırması Silivri örneği*. İstanbul: Hiperlink Eğitim İletişim Yayıncılık San Paz ve Tic. Ltd. Şti. s.69.
- Kıloğlu M. (2017). *Türkiye Olimpik Hazırlık Merkezlerine (TOHM) devam eden sporcuların karar verme stillerinin belirlenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Kıral, E. (2015), Yönetimde karar ve etik karar verme sorunsalı, *Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, (6)2, s.75.
- Kıratlı, E. (2015). *Tenis hakemlerinin karar verme stilleri ve empatik eğilim düzeylerinin karşılaştırmalı olarak değerlendirilmesi*. (Doktora Tezi). Marmara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Kırtepe, A., & Çetinkaya, T. (2018). Farklı branştaki hakemlerin karar verme stillerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Elektronik Türkçe Çalışmaları*. 13 (10).
- Koçel, T. (2003). *İşletme yöneticiliği*. İstanbul: Beta Yayınları.
- Koçel, T. (2020). *İşletme yöneticileri*. (Genişletilmiş 18. Baskı). İstanbul: Beta Yayınları. s.139.
- Koçoğlu, E. (2010). *İşletmelerde yöneticilerin karar verme süreci ve bu süreçte bilişim sistemlerinin kullanımı: Ankara ili örneği*. (Yüksek Lisans Tezi). Atılım Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, s:70-76.
- Kural, B. (2013). *Dağcılarının stresle başa çıkma tutumlarının karar vermede özsaygı ve karar verme stilleriyle ilişkisi*. (Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Kurban, C. (2015). *Bireysel algılarına göre okul yöneticilerinin karar verme stilleri*. (Yüksek Lisans Tezi). Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Denizli.

- Kuzgun, Y. (1992). *Karar stratejileri ölçeği; geliştirilmesi ve standardizasyonu*. VII. Ulusal Psikoloji Kongresi Bilimsel Çalışmaları. Hacettepe Üniversitesi, Ankara. s.163.
- Kuzgun, Y. (2006). *Meslek gelişimi ve danışmanlığı*. Ankara: Nobel Yayın. s.148-149.
- Kütahnecioğlu, N. (2009). *Örgütsel çevrenin yönetsel kararlara etkisi*. (Yüksek Lisans Tezi) Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir, s.29-79.
- Kvaskova, L., & Almenara, C. A. (2021). Time perspective and career decision-making self-efficacy: A longitudinal examination among young adult students. *Journal of Career Development*, 48(3).
- Lewin, K. (1942). *Time perspective and morale*. In G. Watson (Ed.), *Civilian morale*. Boston: Houghton Mifflin.
- Lewin, K. (1951). *Field theory in the social sciences: selected theoretical papers*. New York: Harper & Brothers. s.75.
- Mert, L. (2019). *Spor yöneticilerinin mesleki benlik saygısı durumlarının karar verme stillerine etkisinin incelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Sakarya.
- Mirzeoğlu, N. (2014). *Spor bilimlerinin tarihsel temelleri*. Spor Bilimlerine Giriş. Mirzeoğlu, N (Ed). Ankara: Spor Yayınevi ve Kitapevi.
- Mutlu, F. (2019). *Beden eğitimi ve spor bölümlerindeki lisans ve yüksek lisans öğrencilerinin problem çözme ve karar verme stillerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Niğde.
- Narlı, M. (2002). Romanda zaman ve mekân kavramları. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi (Journal of Social Sciences)*, C.5., S. 7, Mayıs, s.92.
- Nurmi, J.E. (1987). *Age, sex, social class, and quality of family interaction as determinants of adolescents' future orientation: A developmental task interpretation*. *Adolescence*, 22, s.977-991.
- Oğuzhan, T. (2016). *Zaman yönetimi*. İstanbul: Türkiye Alim Kitapları. s.7-8.
- Ölçüm, D. (2015). *Okul yöneticilerinin karar verme stillerinin öğretmenlerin iş doyumuna etkisi (Sakarya ili örneği)*. (Yüksek Lisans Tezi). Sakarya Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya.
- Öneren, M., & Çiftçi, G. E. (2013). Yöneticilerin öz yeterlilik ve karar verme tarzlarına ilişkin özel bankalarda bir araştırma. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 27(3). s.305-306.
- Özbek, O. (2008). *Beden eğitimi öğretmeni meslek etiği*. Ankara: Spor Yayınevi.

- Özer, Ş. T. (2015). *Depresyon hastalarında zaman perspektifi profili*. (Yüksek Lisans Tezi). Üsküdar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Özgenel, M. & Bozkurt, B. N. (2020). Okul mutluluğunu yordayan bir faktör: Öğretmenlerin politik becerileri. *Turkish Journal of Educational Studies*, 7 (2), 130-149.
- Özkaptan E. (2007). *Okullardaki sosyal kulüp etkinliklerinin rekreasyonel açıdan değerlendirilmesi (Adapazarı ortaöğretim kurumları örneği)*. (Yüksek Lisans Tezi). Sakarya Üniversitesi, Sakarya.
- Pallant, J. (2017). *SPSS kullanma kılavuzu: SPSS ile adım adım veri analizi*. (Çev. S. Balci ve B. Ahi) Ankara: Anı Yayıncılık.
- Pepe, Ş. (2016). *Beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin karar verme stilleri benlik saygısı ve iyimserlik düzeylerinin bazı değişkenler açısından karşılaştırmalı olarak incelenmesi*. (Doktora Tezi). Erciyes Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Kayseri.
- Sabuncuoğlu, Z., & Tüz, M. (2001). *Örgütsel psikoloji*. Bursa: Ezgi Kitabevi. s.192-193.
- Sağır, C. (2006). *Karar verme sürecini etkileyen faktörler ve karar verme sürecinde etişin önemi: Uygulamalı bir araştırma*. Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne.
- Scott, S. G., & Bruce, R. A. (1995). Decision-making style: The development and assessment of a new measure. *Educational and Psychological Measurement*, 55(5), s.818–831.
- Senyk, O. (2013). Time perspective and place of residence: An empirical study. *Journal of Education Culture and Society* 2(2)
- Sert, M. (2002). Spor dünyasında beden-iktidar ilişkisi. *Toplum Bilim Dergisi*, Özel Sayısı, s.107.
- Smith, H.W. (1998). *Hayatı ve zamanı yönetmenin 10 doğal yasası*. Çeviren: Aslı Cingil Çelik. İstanbul: Rota Yayın Yapım Tanıtım. s.24.
- Solakumur, A. (2017). *Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin yansıtıcı düşünme eğilimleri ile yansıtma yetenekleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). Bartın Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bartın, s.5.
- Strathman, A., Gleicher, F., Boninger, D.S., & Edwards, C.S. (1994). *The consideration of future consequences: Weighing immediate and distant outcomes of behavior*. *Journal of Personality and Abnormal Psychology*, 66, s.742–752.
- Şahin-Adalet, F. (2020). *Genç yetişkinlerde bağlam özelliklerinin ve aşinalık etkisinin zaman algısı ile ilişkisi*. (Yüksek Lisans Tezi). Mersin Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin.

- Şahin, G. (2013). *İlkokul, ortaokul ve lise yöneticilerinin liderlik davranışları ile karar verme stratejileri arasındaki ilişkinin incelenmesi (İstanbul ili Sancaktepe ilçesi örneği)*. (Yüksek Lisans Tezi). Yeditepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Şahin, M. D., & Yangil, F. M. (2019) Zaman perspektifi ile a tipi ve b tipi kişilik yapıları arasındaki ilişki: Kütahya`da faaliyet gösteren bir hizmet işletmesinde araştırma, *Aksaray Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi* 11 (2)
- Şahin, M., & Can, H. (2014). *Bilişsel psikoloji zihin ve beyin*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık Eğitim Danışmanlık Tic. Ltd. Şti. s.366.
- Şentürk, H. E. (2012). *Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin ders içi tutum ve davranışları ile kullandıkları özel öğretim yöntemlerinin, ortaöğretim öğrencilerinin beceri öğrenimleri ile spor alışkanlığı kazanımları üzerine etkileri*. (Yüksek Lisans Tezi). Muğla Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Muğla.
- Tamer, K., & Pulur, A. (2001). *Beden eğitimi ve sporda öğretim yöntemleri*. Ankara: Kozan Ofset Matbaacılık. s.17.
- Taşdelen, A. (2002). *Öğretmen adaylarının farklı psiko-sosyal değişkenlere göre karar verme stilleri*. (Doktora Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Taşgit, M.S. (2012). *Üniversite öğrencilerinin benlik saygısı ve karar verme düzeylerinin incelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Karaman.
- TDK (2021). <https://sozluk.gov.tr/> Erişim Tarihi: 21.04.2021
- Temel, V. (2015). *Beden eğitimi öğretmenlerinin, problem çözme becerisi, karar verme stilleri ve öfke tarzları*. (Doktora Tezi). Karadeniz teknik Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.
- Toker, D. I. (2020). *Zaman perspektifi ile işe adanmışlık ve örgütsel güven ilişkisinin incelenmesi: Adana organize Sanayi Bölgesi'nde bir araştırma*. (Yüksek Lisans Tezi). Türkiye Cumhuriyeti Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Türker, F. (2010) <http://www.yenimakale.com/zaman-algisi-nedir-nasil-olusur.html> Erişim Tarihi: 20.04.2021
- Türkmen, İ. (1994). *Yönetmel zaman ve yetki devri açısından yönetimde verimlilik-ampirik bir çalışma*. Ankara: MPM Yayınları: 519. s.2.
- Uzunoğlu, Ö.U. (2008). *Türk futbol hakemlerinin karar verme stillerinin klasmanlarına ve bazı değişkenlere göre incelenmesi*. (Doktora Tezi). Selçuk Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Konya.

- Üstün, Ü. Ü., Gümüşgöl, O., Işık, U. Demirel, M., & Demirel Harmandar, D. (2016). Gelecek zaman algısı: Beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerine yönelik bir çalışma, *İÜ Spor Bilimleri Dergisi*, 6(1).
- Walker, T., L. & Tracey, T. J. G. (2012). The role of future time perspective in career decision-making. *Journal of Vocational Behavior*, 81(2).
- Yahyaoğlu, R. (2013). *Yaşlanma ve zaman algısı*. (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Arel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, s.36-51.
- Yaşın, F., & Sunal A.B. (2016). Zaman yönelimi ile ilişki problemlerine verilen tepkiler arasındaki ilişkide ilişki doyumunun aracı rolü, *Türk Psikoloji Dergisi*, 31(78), s.79-90.
- Yazıcı-Akoğuz, N. (2016). *Spor eğitimi alan üniversite öğrencilerinin zaman perspektiflerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi*. (Doktora Tezi). Dumlupınar Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Kütahya.
- Yerebatan, Z. (2019). *Basketbol klasman hakemlerinin karar verme stilleri ve özgüven düzeylerinin incelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Yetim, A. (2000). Sporun sosyal görünümü. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 5. s.63-72.
- Yıldırım-Kocakaya, Ö. (2017). *Bir grup ergenin bazı bireysel farklılıklarının bireysel karar verme süreçleri ile ilişkisinin incelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). Nişantaşı Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Yılmaz, M. (2002). *Yönetimde karar verme süreci ve bilgi merkezlerinde uygulanması*. (Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, s.57-72.
- Yüksel, Y. (2018). Biyoloji dersi alan öğrencilerin gelecek zaman perspektifi görüşümleri. *X. Uluslararası Eğitim Araştırmaları Kongresi*, Nevşehir.
- Zimbardo, P. G., & Boyd, J. (2009). *The time paradox: The new psychology of time that will change your life*, New York: Free Press.
- Zimbardo, P., & Boyd, J. (2018). *Zaman paradoksu*. (E. A. Öztöpler (ed.). (1. baskı). İstanbul: Pegasus Yayınları.
- Zimbardo, P.G., & Boyd, J.N. (1999). *Putting time in perspective: A valid, reliable individual-differences metric*. *Journal of Personality and Social Psychology*, 77 (6), s.1271-1288.

EKLER

Ek 1. Etik Kurul İzni

Evrak Tarih ve Sayısı: 19.02.2021-E.4886

T.C.
SAKARYA UYGULAMALI BİLİMLER ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Etik Kurulu

Sayı : E-26428519-044-4886
Konu : Etik Kurul İzni

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Etik Kurulunun **18/02/2021** tarih ve **02 no**'lu toplantısında alınıp olduğu dokuzuncu maddesine (**madde 9**) ilişkin karar örneği aşağıda sunulmuştur.
Bilgilerinize gereğini rica ederim.

Madde 9 – Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürlüğü'nün **04/02/2021** tarihli ve **100/3267** sayılı Araştırma İzni konulu yazısı yazısı ve eki görüşmeye açıldı

Enstitümüz **Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Anabilim Dalı** yüksek lisans öğrencisi **Berk Hakan YILMAZ**'ın, **Prof.Dr. Gülten HERGÜNER** danışmanlığında hazırladığı "**Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin Zaman Perspektifleri ile Karar Verme Stilleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi**" konulu çalışmasının Etik açıdan uygun olduğuna oy birliği ile karar verilmiştir.

Prof.Dr. Yusuf ÇAY
Etik Kurulu Başkanı

Ek: Başvuru dilekçesi ve ekleri (14 sayfa)

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu : BE8A4967V Fm Kodu : 12771

Belge Takip Adresi : https://cbys.ssbu.edu.tr/cn/Vision/Validate_Doc.aspx?V=BE8V49679

Adres: Etik Kurulu
Telefon No: 0 264 616 00 09 Faks No: 0 264 616 00 14
e-Posta: etik@ssbu.edu.tr Elektronik Ağ: www.ssbu.edu.tr
Kep Adresi: sakaryauygulamalibilimler@hs01.kep.tr

Bilgi için: Seyda Atay
Unvanı: Birim Evrak Sorumlusu

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Ek 2. MEB İzni

SUBÜ Evrak Tarih ve Sayısı: 09.06.2021-13269 Evrak Tarihi ve Sayısı:08.06.2021-E.E-49614598-605.01-26180542

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Sayı : E-49614598-605.01-26180542
Konu : Araştırma Uygulama İzin Talebi

08.06.2021

DAĞITIM YERLERİNE

- İlgi: a) Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi Rektörlüğü'nün 30/04/2021 tarihli 36762342-100.09.01-E.11064 sayılı yazısı.
b) Millî Eğitim Bakanlığı'nın 21/01/2020 tarihli ve 2020/2 Nolu Araştırma Uygulama İzinleri Genelgesi.

İlgi (a) yazı ile Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Anabilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisi Berk Hakan YILMAZ'ın "Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin Zaman Perspektifleri ile Karar Verme Stilleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi" konulu çalışmasına veri sağlamak amacıyla anket çalışması yapma izin talebine ilişkin ilgi (a) yazı ve ekleri Başkanlığımız tarafından incelenmiştir.

Araştırmanın, virüsün etkilerinden korunmak amacı ile Bakanlığımıza bağlı resmi/özel okul ve kurumlarda öğrenci, öğretmen ve okul yöneticilerinin katılımı ile yapılması planlanan il/ilçe, ulusal ve uluslararası düzeydeki sosyal etkinliklerin (toplantı, çalıştay, sempozyum, konferans, forum, ödül töreni, spor müsabakası, yarışma vb.) tedbiren iptal edilmesi ve yüz yüze eğitim öğretime ara verilmesi göz önüne alınarak örgün eğitimin tam olarak başlamasıyla birlikte ilgili genel müdürlüklerin izni ile denetimi il/ilçe millî eğitim müdürlükleri ve okul/kurum idaresinde olmak üzere, kurum faaliyetlerini aksatmadan, gönüllülük esasına göre; onaylı bir örneği Bakanlığımızda muhafaza edilen ve uygulama sırasında da mühürlü ve imzalı örnekten çoğaltılan veri toplama araçlarının https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSeILXRNeEcz8lShxAeiuv04q7pSQL5p2IHMzwy45bxR8r2ofA/viewform?usp=sf_link adresinden online olarak uygulanmasına ilgi (b) Genelge doğrultusunda izin verilmiştir.

Gereğini bilgilerinize rica ederim.

Mehmet Fatih LEBLEBİCİ
Bakan a.
Başkan

Ek: Onaylı Veri Toplama Araçları (10 Sayfa)

Dağıtım:

Gereği:

Bartın, Bolu, Düzce, Karabük, Kastamonu,
Sinop ve Zonguldak Valiliklerine
(İl Millî Eğitim Müdürlüğü)

Bilgi:

Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi Rektörlüğüne

Adres :

Telefon No : 0 () _____
E-Posta: sule.badik@meh.gov.tr
Kep Adresi : meh@hs01.kep.tr

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Adresi : <https://www.turkiye.gov.tr/meh-ebys>

Bilgi için: Şule BADİK
Unvan : Millî Eğitim Uzman Yardımcısı
İnternet Adresi: _____ Faks: _____

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksorgu.meh.gov.tr> adresinden 817b-22c3-30ff-a23d-9263 kodu ile teyit edilebilir.

Ek 3. Kullanılan Ölçekler

Zimbardo Zaman Perspektifi Envanteri

ZAMAN PERSPEKTİFİ ENVANTERİ		Benim için hiç doğru değil	Benim için doğru değil	Benim için ne doğru ne de yanlış	Benim için doğru	Benim için çok doğru
ZAMAN PERSPEKTİFİ ENVANTERİ						
	Soru					
1	Bir kutlama için arkadaşlarla bir araya gelmenin hayattaki en büyük zevklerden biri olduğuna inanırım.	1	2	3	4	5
2	Çocukluğumu hatırlatan manzaralar, sesler ve kokular sıklıkla harika anıları geri getirir.	1	2	3	4	5
3	Kader hayatımda birçok şeyi belirler.	1	2	3	4	5
4	Sık sık hayatımda neleri farklı yapmalıydım diye düşünürüm.	1	2	3	4	5
5	Kararlarım genellikle etrafımdaki şeylerin ve insanların etkisi altında kalır.	1	2	3	4	5
6	Bir kişi gününü sabahtan planlamış olmalı.	1	2	3	4	5
7	Geçmişim hakkında düşünmek bana keyif verir.	1	2	3	4	5
8	Düşünmeden hareket ederim.	1	2	3	4	5
9	İşlerin zamanında bitmemesi beni endişelendirmez	1	2	3	4	5
10	Bir şeyi başarmak istediğimde kendime hedefler belirlerim ve bu hedeflere ulaşmak için belirli yöntemler düşünürüm.	1	2	3	4	5
11	Her şeyi göz önünde bulundurduğumda, geçmişimde hatırlanacak kötülerden daha çok iyi şeyler bulunmaktadır.	1	2	3	4	5
12	En sevdiğim şarkıyı dinlerken, genellikle zamanın nasıl geçtiğini anlamam.	1	2	3	4	5
13	Yarının işlerini yetiştirmek ve diğer gerekli işleri yapmak, bu akşamın eğlencesinden önce gelir.	1	2	3	4	5
14	Her şey olacağına varır, bu nedenle ne yaptığının bir önemi yoktur.	1	2	3	4	5
15	Geçmiş güzel günlerin nasıl olduğunu anlatan hikayeleri dinlemekten hoşlanırım.	1	2	3	4	5
16	Acı veren geçmiş deneyimlerim, zihnimde sürekli canlanır.	1	2	3	4	5
17	Hayatımı mümkün olduğunca dolu dolu yaşamaya çalışırım; anı yaşarım.	1	2	3	4	5

	ZAMAN PERSPEKTİFİ ENVANTERİ Bu bölümde her bir maddeyi okuyunuz ve açık bir şekilde "Sizi ne kadar yansıtır veya sizin için ne kadar doğru?" sorusunu cevaplayınız. Ölçek üzerinde en uygun kutucuğu işaretleyiniz. Lütfen hiçbir maddeyi atlamayınız, maddelerin tümünü işaretleyiniz.	Benim için hiç doğru değil	Benim için doğru değil	Benim için ne doğru ne de yanlış	Benim için doğru	Benim için çok doğru
18	Randevulara geç kalmak keyfimi kaçırır.	1	2	3	4	5
19	Tercihen, her günümü son günümümüş gibi yaşamak isterim.	1	2	3	4	5
20	Güzel zamanlara ait mutlu anılar kolayca aklıma gelir.	1	2	3	4	5
21	Arkadaş ve yetkililere karşı olan yükümlülüklerimi zamanında yerine getiririm.	1	2	3	4	5
22	Geçmişten payıma düşen reddedilme ve kötü muameleden nasibimi aldım.	1	2	3	4	5
23	Fevri kararlar veririm.	1	2	3	4	5
24	Her günümü planlamaya çalışmak yerine, olduğu gibi yaşarım.	1	2	3	4	5
25	Geçmişimde, düşünmek istemediğim oldukça fazla tatsız anı var.	1	2	3	4	5
26	Hayatıma heyecan katmak benim için önemlidir.	1	2	3	4	5
27	Geçmişimde, geri alabilmeyi istediğim hatalar yaptım.	1	2	3	4	5
28	Yaptığım işten keyif almanın işi zamanında bitirmekten daha önemli olduğunu düşünürüm.	1	2	3	4	5
29	Çocukluğuma özlem duyarım.	1	2	3	4	5
30	Bir karar vermeden önce, yarar ve zararları tartarım.	1	2	3	4	5
31	Risk almak hayatımı sıkıcı olmaktan kurtarır.	1	2	3	4	5
32	Bana göre, hayat yolculuğunun tadını çıkarmak, sadece varış noktasına odaklanmaktan daha önemlidir.	1	2	3	4	5
33	Olaylar nadiren beklediğim gibi gelişir.	1	2	3	4	5
34	Eskiye ait tatsız görüntüleri unutmak benim için zordur.	1	2	3	4	5

	ZAMAN PERSPEKTİFİ ENVANTERİ Bu bölümde her bir maddeyi okuyunuz ve açık bir şekilde "Sizi ne kadar yansıtıyor veya sizin için ne kadar doğru?" sorusunu cevaplayınız. Ölçek üzerinde en uygun kutucuğu işaretleyiniz. Lütfen hiçbir maddeyi atlamayınız, maddelerin tümünü işaretleyiniz.	Benim için hiç doğru değil	Benim için doğru değil	Benim için ne doğru ne de yanlış	Benim için doğru	Benim için çok doğru
35	Hedef, sonuç ve çıktıları düşünmem gerektiğinde, bu durum sürecin keyfini kaçırır ve faaliyetlerimin akışını bozar.	1	2	3	4	5
36	Anın tadının çıkarırken bile, kendimi geçmişte yaşadığım benzer deneyimlerle kıyaslama yaparken bulurum.	1	2	3	4	5
37	Her şey sürekli değiştiği için geleceğe dair plan yapamazsınız.	1	2	3	4	5
38	Hayatımın gidişatı benim etkileyemeyeceğim güçler tarafından kontrol edilir.	1	2	3	4	5
39	Yapabileceğim bir şey olmadığı için, gelecek hakkında kaygılanmanın bir anlamı yoktur.	1	2	3	4	5
40	İstikrarlı bir şekilde ilerleyerek, projeleri zamanında tamamlarım.	1	2	3	4	5
41	Ailem bir şeylerin eskiden nasıl olduğuyla ilgili konuşurken, kendimi bunları duymazdan gelirken bulurum.	1	2	3	4	5
42	Hayatıma heyecan katmak için riskler alırım.	1	2	3	4	5
43	Yapılacaklar listesi hazırlarım.	1	2	3	4	5
44	Genellikle, mantığımdan ziyade kalbimin sesini dinlerim.	1	2	3	4	5
45	Yapılması gereken bir iş olduğumu bildiğimde, cezbedici diğer şeylere karşı koyabilirim.	1	2	3	4	5
46	Kendimi anın heyecanına kapılırken bulurum.	1	2	3	4	5
47	Günümüz hayatı fazla karmaşık; geçmişin daha basit hayatını tercih ederdim.	1	2	3	4	5
48	Arkadaşlarımdan öngörülebilir davranmalarındansa spontane davranmalarını tercih ederim.	1	2	3	4	5
49	Düzenli olarak tekrarlanan aile ritüelleri ve geleneklerini severim.	1	2	3	4	5
50	Geçmişte başıma gelen kötü şeyleri düşünürüm.	1	2	3	4	5
51	Eğer benim ilerlememi sağlayacaksa, zor ve ilginç olmayan görevlerde çalışmaya devam ederim.	1	2	3	4	5
52	Kazandıklarımı bugün keyif için harcamak, yarının güvencesi için biriktirmekten daha iyidir.	1	2	3	4	5

	ZAMAN PERSPEKTİFİ ENVANTERİ Bu bölümde her bir maddeyi okuyunuz ve açık bir şekilde "Sizi ne kadar yansıtır veya sizin için ne kadar doğru?" sorusunu cevaplayınız. Ölçek üzerinde en uygun kutucuğu işaretleyiniz. Lütfen hiçbir maddeyi atlamayınız, maddelerin tümünü işaretleyiniz.	Benim için hiç doğru değil	Benim için doğru değil	Benim için ne doğru ne de yanlış	Benim için doğru	Benim için çok doğru
53	Genellikle şans, sıkı çalışmaktan daha iyi sonuç getirir.	1	2	3	4	5
54	Hayatta kaçırmış olduğum iyi şeyler hakkında düşünürüm.	1	2	3	4	5
55	Yakın ilişkilerimin tutkulu olmasını severim.	1	2	3	4	5
56	İşlerimi yetiştirmek için her zaman vakit olacaktır.	1	2	3	4	5

Melbourne Karar Verme Ölçeği I-II

MELBOURNE KARAR VERME ÖLÇEĞİ I-II

BÖLÜM I

YÖNERGE: Kişiler, karar verme aşamasında kendilerini ne derece rahat hissettikleriyle ilgili olarak farklılık gösterirler. Lütfen karar verme konusunda kendinizi ne derece rahat hissettiğinizi sizin için en uygun olan yanıtı işaretleyerek belirtiniz. Yardımlarınız ve katılımınız için teşekkür ederim.

		Doğru	Bazen Doğru	Doğru Değil
(1)	Karar verme yeteneğime güvenirim.	[]	[]	[]
(2)	Karar verirken kendimi birçok kişiden aşağı görürüm.	[]	[]	[]
(3)	Kendimi karar vermede başarılı biri olarak düşünürüm.	[]	[]	[]
(4)	Kendimi o kadar cesaretsiz hissedirim ki, karar verme uğraşından vazgeçerim.	[]	[]	[]
(5)	Verdiğim kararlar iyi sonuçlanır.	[]	[]	[]
(6)	Diğer insanların, benim kararımdan ziyade, kendi kararlarının doğru olduğu konusunda beni ikna etmeleri kolaydır.	[]	[]	[]

BÖLÜM II

Yönerge: Kişiler karar verirken izledikleri yol konusunda farklılık gösterirler. Lütfen aşağıdaki her bir soruya, sizin sitilinize en iyi uyan yanıtı işaretleyerek nasıl karar verdiğinizi gösteriniz.

⊕ Karar verirken,

		Doğru	Bazen Doğru	Doğru Değil
(1)	Karar verirken kendimi, sanki büyük bir zaman baskısı altındaymışım gibi hissedirim.	[]	[]	[]
(2)	Bütün alternatifleri göz önünde tutmayı severim.	[]	[]	[]
(3)	Kararları diğer kişilere bırakmayı tercih ederim.	[]	[]	[]
(4)	Bütün alternatiflerin dezavantajlarını ortaya çıkarmaya çalışırım.	[]	[]	[]
(5)	Son kararı vermeden önce, önemsiz konular üzerinde çok zaman harcarım.	[]	[]	[]
(6)	Kararı en iyi şekilde nasıl uygulayabileceğimi enine boyuna düşünürüm.	[]	[]	[]
(7)	Bir kararı verdikten sonra bile kararı uygulamayı geciktiririm.	[]	[]	[]
(8)	Karar verirken, karar hakkında pek çok bilgi toplamaktan hoşlanırım.	[]	[]	[]
(9)	Karar vermekten kaçınırım.	[]	[]	[]
(10)	Karar vermek zorunda olduğum zaman, karar üzerinde düşünmeye başlamadan önce uzun süre beklerim.	[]	[]	[]
(11)	Karar verme konusunda sorumluluk üstlenmeyi sevmem	[]	[]	[]
(12)	Karar vermeden önce amaçlarımı netleştirmeye çalışırım.	[]	[]	[]
(13)	Önemsiz, küçük olayların yolunda gitmeyebileceği olasılığı, benim aniden tercihlerimden dönüş yapmama neden olur.	[]	[]	[]

(14)	Bir karar benim tarafımdan veya başka biri tarafından verilecekse, ben karar vermeyi diğer kişiye bırakırım.	[]	[]	[]
(15)	Ne zaman zor bir kararla karşı karşıya gelsem, iyi bir çözüm yolu bulma konusunda kendimi kötümser hissederim.	[]	[]	[]
(16)	Seçim yapmadan önce çok fazla dikkatli davranırım.	[]	[]	[]
(17)	Zorunda kalmadıkça karar vermem.	[]	[]	[]
(18)	Son ana kadar karar vermeyi geciktiririm.	[]	[]	[]
(19)	Çok daha bilgili kişilerin benim yerine karar vermelerini tercih ederim.	[]	[]	[]
(20)	Karar verdikten sonra, kararın doğru olduğuna kendimi inandırmak için çok zaman harcarım.	[]	[]	[]
(21)	Karar vermeyi ertelerim.	[]	[]	[]
(22)	Acilen karar vermem gereken bir durumda doğru düşünemem.	[]	[]	[]

